

311293

వ ర్తి ది న ము వ ర్త క టి ం వ (బ డు ను

Vol. 12
సంపుటము ౧౨

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ జూన్ నెల 23-వ తేది మంగళవారము
శ్రీ క్రోధనామ సంవత్సరము, ఆషాఢమాస శుద్ధ ద్విత్వీయ ౨.

No. 71
సంచిక ౭౧

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారినే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము నకలవిద నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శవు నొప్పుల బారదోలును, పోట్లగొట్టును.
బొణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి జేహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
జేళ్ళములలో కూడ వాడుచున్నార.

చక్క-నిడబ్బితో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డబ్బన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

మ ద రా సు వె స్సి ల్లు ప్రత్యేక సదుపాయములు-జూను నెలాఖరువరకు మాత్రమే

ఇప్పటి ధరలమీద 100 కి 5 చొప్పున తగ్గించడమైనది. చెన్న రాష్ట్రము, నైజామురాజ్యము, బొంబాయి రాష్ట్రములో బొంబాయివరకు
గల ఏపట్టణమునుండి అయినా 50 రూ. కు పైబడిన అర్డరుకు రైలుఖర్చులు మేమే భరింతుము.

వ్యాపారస్థులకు మంచిలాభముగదా—తరుణము మించకుండగ ఆర్డరుపంపండి.

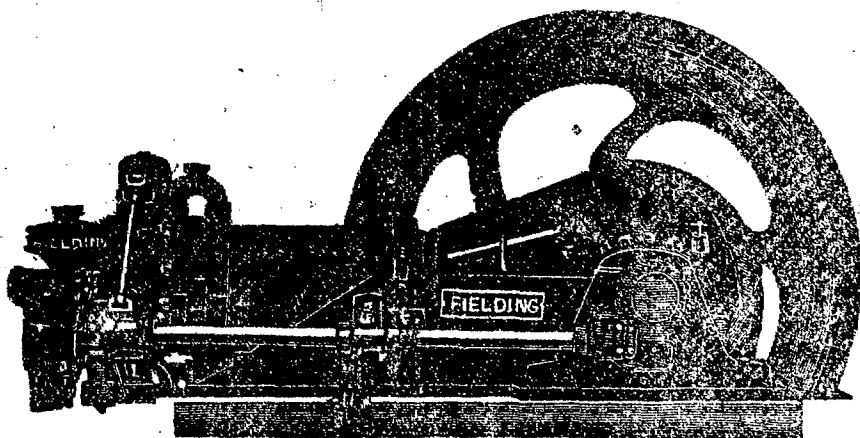
మ ద్రా సు వె స్సి లు ప్యా క్ట్ రి-మ ద్రా సు.

1964

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగు” వేటెంటు శమిడిశల్
క్విక్ స్టార్టింగు క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

యీ యింజను నుమారు రెండే నిమిషములలో వేవరై జరు చల్లని స్థితిలో నుండగనే స్టార్టు
కాగలదు. యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతోనైనను అతినంతస్థి కరముగా పనిచేయును. క్రూడు
ఆయిలు ఖర్చు బహు న్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును,
యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

పోల్ యెంట్లు:-

కరణాన
నెం 690 రు. డి. యల్. శాస్త్రి ఆంధుకో.,
12, తంబు శెట్టివిధి, మదరాసు.

పోస్టుబాక్సు
నెం 203 రు.

వెల్లింగ్ టన్ సి సి రూ

20.6-25 శనివారమునుండి 26.6.25 కుక్రవారమువరకు
సాయంత్రము 6 గం.15 నిమి రాత్రి 9 గం.20 ని.

రెండు ప్రదర్శనములు

యూనివర్సల్ జ్యూయల్ నాటకము

హూ! డాక్టరు!

ప్రతి బక్కరు చూడతగినది.

శ్రీ క్రోధన జ్యోతిష మార్గదర్శిని

ఈపుస్తకమును చదివినచో ఎవరికివారు క్రోధన సం॥
రమలో గణితముతో నిమిత్తములేకుండా ప్రతిగంట, శోబా,
మాసము, దశ, సం॥ర ఫలితములు కాంటులు తెలిసికొనగలరు.
తగ్గింపు వెల పోస్టేజీసహా 1-4-0 ఆణాలు.

శ్రీరాంప్రసాద్ జ్యోతిషమందిరము,
భీమవరంపొట్టు, భీమవరం తాలూకా, కృష్ణాజిల్లా.

గాంధీదైవజుడు

ధర్మశ్వాసయమైన 5 ప్రశ్నలువాసి పంపినయెడల సరియగు
భావిఫలితమునువాసి పంపెదము. ప్రశ్న వ్రాయుకాలమును
విలాసమునుకూడ తెలుపవలెను. 5 ప్రశ్నలకు ర్పు 1-0-0. పై
పతిప్రశ్నకు 0-4-0. (వి.సి. 1-4-0) ఒకసంవత్సరఫలమువ్రాయు.
5-0-0. ఆంజనేయజ్యోతిషాలయము, తిరుత్తణి, చిత్తూరుజిల్లా.

వేలకు మందు వెల సీసా 1-కి రు. 0.4-0
ఈ నూనెను తలమించిన పేషు ఈపి నశించును. చర్మ
మును వెండ్రుకలకుహాని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును.
అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు. బొంబాయి,

“నేను భోజనము చేయుచుంటిని. కలారివచ్చి పిలచి, కడ్డి గారును ముట్టెపల్లి పెంకొబరావుగారును పిలవమన్నారని తెప్పెను. భోజనమునర్పి వచ్చెద” నని తెప్పితిని. ఇంకలో చాలనుండి లోపలికివచ్చి, భోజనముచేయుచున్న నన్ను చుట్టి ముట్టి “చిన్నారప్ప నీకాళ్లను చేతులను విరుగగొట్టుమన్నాడు” అని చెప్పి పట్టుకొనివారి, మెడపట్టి నెట్టి పీఠిలోనికి లాగుకొని వచ్చి కాణాకర్రలతో మోడిరి. అక్కడనుండి నాకాళ్లుపట్టుకొని క్రిందవడవేసి రెండుభద్రాంగులమూరము పూరిచెలుపలకు లాగుకొనిపోయి ఒకదొంకవద్ద వడవేసి చేతులుత్రిప్పి విరుగదీసిరి. నాకాళ్లను విరుగదీయుటకు త్రిప్పబారిరి. కాని నా తుడికాలు తిరుగలేదు. అంతలో ఇద్దరు, పెద్దరాళ్లను నెట్టి నాకాళ్లకాగ్గిమీదవేసి విరుగకొట్టిరి. ఇంకలో నోటిలోనుండి

రక్తము గ్రహ్యుని పుష్కరాన్ని పడిపోయి. ఎవరో ఇంటికి వెచ్చిపడలేదు. ఎనిమిదివలసలవరకు నాకు స్పృహ లేదు. పోలీసులు ఇన్ స్పెక్టరువచ్చి ఎవరెవరొట్టిరో రిపోర్టు ఇవ్వ వలసిన దని యడిగెను. కాని వారిశ్రేణు చేప్పితే చంపివేస్తారని యు, నాకు పిల్లలున్నారనియు చెప్పింది. బండికింద పడితి నని జెప్పవలసినదనియు లేకపోయినయెడల ప్రాణముల తీసి వేసెదరనియు బెదిరించగా అట్లే పోలీసువారికి చెలిపితిని”

లక్ష్మీపల్లి గ్రామకాపురముడగు మస్తానప్ప అను నతడు సాక్ష్యమొసగుచు పైకథను జెప్పకొనెను. మస్తానప్పకు 40 వత్సరముల వయస్సుండును. అతడు సాక్ష్యమొసగుటకు కంటు చు వచ్చి తాను నిలుచుకొన లేన నియు ఆ పనము గావలెననియు అడిగెను. అ 10 దు పై న్యాయాధికారి ఆతనికొక కుర్చీనిప్పించి ఎందుచే నిలు వలేవు, కాలికేమి అని యడిగినపుడాతడు పైకథను జెలుపు కొనెను. మస్తానప్పచేతులు చలకలుగనుండి విరిగిపోయియుం డెను. కాలకుడ విరిగియుండెను.

న్యాయాధికారి: ఇది ఎప్పుడు జరిగెను.

సా:—1½ సం॥లయ్యెను.

న్యాయాధికారి: నిన్ను బెండుకు హింసించిరి?

సా:—నాసోదరుడు చిన్నారప్పను కాలెనను కారణ ముచే పగదీర్చుకొనుటకును. నేను తిమ్మారెడ్డిపక్షమున కలసినం దుకును ఇట్లుచేసిరి.

న్యాయాధికారి: నిన్నుంకేవిధముగనైన హింసించిరా ?

సా:—నేను రెండువత్సరములుగా భూములను సాగు జేయుచుండ బంజరుగా నుంచవలసి వచ్చెను. నేను పైరు చేసిన యెడల చిన్నారప్ప పక్షమువారు వచ్చి వానిని లాగుకొని పోయెదరు.

న్యాయాధికారి: ఇది నీ భయము, లేక అట్లు జరిగెనా?

సా:—ఒకమా రట్లు జరిగెను. అవిషయమును పోలీసు వారికి రిపోర్టుజేసితినిగాని ఇతరసాక్ష్యము లేదను కారణముచే నా రెడ్డివరకు దీసికొనలేదు.

జిల్లాపోలీసు సూపరిం టెం డెంటు

1922 సం॥ జనవరినండి 1923 ఏప్రిల్వరకును అనంతపు రముజిల్లా పోలీసు సూపరిం టెం డెంటుగ నుండి ప్రస్తుతం నీల గిరిలోనున్న నిటిలకీళ్లుగారు తరువాత సాక్ష్య మొ స గుచు తాను చార్జిప్రొమ్యుకొనునప్పటికి, చిన్న నారప్ప పక్షమువారు తిమ్మారెడ్డి పక్షమువారు ఒకరినొకరు పెట్టుకొనిన పిటివనలు చాల అధికముగ నిలవియుం డెననియు, అప్పుడు రెండుపక్షములపైనను సెక్యూరిటీ ప్రాసీడింగులను పెట్టి సెర్టిఫికేషన్లనియు కాని తుదకు వానిని వదలివేసితినియు నుడి వెను. అప్పుడు తరుచుగా కొట్లాటులుజరుగుట, బాంబులు మొ దలగు ప్రేలుడువస్తువులను తయారుజేయుట మొదలగు నేరములు జరుగుచుండెను.

బయటకు పోవుటకుగూడ భయము

చింతలచెరువు కాపురముడగు బుద్ధారెడ్డియను నతడు సాక్ష్యమొసగుచు చిన్నారప్పరెడ్డి తమ గృహములను లూటీ చే యించెనని బెదిరించెననియు, అందుపై నాతని క్రమవగు కోస తిమ్మారెడ్డివద్దకు వచ్చి అతనివారా పిటివనల దాఖలు చేసితి మనియు నుడివెను.

న్యాయాధికారి: అంతమంది ప్లీడరులుండగ తిమ్మారెడ్డివద్దకే వచ్చుటేమి?

సా:—మిగిలిన ప్లీడరులందరు చిన్నారప్ప క్రమముగా న అతని పలుకుబడిలో నుండురు. అందుచే అతని కేర్యవగు తిమ్మారెడ్డివద్దకు వచ్చితిమి?

సాక్షి ఇతడు నడువుచు అడవపు పోలీసుదళము వ్యయము భరించుటకు సిద్ధముగ నుంటిమనియు, ప్రస్తుతము నేవ్యము జేసికొనుటకు బండ్రిగా బయటకు పోవుటకు భయపడుచు న్నామనియు నుడివెను.

న్యాయాధికారి: భయపడు బెండుకు ?

సా:—చిన్నారప్పమునుప్పులు పట్టుకొని కొట్టెదరు. మానీ జేసినను దిక్కులేదు.

ఒక స్త్రీయొక్క భర్తను చంపుట

“నాథరను కొట్టెచంపిరి. అప్పుడు నేను బాలికలను ను. నాకానార్రవెలిసి నాథర కేవలము జాయటుకు వెళ్లితిని. కాని వారు నన్నుచ్చుటకు వెళ్లినయలేదు. నాకొడుకు ఫిర్యాదు జేసెను. పోలీసువారు వ్రాసికొనిరి కాని ఎవరిని అరెస్టుజేయ లేదు. నాథరను చంపిన పెద్దయెరికిలి మావూరులో భారీరైతుల అతనిపై నెవరు సాక్ష్యమును జెప్పటకు వచ్చెదరు” అని పెద్ద

వదుగురు కాపురములగు పెద్దక్క అను నామె తన శోచ నీయచరిత్రను చెప్పకొనెను.

న్యాయాధికారి: నీ భర్త నెందుకు చంపిరి?

సా:—పెద్దయెరికిలివద్ద నాథర కొంత అప్పుజేసెను. దానినదీర్చుటకు నాకొడుకాతనికి 10 వత్సరములుకూలిజేసితిచ్చెను. అటుపై నాకీవత్రము నిమ్మనియడుగ నివ్వక పోట్లాడి తుద కట్లు కొట్టెచంపిరి.

మాతృజేసినను సాక్ష్యము లేకపోవుట

“నాకు గుండుకు అనే అన్నగలదు. అతడు పెద్దవడు గూరువాళ్లచే కొట్టెచంపబడెను. అతనిని జాయటుకు నన్ను ప్రాణ్కోతన రాసేయలేదు. ఇది జరిగి 10 నెలలయ్యెను. నేనప్పుడు గుత్తియందు నివసించుచున్నాను. ఆ ప్రాణ్కో ఎవ్వరును సాక్ష్య ము పలికి సహాయమొసర్చువారు లేకపోవుటచే నేను ఫిర్యాదు జేయలేకపోతిని” అని పెద్దవడుగూరు కాపురములగు మారెప్ప అను మరొక స్త్రీ చెప్పకొనెను.

కొట్టెలు ఇచ్చి వేయనందుకు లూటీ

చింతలచెరువు గ్రామములగు వారాధి వారము అనునామె సాక్ష్య మొ స గుచు, బుద్ధారెడ్డి కొన్నిపుట్ల కొర్రలను తనగృహమునదాముగ నెననియు, అతని విరోధులగు చిన్నారప్పరెడ్డి హంపమ్మగార్లు ఆకొర్రలను తమకు వశపరచవలెనని గోరగా తానందులకు నిరాకరించుటచే 1924 సం॥న చింతలచెరువుబండిపోటునందు తన ఇల్లుగూడ లూటీజేరి రనియునుడివెను. అంతయిగాక నాకు బాకీదార్లనుపిలిచి, నా బాకీలను చెల్లింపవలదని నాయెదుటనే ప్రేరేపింపగా వాల్లి చుట్టకు నిరాకరించిరి.

ఏదో ఒక పక్షమును జేరకలేవదా?

తరువాత చింతలచెరువు కాపురముడగు యెరగుంట న ల్లయ్య అనునతడు సాక్ష్యమొసగుచు, చిన్నారప్పరెడ్డిని మానీ జేయవెల్పించిన కేసుందు ఖర్చులలో నొకభాగము నొసగుట కునిరాకరించుటచే చిన్నారప్పరెడ్డితో విరోధమువచ్చెనను విషయమును బలపరుచుచు, 1924 సం॥ చిన్నారప్పరెడ్డిజేయించి నదోపిడియందు తనకు దెబ్బలుతగినననియు, తనసాక్షులను లాగు కొనిరనియు, తాను వారిపక్షమున చేరువో నాయా ప్పిని తిరిగి ఇచ్చెదమని చిన్నారప్పరెడ్డియ హంపమ్మయ చెప్పిరిగాని అట్లుజేయలేదనియునుడివి పోలీసురక్షణలేనిదే తానుబ్రతుకలే మని చెలివెను.

న్యాయాధికారి: హంపమ్మకు నీకువిరోధకారణమేమి?

సా:—హంపమ్మ చిన్నారెడ్డికేసుఖర్చులలో కొంత భాగము చెల్లించెను. మేముచెల్లించలేదు.

న్యాయాధికారి: మీకంత భయముగా వుంటే ఆపక్షములలో నెందుకు జేరవలెను?

సా:—మేము యేదో ఒకపక్షములో జేరితీరవలెను. వొంటరి గా ఎందులోజేరకుండ నుండుటకు పిలువెను, అందుచే మాలో నొకరికొకరికి సహాయముగానండుటకుగా నొకపక్షముగా జేరి తిమి? ఒకదినము పోలీసు కా ప లా లే క పో లే మాయన్నను హంపమ్మ బహుళలో కొట్టించింది.” పోలీసులు లేకపోతే కొంతలు దోస్తారు. మనస్సులను చంపెదరు. ఏమాత్ర మును సాక్ష్యమునురాదు అని యాతడు నుడివెను.

ఏపక్షమునకును చెందనివారి భయము

రావులడికి గ్రామకాపురముడగు పానుమంతరావు తాను 4 వత్సరములక్రింద కొన్ని బావులు కంట్లాట్టదీసికొంటినియు అప్పుడు చింతలచెరువు పెద్దతిమ్మారెడ్డి క్రితీయుం డెననియు ఆతడును బుద్ధారెడ్డియ కలసి తనవద్దకువచ్చి తన కంట్లాట్టు లలో సగముయ్యవలెనని అడిగినయు చెలివెను. నాకు లాభము రాలేదని చెలిపితిని. నీకు రు 1000 లు లాభము వచ్చెను. అని చెప్పి అందులో సగము 500 లు ఇవ్వవలెననియు, అట్లు ఇవ్వక పోలే ఇల్లు లూటీజే సెదమనియు చెలిపిరి. మా ఇంట్లోగల వెండి బంగారు వస్తువులను, బండి ఎద్దులను ఆమె త్రముక్రింద నిచ్చి వేసితిని. వారు వానిని దీసికొని 24 గంటలలోగా గ్రామ మును వదలిపోవలసిన దని యుత్తర్యజేసిరి. భూములున్నవి.

ఇంతవత్సరలో నెట్లుపోవుట? కొంతవ్యవధి నొసగవలెనని యడిగి తిని. అంతట బుద్ధారెడ్డి కోపముతో తనమాటకు బదులుచెప్పె దనా యని బెదిరించెను. నే నప్పుడు పూరువెడిలిపోయి, ఇతర గ్రామములందు ఒకవత్సర ముంటిని. పెదతిమ్మారెడ్డి చనిపోయి నతరువాత రి వత్సరములుగా తిరిగి మాగ్రామమున నివసించు చున్నాను.

న్యాయాధికారి: ఇప్పుడు నీకేమియు నుపద్రవభయము లేదు గదా?

సా:—ఇప్పుడు కక్షలు హెచ్చినవి. మేము వాని లో ప్రసక్తిపెట్టుకొనకున్నను ఏదోయొక పక్షమువారునుండి యుపద్రవముగలుగునని రెండుపక్షములును జూచి భయపడుచు న్నాము. వారిలో నెవరైన ఏకేసునందైన సాక్ష్య మివ్వవలసి నదని యడుగవచ్చును. అప్పుడు నీజముజెప్పవో యేదోయొక పక్షమువారికి విరోధులగు గావలసివచ్చును.

సా:—సాక్ష్య మివ్వవలసినదని నీపైవలెనయడిగిరా?

సా:—కొన్ని సివిలుదావాలలో నన్ను సాక్ష్యము వేసికొనిరిగాని తరువాత వదులుకొనిరి. వానిలో సాక్ష్యము జెప్పినయెడల నాకు కష్టమయ్యెడిదే!

యర్రగొండ వారప్పయను చింతలచెరువు వాస్తవ్యుడు కలసన్న చెప్పిన కథను బలపరిచి, తామెంటరిగా బయటకు వచ్చి తమపనుల జేసికొనబాలకుంటిమనియు, పోలీసుల నుంచక పోయినవో తా మాగ్రామమున వాసము జేయబాలమనియు చెలివెను.

మేడిమాకులపల్లె అను గ్రామమునకు వెనుక కరణముగా నుండి బర్రువు జేయబడిన వెంకొ బరా వు అనునతడు న్యాయాధికారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మొ స గుచిన్నారప్ప మంగలివారును చాళివారును తనకు నేప జేయకుండజేసెననియు అతనిభయముచే తన కరికికమునకు నెల వు పెట్టి గుత్తి పోషిపోయి వచ్చితినియు, వెల్లి పనిలో ప్రవేశింపవలసినదని డిప్యూటీ కలెక్టరు త్రవ్వచేయగా మరిమాడు నెలలు నెలవడిగితినియు ఈలోపుగా చిన్నారప్పరెడ్డితో రాజీజేసికొనెదనని జెప్పరిననియు, కాని డిప్యూటీ కలెక్టరుం దుకు అంగీకరింపక బర్రువు జెనెననియు జెప్పి, మేడిమాకుల పల్లెలో తన కింకను 22 ఎకరములుగలదనియు కాని ఆగ్రామ మునకు వెల్లివో చిన్నారప్పరెడ్డి మానీజేయునను భయముచే నింతకాలముగాను ప్రాంతమునకు వెళ్లుటలేదని నుడివెను.

న్యాయాధికారి: నీ భూముల నితరులచేత సాగుజేయించుకొన లేక పోతిరా?

సా:—కోస తిమ్మారెడ్డి భూములనే ఎవ్వరును సాగు జేయ నిరాకరింపగా మాబోంట్ల భూముల వెనరుసాగుచేసెదరు?

చింతలచెరువు కాపురముడగు ఎర్రప్ప అనునతడుగూ డ చింతలచెరువులోగల విరోధములను, గురించియు ప్రజల భయములను గురించియు వివరములు బల పరిచెను.

తిరిగి విచారణ చేపు జరుగును.

పూనా స్తాంపులకేసు

ముద్దాయిలు సెషన్సుకు పంపబడిరి

పూనా, జూన్ 20:—పూనా జెనరలు పోస్టుఅఫీసు లోరు 2400 అవహించినారని పోస్టుమాస్టరు జె.సి. బలంగయి నుగారిపైనను డిప్యూటీ ప్రెజరరు బుధాకరుపైనను వాని అసి స్టెంటు షేకుపాసాపైనను లేబడినకేసులో నేడు యన్. సి. ఫైమింగుగారు సేరములను తయారుజేసి ముద్దాయిలను సెషన్సుకుపంపెను. ప్రెమ్యర్లు ముద్దాయిలను పాడ్డుపోస్టుమాను హరిహరకుల్కరణియు కలిసి క్రిందటి ఫిబ్రవరి 28 లేడిన మర యొకచోట 900రూపాయలు అ ప హ రి ం చె న ని మ రి యొ క నే ర ము మోపబడెను. మొదటి కేసు లోనున్న సాక్షులేతిరిగి విచారింపబడిరి. విచారింపగా ముద్దాయి లందరును తాము నిర్దోషులమని చెప్పిరిగాని స్టేటుమెంటులను సెషన్సు విచారణలో నిర్దుమనిరి. (ఆ. ప్రె)

ఆంధ్రులకే

Last Few Copies of

"OTHELLO" Unveiled
"HAMLET" Unveiled

by the late Rentala Venkata Subba Row for Clearance price of Rupees three, Each Volume of about 700 pages available till the 15th of July or till stock permits.

Victoria Depot, Mylapore, Madras.

శ్రీ శ్రీ దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారు

ఆంధ్ర దేశము

దీనువరం

జూలై 19 న తేది విజయవాడ సాయంకాలము 5 గంటలకు దీనువరం పురజుల శ్రీ శ్రీ దేశబంధు దాసుగారి అధ్యక్షతన గాంధీచావునందు సమావేశమై దేశబంధుదాసుగారి ఆకాలమరణమున దేశమునకు తీరని కొంత గౌరవమును తెచ్చిచేయుచున్నట్లు ఆత్మకొంతిని పొందుగాక యరిగింపు వారి కుటుంబమునకు యాభివృద్ధియు తమమనఃపూర్వక సానుభూతిని తెలియజేయుచున్నారనియు తీర్మానించడమైనది.

కాంగ్రెసు.

ప్రొద్దుపల్లి (వితాపురంవద్ద)

శ్రీయత దేశబంధు దాసుగారి మరణవార్త 18 వ సాయంకాలము నాలుగంటలకు అంధ్రపత్రికలో చూచి ప్రొద్దుపల్లి నుండి ప్రత్యేకముగా విచారనూచకముగా గ్రామములో నుకూలులు, శేతపనులు వగైరా కట్టివేసిరి. చూతి 3 గంటలకు మృగానుక్షులందరు రామారాయ పురము దిరుమున సమావేశమయి చిత్రరంజనని ఆత్మకు శాంతికొరకు ప్రవచనము ప్రార్థించిరి.

ఆంధ్రదేశమున దేశబంధుని చరిత్ర మాగ్రంథలకు సహాయ భాగ్యవర్ధిగారని శ్రీయత రావు శత్రువారాయనాస్వామి గారుకావెను.

(ఒకవిలేఖరి.)

గుడివాడ

జూలై 20 న గుడివాడలోని మరణవార్త యిచట 18 వ తేదీన తెలిసినది. 19 వ తేదీన జూరులోని నుకూలులన్నియు ముగిసినట్లుచేసి, సాయంత్రము దాసుగారి కుటుంబము భజనతో కూడినది. గాంధీచావునకు శ్రీ శ్రీ దేశబంధు దాసుగారి అధ్యక్షతన 24 వ సమావేశమైనది. అధ్యక్షులను శ్రీ శ్రీ దేశబంధు దాసుగారి మరణవార్తను, శ్రీ శ్రీ దేశబంధు దాసుగారి మరణవార్తను విచారించిరి. తమమనఃపూర్వక సానుభూతిని తెలియజేయుచున్నారనియు తీర్మానించు విశ్లేషము ఆంగీకరింపబడినది.

(ఒకవిలేఖరి)

* * * * *

గుడివాడ యూనియను బోర్డువారి తీర్మానము త్వరితగతిన నిరంతరము మాతృదేశమునకై తమ యాభివృద్ధి కలగజేయుచున్నట్లు కలకత్తా లాన్సెట్టు అయిట్టులు కీర్తిశేఖరుల శ్రీయత దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారి తీర్మానమునకు గుడివాడ యూనియను బోర్డువారు తమ మృత్యువార్తను ఆధికవిషయము వెల్లెబ్బయి వారి ఆత్మకు శ్రీ శ్రీ దేశబంధు దాసుగారి కుటుంబము ప్రసాదించుచు వారి ప్రార్థనయిచున్నారు. ఈతీర్మానము వారి కుటుంబమునకున్న ప్రేమభావమునకు ప్రతిఫలముగా నిశ్చయించెను.

మరియునాగన్న,
(పెన్సిలెంటు.)

కావలి

(విజయవాడ నుండి)

జూలై 21 తేది గాంధీగారి 60 వయసు శ్రీయత దేశబంధు దాసుగారి యాభివృద్ధిముక్తి కీర్తిశేఖరుల దేశబంధు చిత్రరంజన దాసుగారి ఆకాలమరణమునకు సానుభూతి తెలుపుటకు 2 బహిరంగసభ కాంగ్రెస్ కమిటీని యామకంబు చేయబడినది. పురజులు తెల్లరు సభకు విచ్చేసి యుండిరి. శ్రీయత దేశబంధు దాసుగారి కుటుంబమునకు దేశమునకు విచ్చేసి యుండిరి. కుటుంబమునకు యాభివృద్ధియు తెచ్చిచేయుచున్నారనియు తీర్మానించు విశ్లేషము ఆంగీకరింపబడినది.

విశాఖపట్టణము

(స్వకీయవిలేఖరి)

దేశబంధుదాసుగారి మరణవార్త పట్టణవాసుల నతివిచారగ్రస్తులగుచేసినది. ముందు హిందూపత్రికా ఏజంటుకు రాబడిన తంతియే మొదటివార్త. ఈ వార్త తరువాత దండోరా మూలమున పట్టణవాసులకు తెలుపబడినది. ఆసాయంకాలమే సానుభూతిసభ వాహానించుచు విశాఖపట్టణజిల్లాకాంగ్రెసుసంఘ అధ్యక్షులగు పండిత మారేపల్లిరామచంద్రశాస్త్రి గారు, స్వరాజ్యపార్టీ అధ్యక్షులగు పూసపాటి కుమారవెంకటపతిరాజుగారు, మదరాసు శాసనసభాసంయుక్తజాతీయవాదుల పక్ష నాయకులగు చింతలపాటి వెంకటసుబ్బారావుగారు, రాజా విక్రమదేవులగారు, జిల్లా సుబ్బమున శ్రీ. వీ. వి. భానోజీ రావుగారు దప్పితులతో కరపత్రములు పంపబడినవి. సాయంకాలము శ్రీమతు భూపతిరాజు వెంకటపతిరాజుగారి అధ్యక్షతన విశ్లేషించుచున్నందున ముందరపథ గూడెను. అన్ని పక్షములవాదను దేశబంధు దాసుగారి త్యాగశీలత, దేశ సేవ మన్నన విషయములగుర్తి చాలించి మాటలాడిరి. సచివాలము గడుపుటకు ఇచ్చటకువచ్చిన ఇద్దరు వెంగళేశీయులు కూడ మాటలాడిరి. దేశబంధు దాసుగారి కుటుంబమునకు తమ సానుభూతిని తెల్పుచు, దేశమునకు దాసుగారి మరణమువల్ల వాటిల్లిన నష్టమునుగుర్తించుచు తీర్మానములు గావించబడినవి.

రాజమహేంద్రవరము

దేశసేవారంభరుదను, త్యాగమూర్తియు, దయాధర్మి వ్యవధాయకుడు, ఆప్తజనరక్షకుడును, దీనజనహితమునకు, శ్రేష్ఠికాంఛిన వ్యామనాదియు, కవిచంద్రుడును, భారతమాత ఆనందబిడ్డయు, మహాత్మాకరంచంద్ గాంధీయొక్క కుడిభుజమును, స్వరాజ్యపక్ష నాయకశిఖామణియు, రాజనీతిజ్ఞుడును, భారతీయ యువకుల హృదయముల నాకర్షించి, ఉన్మాదులనుచేసి, ఆత్మసమర్పణము చేయగలుగునట్టి ప్రచండకార్య భూరత్నమును, నిరుపమానముగ ఉత్సాహమును, త్యాగమును చూపినట్టి మహావిప్లవకారుడును, భిక్షకుడును, గృహస్థ ఆశ్రమమున త్యజించి కొండలజేరి, హరినామస్మరణ గావించుచు నిర్యాణము జెందిన లోకోత్తరపురుషుడు నగు దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆకాలమరణమునకు వగమయ రాజమహేంద్రవర పురపాలకసంఘమునా కీర్తిందితీర్మానమును 20-6-25 తారీఖున శ్రీయత సాలన బాపనయ్యగారి అధ్యక్షతన జరిగిన సభలో చేసిరి. ఈతీర్మానమును ఉపపాదించినవారు డాక్టరు పాలకోడేటి నరమూర్తిగారు. బలపరచినవారు మ.రా.రా.శ్రీ చోరగుడి వెంకటకృష్ణారావు బి. ఏ. బి. యల్, గారు.

తీర్మానము:—“కలకత్తా మేయరును, గొప్ప దేశనాయకుడు నగు దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆకాలమరణమునకు దేశమున కపారసప్తము కలిగిన దని ఈసంఘమువారు అభిప్రాయపడుచు, ఈసంఘముయొక్క సానుభూతిని శ్రీ దాసుగారి కుటుంబమునకు తెలియజేయుచు అధ్యక్షులవారిని శోరడమైనది.”

ఈతీర్మానాంగీకరణము సభ నిలుపుచేయబడినది.

(విలేఖరి)

ముస్తాబాదా

ఈగ్రామములో 20-6-25 తేదీన తులకపుష్పక భాండాగారభవనములో దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆకస్మాత్తు మరణమునకు భిన్నతలెల్లువై జరుపబడిన సభయందు ఈ దేశవ తీర్మానములను ఏకగ్రీవముగ ఆమోదించడమైనది.

(1) దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆకాలమృత్యువునకు సంతాపమును వెల్లెబ్బయి వారి ఆత్మకు శాంతిచేకొరకుటకు సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాము.

(2) ఈ భాండాగారమునందు చిత్రరంజన దాసుగారి ఛాయాపటమును వారి జ్ఞాపకార్థము నెలకొల్ప నిశ్చయించితిమి.

(సభ్యులు)

వెంకటగిరి

శ్రీయత దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి ఆకాలమరణము వార్తను విని వెంకటగిరిపౌరులందరూ వితిలేని దుఃఖిసాగరమున మునిగియుండిరి. 19 తేదీని దాసుగారి ఛాయాపటమును కుర్చీలోనుంచి పౌరులొకసభనుజరిపి యాక్రిందితీర్మానమును ఆచరణను నిలుపబడి ఏకగ్రీవముగా ఆమోదించిరి.

తీర్మానము:—“దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారు, త్యాగమూర్తులను అయిన శ్రీయత చిత్రరంజనదాసుగారి ఆకాలమరణమునకు దేశమునకు గల్గినకొంతకు విచారించుచు, గౌరవనీయమైన ఆయన ఆత్మకు శాంతిని ప్రసాదించుగాతయని దైవమును ప్రార్థించుచు, వారికుటుంబమునకు సానుభూతిని తెలియబరచుచు వెంకటగిరిపౌరులు తీర్మానించుచున్నారు.

తుని

కీర్తిశేఖరుల దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి యాతకు శాంతిని ప్రసాదించుచు భగవంతుని ప్రార్థించుటకై మాతని కాంగ్రెసు సంఘమువారిచే నిన్న 20 తేదీ శనివారంసాయంత్రముక బహిరంగసభ జరుపబడినది. ఆసభలో దాసుగారి కుటుంబమునకు సానుభూతి తెలుపు తీర్మానముకూడ సభ్యులచేనామోదింపబడినది. శ్రీ రాజా విశ్వనాథ సర్వపరాజు అప్పల నరసింహరాజుగారి అధ్యక్షతన జరిగింది. పెక్కువృద్ధులను వర్తకులను యూనియన్ డైరెక్టర్ వగైరా పురపంచములను సభనలంకరించిరి. చిత్రరంజనని స్వార్థత్యాగిని సద్గుణములతో శ్రీయత కొండపల్లి జగన్నాథదాసుగారి క రమ్యమైన కేయమును పాడిసభ్యులనునన్నుల చిత్రరంజననిలో లీనమునట్లు నిరంతరపురస్కారాలతో చతు లగునట్లు పఠించిరి. ఆసభ్యులు పాడుచున్నంతసేపును, తీర్మానము నామోదింపు నష్టమును సభ నిశ్చయముగా నుండెను.

(ఒకవిలేఖరి)

తణుకు

తణుకు, జూన్ 20—నిన్నటి సాయంకాలమున 6 గంటలకు గాంధీ చావులో గ్రామకాంగ్రెసు సంఘమువారి యాజమాన్యము క్రింద యొక సార్వజనిక బహిరంగ సభ దేశబంధు దాసుగారి మరణమునుగుర్తి పౌరులవిచారమును వెల్లెబ్బయి టకై కావించబడినది. ఈ పురపత్రములందరు సభ నలంకరించిరి. శ్రీయత గాది కుజేరుడుగారు అగ్రాసనాధిపతులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

శ్రీయత నూలు మల్లయ్యగారు ఈదిగువతీర్మానమును పాదించిరి. “దేశభక్తకాశ్యపతుల భారత వీరుడును అఖిల భోగ త్యాగియునగు దేశబంధు చిత్రరంజనని యాకస్మికమరణమునకు భరతమాతకు సంభవించిన విపత్తునకు యాసభవారు వారి దుఃఖమును వెల్లెబ్బయి కీర్తిశేఖరుల ఆత్మకు శాంతినిగలుగజేయగలండుటకు ఈశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాడు. సభ్యులందరూ యాతీర్మానము సేకగ్రీవముగా నంగీకరించి వారందరూ అయిదు నిమిషములవరకు నిలబడి కీర్తిశేఖరులయినవారి ఆత్మకు శాంతి నొసంగగలండుటకు ప్రవచనము గూర్చి ప్రార్థించిరి.

(ఒక విలేఖరి)

విషాదము

[ఇంద్రగంటి నాగేశ్వరశర్మగారు]

- గీ. శాంతిసంగరరంగస్థ - లాంతరమున
దేశబంధుడు పడెనని - తెలియగా నె
నిర్భరవిషాదహస్మి చే - నెమ్మనంబు
ఎరియసాగెను, లేఖని - జరుగదాయె.
- గీ. కార్యదీక్షాగుండడిక - గలుగనగు నె
విజయదే లేనిపోరాడె - విజయమేది
మాతృదాస్యవిమోచన - మార్గమునకు
ప్రేమమేయనకూలింప - దలంపదాయె.

- * * * * *
- గీ. “మీనిరంతరదాస్యమే - మీజడెట్లెల్లు
ప్రేమవాతూలమేడమీ - శన్నిధాన”
యనుచు స్వారాజ్యసీమకు - జనితెవెపును
ఆమలస్వచ్ఛందలీలని - హరమిని.
- గీ. భారవోసితిజీవంబు - తల్లియుణముఁ
దీరుతంగాదలంచెయి - ధీనికాల!
చిత్రరంజనదాస! నీ - చిత్రమునకు
శాంతి గలిగెడుగాక నా స్వర్గమందు.

నెల్లూరు

నిన్న సాయంత్రము (21.6.25) కిలాఫత్ మైదానములో యూనానీదాక్షుడు హాకీమ్ యం.యం.హ. ఫజల్లాహ హాలుల వారి ఆధ్వర్యమున క్రింద మహమ్మదీయ సోదరులు సమావేశమైరి. అందు హిందువులుకూడా వచ్చియుండిరి.

స్వరాజ్యము సంపాదించుటకై అన్ని పక్షముల వారిని సమానమైనచోటికి వచ్చుటకు ప్రయత్నములు సలుపుచున్న సమయమున కీర్తిశేఖరులకు దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారివంటి మహానీయుడు మరణించుటచే నెల్లూరుముసల్ మానులు ఆశ్చర్య ముక్తులై తమదుఃఖము తెలుపుచు వారిఆత్మకు భగవంతుడు శాంతి చేకూర్చవలయునని ప్రార్థించుచున్నారు. దుఃఖినుద్రుతులలో మునిగియున్న కీర్తిశేఖరు కుటుంబమునకు ఈసభవారు తమస్వా దయపూర్వకమైన సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు. ఈ తీర్మా నమును మహమద్ రంతుల్లాహ హాలులవారు ఉపపాదించిరి. మహమద్ అబ్దుల్ మజీద్ ఖాను సా హాలుగారు బలపరిచిరి.

శ్రీయుత కొట్రా ఆదిశేషయ్యగారు దాసుగారియొక్క నుగుణములనుగూర్చి గంభీరపద్యము మొసగిరి. తీర్మానము ఏకగ్రీవముగ అంగీకరింపబడినది. ఆధ్వర్యముని అంత్యోపన్యాస ముతో సభ ముగిసెను:— నెల్లూరుపురవాసి.

క్రీకస్తూరిదేవి జాతీయబాలికాపాఠశాల

17-6-25 లేదిన దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారు స్వర్గస్థులైన 18 లేదిన దలియుటతోడనే ఈపాఠశాలబాలికలందరు వారి ఆత్మకు శాంతికలుగుగాక యని భగవంతునిగూర్చి ప్రార్థన లావర్చిరి. అనాడే పాఠశాల తానుగారి యకాలమగణమునకు ముఖనూచకముగా మూసివేయబడినది.— ఒకవిలేఖరి.

వసంతనాడ (ఏలూరు తాలూకా)

దాసుగారి మరణవార్త 17 లేదీ రాత్రి గాలికలుగగా వివచ్చి గ్రామముంతయు విచారసాగరమున ముంచివైచెను. ఇది నిజమా అను సంశయము పొడమాడెను. మరునాడు ఈ సంశయమెటు దీరునాఅని విచారించుచుండ ఆంధ్రపత్రికారాజ ముదించి సంశయనివారణ మొనర్చినది. 18 లేదీని విచారము ను వెల్లబెచ్చుచు, ఖాదీవస్త్రాలయమును శ్రీసుబోధినీ పు సకాలయమును మూయబడినది. మధ్యాహ్నము గం ౧2 వీపు మంటపమున వందూరి వరసించుచున్నవారి ఆధ్వర్యమున క్రింద బహిరంగసభ జరిగెను. మల్లరాశ్రీ పరిశ్రమపూర్వకముగా శ్రీదాసుగారియొక్క జీవితచరిత్రను సభికుల కందరికి చక్కగా వినిపించిరి. మల్లరాశ్రీ సామక్షదం సత్యనారాయణ మూర్తిగారు దాసుగారు చేసిన మహాత్మ్యమును పద్యరూపక ముగానన్నవి చదివి వినిపించి, వారి విచారమును వెల్లబెట్టుట కుమారుగా వారి ఆంత్యవాక్యములను మనము ప్రతినిత్యము జ పించుచు, అనష్టించుటయే ముఖ్యంశము. అదియే వారి ఆత్మకు శాంతి యొసంగగలదని ముచ్చటించిరి. ప్రసిద్ధులుగాని దాసు గారియొక్క గుణగుణములను వర్ణించుచు దాసుశబ్దము వారికి సార్థక నామమయినదనియును ఈదినముమొదలు వారి చరిత్ర వినిసంధులకు ఆమహాపురుషుల మార్గము మన మందర మనం బించి మనమందర మట్టిదాసులము కాగలంధులకు ప్రయత్నించ వలెనని చక్కగా ప్రసంగించి సభ్యుల మనములు కరగింపజేసిరి. అందు దాసుగారియొక్క మరణముకు వారి కుటుంబమునకే గాక భారతదేశ మంతకును తీరనికొరత వాటిల్లినదనిన్ని వారి ఆత్మకు పరమేశ్వరుడు పరమశాంతి నొసంగుగాక అను తీర్మాన ముపాదించబడినది. (ఒకవిలేఖరి)

భీముని పట్టణము

జూన్ 18:— మూల్యులైనలు పరిశోధనలు తెలిసి పది. ఈపురమున నున్న యున్నతపాఠశాలకుండి పరీక్షకుం పండిన 10 మంది విద్యార్థులలోను 5 గురు కృతార్థులయిరిని వ్రాయుట కంతయు సంకలించుచున్నారు. నిరుటి సంవత్స రము పరీక్షకు వెళ్లిన 18 గురు విద్యార్థులలోను 6 గురు జయము గాంచిరి. నూతనముగా స్థాపించబడిన పాఠశాల యొనర్పటికిని బ్రశంపనీయమగు ఫలితములు గాంచగలుగుట కుపాధ్యాయుల నిరంతరపరిశ్రమయే కారణమని తప్పక చెప్పవచ్చును. పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు మ-రా-శ్రీ రావుసాహెబు చిలుకా సంచీవి రావునాయుడుగారి సత్సంకల్పము జయపదముగా ఫలించి నందులకు బురవాసులు మిగుల సంతసించుచున్నారు. ఇట్లు మా యున్నత పాఠశాల దినదినాభివృద్ధి నొందుచు విరాజిల్లుతక యని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నారు. (ఒకవిలేఖరి.)

అయ్యో

క. అయ్యో, దాసా! పోయెన!!
అయ్యో! పోయినదిదాస!! అయ్యయ్యో!!! ఈ
దెయ్యాలమారి క్రోధన
చెయ్యి పడుచుపడుచు నీదు శిరమునె పడెనా!
1
క. విన్నారా వినికిడు, లయె!
కన్నారా పత్రికలను; కని యొక్కరి పే
రన్నారా మరియొకపే
2
రన్నా! చిన్నారి చిత్తరంజనుడేనా?
గీ. జబ్బదెప్పుడు చేసెనే? సమయమేదే?
ఎప్పుడు పుట్టెనే సందేహ మెవ్వరికిని?
ప్రాణహాపద ఎప్పుడు పడినదేమే?
కాలమా నీదు చేతులు కాలిపోను.
3
సీ. కందుమా ఇక కనువిందుగా చిత్తరం
జనదేశబంధుని సాధుమూర్తి
విందుమా వినువారి వినులు, మనములు
వంచి వశ్యముచేయువాని నూక్తి
కాంతుమా ఇక పత్రికలనైన నీ శక్తి
శత్రుభీకర మైన జాలతంత్ర
మెంతుమా ఎన్నడే నెంతేసివారికి
తరము గానట్టి నీ తర్కసరణి
4
గీ. కన్నులారగ నెప్పుడు గాంచలేదు
వినగలే దుపన్యాసముతో కనుటదప్ప
పూర్వస్వపుటలవి యిక పుట్టబోవు తండ్రి!
చిత్తరంజన! చిత్తము చెరగి పోతే?
క. ఏడుపుడు మొక్కుకొనుడో!
ఏడుగడలు మనకు, విడిచి యేగెద రకటా!
నే డీతడు రే పెవ్వడో
కాడయ్యెడు దేశ మిట్టి కృతకృత్యులకున్.
5
గీ. మివుల బనినేయు రెండు బాహువులలోన
నొకటి రెండేండ్లొకతీగు నుకమెఱుంగక
విదిలి విదిలిచి యెముకలు విఱుంగ, బడియె
దేశమా, ఎట్టు లీ వింక తేరుకొందు?
గీ. శరములను, గుండ్ర రక్తము జడులు గుఱియ
బొంది శూరునికిని శక్తి పోయుదువట
శాంతిరణ మనియా? శూరచక్రవర్తి
చిత్తరంజన శక్తిని చేదినావు.
6
ఖండవల్లి రాజారావు.

అల్లాబాదు పురపాలక సంఘము

అంజుమాన్ లేజుమాన్ మహమ్మదీయ సంఘమువారి తీర్మానము
అల్లాబాదు, జూన్ 21:—అంజుమాన్ లేజుమాన్ మహమ్మదీయ సంఘమువారి దిగువతీర్మానమునుగావించిరి:—
మహమ్మదీయులలో చేతిలోనుండి వర్తకమున పడగొట్టుటకు అల్లాబాదు పురపాలక సంఘమువారు కలుగజేయుచున్న చిక్కలను జూచి ప్రభుత్వమువారి విషయమున జ్యోతిముకలిగించుకొనసలసిన దనియు పురపాలకసంఘములో శత్రువర్గమున రే అధికసంఖ్యాకులై జాతివైషమ్యములను ప్రేరేపింపకుండ జీతము మీద ఒక యధికారిని వైశ్యుడుగా నేయవలసిన దనియు, నీ అంజుమాన్ సంఘమువారి తీర్మానించుచున్నారు. కావున యీ కష్టములను గూర్చి ప్రభుత్వమువారితో చెప్పవలసినదని నవాబ్ మహమ్మద్ యూసుఫ్ ఖాన్ బహుమార్ హుసీన్ హిదాయతులముఖ్యకగర్ల నడుగవలెననియు తీర్మానించడమైనది.

రంగూను హోకోర్టు

రంగూను జూన్ 21:—నల్. యన్. హెచ్. రాబిన్ సునగారు రిటైరుగుటకు నుండిచ్చే నెలవుమీద జూన్ 22 వలేదిన వల్లిపోవుటచేత వారిస్థానే న్యాయమూర్తి జె. జి. రత్నెడ్డి గారు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా నియమింపబడిరి. అందువలన రత్నెడ్డిగారి స్థానే స్వామిరాజు కోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి యైన జె. ఇ. గాడ్సే గారు నియమింపబడిరి. (ఆ. వె.)

దేశబంధుయోగము

(యన్. జి. ఆచార్యగారు)
మరణామందినావ నీపూ-దేశబంధు!
మమ్మందర నడవి ద్రోసి
అయ్యో!-మా నా రిధి వీపుగావా దేశబంధు!
మమ్మెన్నరు దరిజేర్చువారు!
కలదెల్ల నీవొసగినావు-దేశబంధు
కారుణ్యమును జూపినావు
అయ్యో! కష్టమునకు ఫలము నీవు-దేశబంధు!
గాంచకుండనే పోయినావు!
స్వారాజ్యమే వలయు మనకు-శ్రేయమది
యీరాజ్యమూ వలదటంచు
ఆహ! భారామంతా మోసికొనుచు దేశబంధు!
బయలూడెరితి మమ్ము గావ.
దేశము కీకారక నీపూ-దేశబంధు!
తనుపూ నర్పణ జేసినావ!
అయ్యో! గానీపెట్ట మమ్ముయముదూ-దేశబంధు!
మోసాగించి నిన్ను గొనెగా!.

* * *
అకటా! గూరె నికేమిచేయగల మామూ నేతుకీతాద్రిధూ
సుకృతపాదని పాదపంబు స్వమతాస్తోకార్థ వీ పూర్ణ
తకరుం డయ్యయ్యో! చిత్తరంజనుడు చిత్తభ్రాంతులైపైవొవప
ప్రకరంబుతోగమదెన్యమొందిపెనుమహాస్వామిప్రీతిగనకానేటికికా
సీ. అఖిలస్వరాజ్యనాయకు లెల్ల గంపించి
దీను లొందు భృతి మామకొనగ
సత్కర్మహాస్వామి సంపదించి తడియ
దక్షిణభుజమును దడవికొనగ
స్వారాజ్యయోగ పున్రంభిహీనంబుగా
సద్భావ్యసంగరావని తలంక
అతులనాయకరత్ని మనవి వీడె నటంచు
హైంద హార్షర జెల్ల ననుమగ్రంగ
ధీరమతియైన మామక దేశబంధు
చిత్తరంజను డేగెవియ తలవశ
దుష్టక్రోధనవత్సర శ్రేష్ఠబహుళ
దరణి సుత వాసరంబున ధరణి వీడి.
కా. నీరేజాతజ! నీతలం బొడమనే నిర్దిష్టప్రాభవా
స్సార్థక భారతభావిభాగ్య ఫలవ్రాతాగ్రణికా ధీమణికా
నూరికా సారసుధామ యామలవచస్సూర్తిక లసమ్మూర్తి నీ
చారికా దీర్ఘితి నెంచుండ విగతతాణుండవో భారనకా.
సీ. పగిలింప లేదెంక బటునిరంతుకదుర్గ
తుంగ,కవాటోరుదుష్టనీమ
తెలువలేదెంక నిర్భరకీతి స్వారాజ్య
సౌఖ్యప్రపూరిత సారధూమి
జోనువ లే దెంకను నూరిలోకహితైక
బంధురం బల భర్తృపవతులను
మాడలే దెంక నే జాడ హింయారమా
సతతసంతోషాతిశయపనంబు.
నింతలోన నెటుల వీడి యేగిసానా
బహుళమున సాత్రతకా బాలు పాత్రవోసి
త్రాగబోవుచు డేహంబు నీసనల్లు
చిత్తరంజన! రంజితన త్తమజన!
సీ. స్వారాజ్య సంబంధ సాంఘిక వ్యవహార
సంస్కర్త నెవ్వని సంకరించి
ప్రభు సభాంతర్జైందవాభి మానసు వారు
ధీవక్త నెవ్వని తేటపరచి
అఖిలభారత మానజై క్యమత్తక్రియా!
చమ నెవ్వని సుహృద్భూజ జూపి
కర మర్జిజనకల్పకంబు గాంధీతత్వ
సారజ్ఞ నెవ్వని సంప్రతించి
యేగినాడవు నమమ వీడి యింతలోన
నంతదయయును నభిమాన ముంతేన్నీహ
మంతవాత్సల్యమును స్వాంతమందు వీడి
చిత్తరంజన! రంజితన త్తమజన!

శీ|| శే|| దేశబంధుదాసుగారు

మహాత్మనిభావములు - నాయకులసానుభూతి

బాబు ఆరవిందభూషణు, జితేంద్రలాలు బెనర్జీ, లాలా లజపత్ రాయు, న్యాయమూర్తి పి. ఆర్. దాసు, పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు మున్నగువారు పంపిన తంతివార్తలు

ఆరవిందభూషణుగారికి మహాత్మనితంతివార్త

మహాత్మని భావములు

“ఇదిట నన్ను వా రెంతకాలముందుమని కొంతకాలం అంతకాలమునుగూడ నిజట నుండుటకే నిష్ఠానుభూతి.”

వాల్మీకిల ముదలో తేడిని భారత దేశమునం దుండుటకు సంతోషపడెనుగా జరుపవలెనని యిది వినితే నేను సూచించియుంటిని.

ముందేను జరుగునో చెప్పటకు నేను చేపుడను గారు గాని దాసుగారు చూపవలెనట్లుగలచే మేలే కలుగునుగాని పేరుకలుగదు. అది యేరూపమున నెలుల కలుగునో నే నిపుడు చెప్పజాలను.

వాల్మీకిల మొదటి తేడివరకును నేను కల కత్తెలో నుండుట నిశ్చయము.

అన్నివేషములవారును ఏకీభవించవలె నని నే నుద్దేశముగా సూచించితిని. ఆకలయిక నామమాత్ర ముగానే వచ్చినను కావలెననిన నానాపక్షనాయ కులందఱును కలిసియే తమ అభిప్రాయములను ప్రక టించవలెను గాని నేను సూచించుట మంచిదిగాదు. హెచ్చుముం చేసిన నిర్ణయము నాకు రుచించినను రుచించకపోయినను వారికి నే నెట్టి అభ్యంతరమును కలిగించను.

స్వరాజ్యవనగా లెక్కాలమునకు భారతీయు లు తమ ప్రతినిధులలో అధికసంఖ్యాకుల పరిముఖ ముల చేసిన నిర్ణయమే. అంతకంటె స్వరాజ్యమును నిర్వహించ వలకాకము లేదు. కాలానుగుణ్యముగ ప్రజల చిత్తవృత్తినిబట్టి స్వరాజ్యస్వరూపముగూడ మారుమనే యుండును. ప్రస్తుతము అ ధి ని వేశ స్వభావముననే భారతీయులు కొరుచున్నారగాన అదియే స్వరాజ్యము.

నంగరాష్ట్ర శాసనసభలో మంత్రులను గొప్పైన తీర్మానము చేర్చుట వచ్చినపుడు శాసన సభునిభూతి ప్రతికూలభావమును చూపవలెను అని మీ రుచిగిరిగిగాని యీ ప్రశ్నకు నే నుత్తర మిచ్చుకొంటుంటే మంచిది.

నంగరాష్ట్రమువారు నిరాశ జెందగూడదు. అట్లేర్ప వడగూడదు. అటుల చేయుట కీ. శే. నాయకునివట్ల ద్రోహము చేయుటయే యగును. నిరుత్సాహము చెందినచో ఎంతమంచిపనియైనను గూడ విఫలమే యగును. దాసుగారికి ఏకోశము నందునుగూడ నిరుత్సాహము లేదు. ఎట్టి ఆధార మును కనబడనపుడు గూడ ఆయన ధైర్యముగనే పనిచేయుచుండెను. ఆయన ధైర్యమునకు తగినటులే మంచి ఫలితముగూడ కలుగుచుండెను.

నంగరాష్ట్రవాసులకు భావనాశక్తియును కార్య శీలతయును మొదలు. వారికి సంపూర్ణవిశ్వాసము గూడ నుండినచో అంతయు మేలే యగును.

దాసుగారి చరమక్రియలు జరిగినపుడు జన సమ్మర్పమునుండి నన్ను కాపాడిన యువకులకు నేనెంతయు కృతజ్ఞుడను. లేనిచో శృశానముకడ నన్ను ప్రజలు త్రొక్కివేసియే యుందురు.

సోదరి వసంతదేవిగారు భర్త్యవియోగ దు ర్భరసంతాపమున మునిగియున్నను చాల ధైర్య ముగనే యుండగలుగుచున్నారు. ఈసమయమున నేను వారిచేత నుండగలుగుట గొప్ప అదృష్టము.

(స్టేట్సుమన్)

బాబు ఆరవిందభూషణుగారు

పుదుచ్చేరిలో తప మొనరించుచున్న

ఆరవిందయోగి

“విత్తంజనుని మరణమువలన దేశమునకు ప్రబలమగు నష్టము కలిగినది. రాజకీయవిజ్ఞానమును, నిర్మాణభావకాల మును, ఆకర్షణశక్తియును, కార్యనిర్వహణ సామర్థ్యమును, సుసోదాన్ధ్యమును, సమయశూన్యతయును కలిగియుండుటలో అగ్రకమాన్య జాలగం గాధరతిలకుగారి తరువాత దాసుగారిచే కేర్పొనవలెను. స్వరాజ్యసంపాదనమున కుండవలసిన శక్తి లన్నియు నాయనకే యుండెను” అని పుదుచ్చేరినుండి ఆర విందభూషణుగారు తంతినంపిరి.

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు

భారతస్వరాజ్యవత్ కార్యదర్శి

“సోదరి! ధైర్యమును బూనుము. మన మందరమును ఘోరవిపదభీయుడు మునిగియున్నాము. కాని భగవద్విప్లవి వార్యము. నే నీవుడింకను దూరప్రయాణము చేయగలసితిలో లేనుగాని త్వరలోనే మీదర్శరమునకు రావలసివచ్చుచుండెను.

దాసుగారి వ్యాధిలక్షణము

ఆయనకు మరణసంశయమే లేదు

కనీసము 60 యేండ్లైన బ్రతికెదనని దాసుగారికి గట్టి నమ్మకముండెను గాన ఆయన వ్యాధిని చాలనిర్లక్ష్యముచేసెను.

14 వ తేదీ ఆదివారమునాడు ఉదయమున దాసుగారు దిగుపాటియా మహారాజు మందిరమునకువెళ్లి వచ్చెను. అనాడు సాయంకాలము కరకును జ్వరము కలుగలేదు. “మీ రూరక జ్వరముజ్వర మని తలచుచుండుకే గాని మీకే జ్వరమురూరదని” దాసుగారిభార్య పసంతిదేవిగారు నవ్వుచు ననిరి. పిమ్మట దాసుగారు మామూలుప్రకారము సాయంకాల భోజనము చేసిరి. తరువాత కొంత అపసరమైన ప్రాతపనిని నెరవేర్చిరి. రాత్రి 9 గంటలకు భార్యకును కుమార్తెకును తాము వ్రాసిన కొన్ని వ్యాసములను చదివి వినిపించిరి.

రాత్రి 11 గంటలకు జ్వరముతగిలినది. చలి హెచ్చుగావచ్చి గడగడవణకసాగిరి. తెల్లవాడు పరికి 108 డిగ్రీలు జ్వరముండెను గాని ప్రమాదముకలుగునని యెవరికిని తెలియదు. కావున యెవరి కిని తెలుపలేదు. పగలు 11 గంటలకు ఒడలంతయు నొప్పలు బయలుజేరెను. ఊపిరిపరిగా నందకుండనుండెను.

మధ్యాహ్నము దాక్కురు డి. ఎన్. రాయగారిని పిలిచిరి. అప్పటికే జీవితాశ అంతరించినటు లాయన కనిపెట్టెనుగాని వసంతిదేవిగారి కేమియును అనుమానము కలగలేదుగాన ఆమె కలకత్తాకు తంతివార్తలను పంపలేదు. మంగళవారమునాడు ఉదయమునకు దాసుగారి కాళ్లు పొంగినవి. కంటనే కలకత్తా కు తంతివార్తలనుంపిరి. అంతలోనే దాసుగారికి స్మృతి తప్పిపో యినది.

అనాడు సాయంకాలమే 5 గంటకు దాసుగారు చని పోయిరి 6 గంటలకు తంతివార్త చేరినదిగాని ప్రజలకు చాల నేపటివరకును నమ్మకము కలగలేదు.”

ఇంకొకవార్త

దాసుగారి వ్యాధిని వైద్యులు పరిగా గుర్తించియుండ లేదు. డార్జిలింగువచ్చినప్పటికి చాల ఆరోగ్యముకలిగినదిగాని ప్రతి సోమవారమును మాత్రము విడువకుండ జ్వరము తగులుచు నేయుండెను. ఆకలిగూడ చాల హెచ్చినది. చాలసారులు చేప లుమాంసము కాయగూరలుగూడ యేకకాలమునందే ఆయన భుజించుచుండినను యెట్టిబాధయునుకలుగ లేదు. నవంబరు వర కును డార్జిలింగులో నందవలెననియును, అప్పటికి బాగుగా ఆరోగ్యము కలుగుననియును దాసుగారు తలచుచుండిరి. ఆయ నకు బాగుగా బలముకూడ కలిగినది. ఏకధాటిని రెండు మూడు మైళ్లుగూడ ఆయన నడుచుచుండెను. దాసుగారికి హోమోపతి వైద్యవిధానమునందు చాల నమ్మకముకలదు గాన డార్జిలిం గు లో దా క్తురు డి. ఎన్. రాయగారి వద్దనే యావశ్యమును పుచ్చుకొనుచుండిరి. కలకత్తాలోగూడ రాయ గారే దాసుగారికి చికిత్సచేయుచుండిరి. కొంతకాలము చికిత్స చేసినప్పటికి యిక జ్వరము ప్రతిసోమవారమును రాదు. కొం తకాలమువరకును ప్రతి ఆదివారమును వచ్చును అని రాయగారు చెప్పిరి.

14 వ తేదీ ఆదివారమునాడు దాసుగారు మామూలు ప్రకారము పికారువెళ్లివచ్చిరి. సాయంకాలము మిశ్రులతో ఖులాసాగా పంభాషించిరి. రాత్రి 12 వరకును నిద్రపోకుండ చుడువుచుండిరి. జ్వరముసాధారణముగ రాత్రి 10 వ గంటలకు తగులునుగాని అనాడుటలు తగులలేదుగాన యిక రాదని అంద రును సంతసించిరి గాని రాత్రి 2-3 గంటలవరకు చాలచలితో జ్వరమువచ్చినది. 5 గంటలకువరకును చలితగ్గ గాన ఆయ నకు నిద్రపట్టలేదు. ఆరాత్రి మొదలు మంగళవారమునా డుద యమువరకు చాల అస్థిమితముగానేయుండెను. ఒక్కతొడినిక మైన నిద్రయేలేదు. సోమవారమునాడు ఉదయమునకు ఉష్ణ ము 101 డిగ్రీలకే తగ్గినది. అనాడు సాయంకాలమువరకును నగూడ ఉష్ణము హెచ్చలేదు. కాని ఆరాత్రి నీలమండవైభా గమున నొప్పిబయలుదేరినది మొదలు నొప్పికొద్దిగా అరంభమై పిమ్మట చాల దుర్భరమైపోయినది. దానితోపాటు రెండుపాద ములను పొంగినది. అందువలన వ పం త దే వి గా రి చాల అనౌళనము కలిగినది. మంగళవారము నాడు ఉదయముననే దాక్తురు రాయగారికి కలుగుపంపిరి. ఆయనవచ్చి లోపలికి యిచ్చుటకును వైన రుద్దుటకును కొన్ని మందులను యిచ్చి పగలు 11 గంటలవరకు నచటనేయుండెను. మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటకు రోగము విషమించినది. కనుల వృష్టి మారిపోయినది. ఊపిరి పరిగా అందకుండ నండెను. స్మృతి తప్పిపోయెను. దాక్తురు రాయగారు వచ్చిచూచి జీవి తాళలేదని చెప్పిరి. సాయంకాలము 4 గంటల వరకును రాయగా రచటనేయుండి కొన్ని మందులనిచ్చి వెళ్లిపోయిరి. మందు లేమి యును పనిచేయలేదు. మరల స్మృతిరానేలేదు. సాయంకా లము 5 గంటలకు దాసుగారు మృతినొందిరి” అని డార్జిలింగు నుండి వచ్చిన దాసుగారి బంధుగులొకరు తెలిపిరి.

(అమృతబహుదర(రిక)

ఊరేగింపు విశేషములు

దాసుగారి శేషమునందిన రైలుబండిపైని ఖద్దరుబాటియ పతాక మెగురుచుండెను.

ఖద్దరు కుల్లాయిగుడ్డవకట్టుకొనిన గాంధీమహాత్ముని కొందరు యువకులు భుజములపై నెక్కించి అందరికిని కనబడు నట్లు ఉన్నతస్థానమున నిలిపిరి. ముందు దాసుగారి శేషమును పుష్పమాలతో నింపి తీసికొని వెళ్లుచుండిరి. దానివెనుకనే వినయావతారుడగు మహాత్ముడు గోచరించుచుండెను. ఆరెండు మూర్తులను చూయటమున ప్రజలకు దుఃఖము ముమ్మరమై పోయినది.

అనేక విధములగు వాద్యములు మ్రోగుచుండెను. కొంత మంది మొదటిపైలలో కాంత్రాను తెల్లలను పతకములను ధరిం చియుండిరి. కొందరు నల్లని దుస్తులనే ధరించిరి.

ఊరేగింపు కార్యోద్యమ కార్యాలయమువద్దకువచ్చి పరికి అచట కార్యోద్యమవా రందరము శేషమపై చాల పుష్ప చారములను వేసిరి.

గాంధీమహాత్ముడు, క్యామగుండరచక్రవర్తి, ఆచార్య ప్రభులందరాయ, మోలానా ఆబ్దులకలాం ఆజాద, ఎన్.

ఆర్. దాసు, ముఖ్యచంద్రావతి, నిషితనాథ, బి. సి. చటర్జీ, చిరంజీవదాసు (దాసుగారి పేరపేర్కొనబడినది) గార్లు రైలుబండిలో నుండి కపటము కవచావనముపైకిగొనిపోయిరి. మహాత్ముడు భారతపూర్వపు అచటనే వారిని కలిసికొనెను. మహాత్ముడు చిరంజీవ దాసుగారును, తల్లిని ఖడ్గరు ప్రీతనుకట్టుకొనిన వసంతదేవిగారును రైలుబండినుండి దిగగానే ప్రజలకు దుఃఖముగ లేదు. (ఒక విలేఖరి)

దాసుగారి సోదరుని గాఢసంతాపము

దాసుగారి సోదరుడగు వ్యాయమూర్తి పి. ఆర్. దాసుగారి దుఃఖము చెప్పవలసిగాకుండనున్నది. ఆయనకు మాటిమాటికిని మూర్ఛపోవుచుండును.

మహాత్ముని ఆక్రందనము

దాసుగారి కుటుంబమువారి నందరిని ఓదార్చుటలసియుండుటచే గాంధీమహాత్ముడు చాలదైర్యమును బూనెనుకొని కవచావనము జరిగినపుడు మాత్రము మహాత్ముడుగూడ వాదిచియ్యెను.

దాసు నన్ను మోసము చేసిపోయెను నేను మృతి నొందినపుడు తానచటనుండి నన్ను ప్రశంసించుచు శ్రమశానోపన్యాసము నొనంగగలడని నేనాశించియుండ నన్ను మోసపుచ్చి దానేముందుగా వెడలిపోయెను" అని మహాత్ముడూరక పలవించసాగెను.

జితేంద్రులూ బెనర్జీగారు

"దాసుగారికి ఆశాగమమెందు. వారికి ఓరిమితక్రమ. వారి ఆకాలమరణమునకు వ్యాధికారణముగాదు. ఆత్మసంజనిత తాపము వారి కరీరమన కలవిగానిదై దానిని దహించివేసెను. దాసుగారి ఆత్మలో జనించిన స్వరాజ్యజ్వరము వాడిగలకై ఒకను చీల్చివేయుట దాసుగారి కరీరమునే చీల్చివేసెను-

నేనును దాసుగారును అతిపూర్వ చెరసాలలోనుండినపుడు నేను అందరిని చేయిచూచి సామూహికము తెలుపుచుంటిని. దాసుగారుగూడ అపుడపుడుచేయిని చూపించుకొనచుండిరి. ముందు ఏమి జరుగునను విషయమును గూర్చి దాసుగారు నన్నొకనాడెడిరి.

ఆ వివరముల నన్నిటిని తెలుపుటనవసరము. మీ కీర్తిచంద్రికలు విక్రమముగా ప్రకాశించుచున్న మహాదళలోనే మీరు మృతిచేసెదరా. అని కేసపుదాయనతో చెప్పితిని. ఆ సంగతిని నే నెటుసేమియు మరచిపోతినిగాని యిట్టివల పొట్నాలో దాసుగారు మా అన్న గారయెదుట వావిషయమును వాకు జ్ఞాపకముచేసిరి. ఆటలే జరిగినదని తెన్నెగారు వ్రాసిరి.

మితిలేని తంతివారలు

బోహా అమెరికా అఫ్రికా మున్నగు ఖండంతరములు నుండిగూడ చాల తంతివారలు వచ్చుచున్నవి.

స్వరాజ్యపక్ష నాయకత్వము

వంగరాష్ట్రమున నెనుగుప్ర, కుభావచంద్రహాసు గార్ల వంటి త్యాగశీలురు కొందరు అరవింద ఘోషగాత్ర అంగీకరించినా అందరును ఆయనకు బ్రహ్మాధము పట్టెదరా. వంగరాష్ట్ర విభజనకాలమున అరవిందఘోషగాత్ర నాయకుడుగా నుండెను. అరవిందఘోషగాత్ర వైని లేబడిన కేసులలో చిత్రరంజన దాసుగారు వాదించుచు ఘోషగాత్ర సామర్థ్యమును అధికముగా కొనియాడిరి. దాసుగారు వెనుక చెన్నపురికి వెళ్లినపుడు పుదుచ్చేరికి గూడ వెళ్లి అరవింద ఘోషగాత్రని సందర్శించిరి. అరవిందఘోషగాత్రంగీకరింపనిచో వంగరాష్ట్రమునందలి స్వరాజ్యపక్షమువారు నేనుగుప్ర గారిని నాయకునిగా ఎన్నుకొందురు. అది మహాత్మునకును సమ్యక్మే.

నేనుగుప్రగారు కారాగృహమునకు వెళ్లిరి. చాల త్యాగమునుగూడ చేసిరి. ఆసాము బెంగాలు సైన్యే పనివాంఠు సమైక్యజైత్రపుకు వారికి సహాయము చేయువరకు 1½ లక్షల రూపాయల వెలగల యావద్దాస్తిని వ్యయపరచిరి. ఆస్తిఅంతయును పోయిన పిమ్మట దాసుగారి అనుమతిని బడసి కలకత్తా హైకోర్టులో మరల న్యాయవాదివృత్తి నవలంబించిరి. తదాదిగా గుప్తగా దాసుగారికి సిరెంతరసహాకారిగా నుండెను.

రాజకీయసంస్కరణములు

1929 పరకును మారవని యిండియామంత్రి ప్రకటించుట

1929 లోగా సంస్కరణములలో మాన్యుచేయ వీలు లేదని యిండియామంత్రి తెలుపుటచే వంగరాష్ట్రమున స్వరాజ్య స్వతంత్ర మితవాదపక్షములవారు చాల ఆందోళనమును జరిపెవరని తెలియుచున్నది.

మహాత్ముని అభిప్రాయము

ఈవార్త నిజమే యైనచో నాకేమియును వింతలేదు. నేను తలచినదియు అంతయే. అంతకంటె యిండియామంత్రి పమియును చేయుదని నాకు నమ్మకముకలదు కాని దేశీయుల కందరికిని ఒక్క స్వరాజ్యపక్షమువారికి మాత్రమేగాక అన్ని పక్షములవారికినిగూడ దీనివలన చాల విచారము కలుగగలదు. భారతీయ్యాధికృత (ఇండియన్ నైజేషను) యిదివరకే చాలమితి మీరినది అను వాక్యముయొక్క భావమే నాకు సరిగా బోధపడలేదు అని మహాత్ము డనెను.

లాలాబిపతి రాయగారు

21 వ తేది మధ్యాహ్నము సిమ్లాలో జరిగిన బహిరంగసభలో లాలాబిపతిరాయ గారధ్యక్షతవహించిరి. అసభలో లాలాబి, రాజానరేంద్రనాథు, ఏ.పి. నేను [లక్ష్మీ] రచింపరాసి, కృష్ణకాంత మాలవ్యాగార్లు మున్నగువారు దాసుగారిని ప్రశంసించుచు మాటలాడిరి.

"నాకును దాసుగారిని వెనుక నభిప్రాయభేదము లుండెనుగాని ఇకనాకు దాసుగారి కురుణామలేగాని లోపములు కనబడవు. ఉత్తములగు భరతమాతపుత్రులలో దాసుగారికెక్కువని నిర్ధారణగా చెప్పగలను. దైర్యము, బోధాద్యము, దేశభక్తి, స్వాతంత్ర్యవాంఛ, స్వాధ్యాయము మున్నగువానిని గలిగియుండుటలో దాసుగారు యితరవాదకుల కెక్కువని తీసిపోరు.

దాసుగారు ఔరంగజేరునిరహురణ రంగమున ప్రాణములు వలవలెను. గాన వెన్నిచ్చి చెనుకకు పోగూడదనియే దాసుగారు నమ్మిరి. నేనానాయకుడను దాసుగారు మొదలు స్వయముగా చేసిన పనులనే యోధులందరును గూడ చేయవలెనని ఆయన కోరుచుండెనుగాని తాను చేయుటకు నితరుల కన్నదును ఏమని విధించియుండలేదు.

దొరతనమువారికిని బిరుదులను ఎట్టి ఉన్నతోబోగముల నిచ్చెదమనినను చరింపని నాయకులే మనకిపుడు కావలెను. అట్టివారిలో దాసుగారికొకరుగా నుండిరి. ఒకరత్నము పోయినదని మహాత్ము డనెను. ఒకధీరుడు పోయెనని నేనందును. మనకిపుడు కావలసినది ధీరులే. య 8200 లక్షలనుండి ప్రజలీకేమనంబున్నను ధీరుల సంఖ్య అత్యల్పమే. అట్టివోధీరవందఱు దాసుగారు న్యూనినొంతుల గొప్పదురదృష్టమే.

దాసుగారు స్వరాజ్యపక్షము సెర్పరచి దివ్య కీర్తిని గడించిరి. ఇపుడాపక్షము అనాయకు మైనదిగాన మనము వారి పట్ల సానుభూతిని చూపవలెను. దాసుగారిపట్ల భక్తిగలవారందరును తమ భక్తిని వెల్లడించుటకు స్వరాజ్యపక్షమునకు తోడ్పడుట కంటె ఉత్తమసాధన మింతేమియును లేదు.

ఎట్టిమాన్యులు జరిగినను పక్షము మాత్రము స్థిరముగా నుండవలెను. ఇపుడుచాల విషమసమయమునకు ముఖ్యముగా నిపుడు బోమత్సమనవరముకాని స్వధర్మమును, సత్యమును వికమత్సముకొరకు పరిత్యజింపరాదను స్వరాజ్యపక్షమువారిపద్ధతులలో విశేషము లేదుగాని వారి సిద్ధాంతము మాత్రము చాల ముఖ్యమైనది. నేనిపు డింతకంటె చెప్పజాలను. దాసుగారివలె మన మందరము కీర్తి వంచనలేకుండు దేశసేవచేయ నటుల భగవంతు డనుగ్రహించుగాక అని లాలా బిపతి రాయగారు నడిచిరి. (ఒకవిలేఖరి తంతివార్)

సోదరి వసంతిదేవిగారి స్థితి

మహాత్ముని ప్రకటనము

వసంతిదేవిగారికి స్వతస్సిద్ధముగా చాలమగ్గులస్థితికలదు. బృందముగూడ గుర్తులమైనదే. అందులో భర్తయిమోగదుఖ మామెను మించితేసిరి. వాను ఓదార్చుచున్నవానియూ డితుండుట మర్యాదగాదని అమె ఎందుకు ఎప్పుడువచ్చినను ఓకీ కపట్టియేయున్నది. 17, 18 తేదీలలో ఉదయమునుండి చాల లాల్రియునవరకును ఎల్లప్పుడు చాలమందినద్యునునేయుండిరి. అందువలన నేడు 19న తేదీ అమె లేవలేకుండపడిపోయినదిగాన నేనామెను బ్రతిమాలితి కానియమమున కంగీకరింపజేసితిని. సాయంతకాలము 5.7 గంటలమధ్యమాత్రమే అమెను పరామృష్యచేయగోరువా రామెను మాడగలగుదురు.

కావున అమె ఆరోగ్యమును కోరికవారందరును నావి జ్ఞప్తి నాదరించి ఆకాలమునందే మాత్రమువచ్చి అమెకుమాడగోరెదను. లేనిచో అమెనుగూడ మంచమెక్కించిన వారగుదురు. దేశభాషాపత్రిక లవారుగూడ నీసంప్రదము ప్రకటించగోరెదను.

కలకత్తా, జూన్ 22:—దేశబంధుని సారణమువలన భారతదేశమునకు గలిగిన నష్టమునకు వగమును పిరాంపూర్, హుగ్లీ మొదలగు స్థలములలో సభలు గావింపబడెను.

హుగ్లీలో జరిగినసభలో స్వరాజ్యసంపాదనమున కన్ని పక్షములవారు శేకస్థులగుటకును, ప్రభుత్వము 1818 సం॥ తర్వాతేమను కి క్రింద నిర్బంధించిన వారందరూను మరచివేయుటను గోరుచు తీర్మానించిరి. (ఆ. ప్రె.)

వంగరాష్ట్ర ఖిలాఫతుసంఘము సానుభూతి

కలకత్తా, జూన్ 22:—కలకత్తా ఖిలాఫతుసంఘము వారు జూన్ 21 వ ర్యాదీగారి యత్యంతక్షేమనూడి దేశబంధుని యకాలమరణమునలన భారతదేశమునకు గలిగిన నష్టమునకు విచారింపుచు తీర్మానించిరి. దేశబంధునిభార్య యను వసంతిదేవిగారిని తదితరబంధువులనును సంఘమువారు తమసానుభూతిని తెలియబరిచిరి. ఈతీర్మానము దేశబంధుని యాత్మీయులకేగాక యానద్భారతదేశమునకు గూడ సరి సభవారభిప్రాయపడిరి.

డర్బనుభారతీయుల సంతాపము

బొంబాయి జూన్ 22:—దేశబంధుగారుగారి మరణమువలన భారతదేశమున కపారమగునష్టము జాతీయై ననియు నద్దానికి విచారించుచు దాసుగారి సతీమణికి డర్బనులోని భారతీయులు తలచింపిరి.

బొంబాయి రాష్ట్రమందు సానుభూతి సభలు

బొంబాయి, జూన్ 22:—బొంబాయి రాష్ట్రముందు ప్రతి పట్టణముందును దేశబంధుని మరణమునకు విచారింపుచు, వారియాత్మీయులకు సానుభూతిక జాపును సభలు గావింపబడినవి. అన్ని రాజకీయపక్షములవారును దేశబంధునిత్యాగమును, దేశభక్తిని గీర్తించిరి. దేశమునకు తీరరాకొంత వాత్సల్యదని తెలిపిరి.

బొంబాయి పట్టణములో వివిధస్థలములయందు సభలు గావింపబడెను. షెరీఫునకు సానుభూతిసభకు గూర్ఖుల కొక వింతిగూడ నుంపబడెను. సభ జూలై యొకటవ తేదీని జరుపవలయునని కోరిరి.

మస్కోప్రజల సంతాపము

లక్నో జూన్ 22:—మస్కోప్రజలు పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడగు కర్నలు ఓ. ఏ. బీ. సి. వి. యిగారి యత్యంతక్షేమనూడి దేశబంధుని మరణమునకై వగమును సభ జేసిరి. సభలో కాననసభ్యుడగు రామారు ముగ్గుతునీకు రాహత్యగారిచే ప్రతిపాదించబడిన యీక్రింది తీర్మాన మేకగ్రహించి నంగీకరింపబడెను. "దేశబంధునియకాల, హతాన్వరణమునకు మస్కోప్రజల విశేషచారము నొందుచున్నాము. దేశబంధుడు తన త్యాగమునకును, నేనలనను భారతదేశ స్వరాజ్యసంరంధము నకడ్డకతీయోజ్జ్వలము గలిగించెను".

దేశబంధుని యాత్మీయులకు తమ సానుభూతిని తెలుపుటకు గూడ తీర్మానించిరి.

అగ్రక్షుడగు బీరుగానగూడ సభవారి యుద్దేశ్యములతో వైకృతభావము వెల్లడించి మస్కోప్రజలయొకసంఘము గూడ నీచారమును భారతీయులతో కలుపాల్గొనుచున్నదని నడిచిరి.

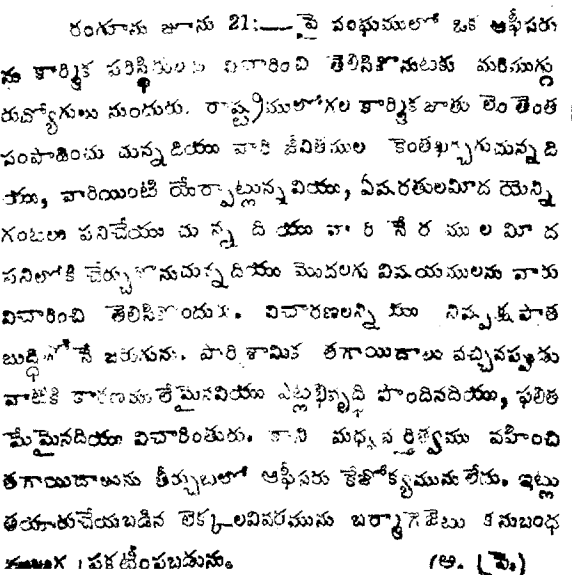
వంగరాష్ట్ర జాతీయసభ సంతాపము

కలకత్తా, జూన్ 22:—వంగరాష్ట్ర జాతీయసభవారు దేశబంధుని, యాకస్థిమరణమున కత్యంతవిచారమును వెల్లబుచ్చుచు తీర్మానించిరి.

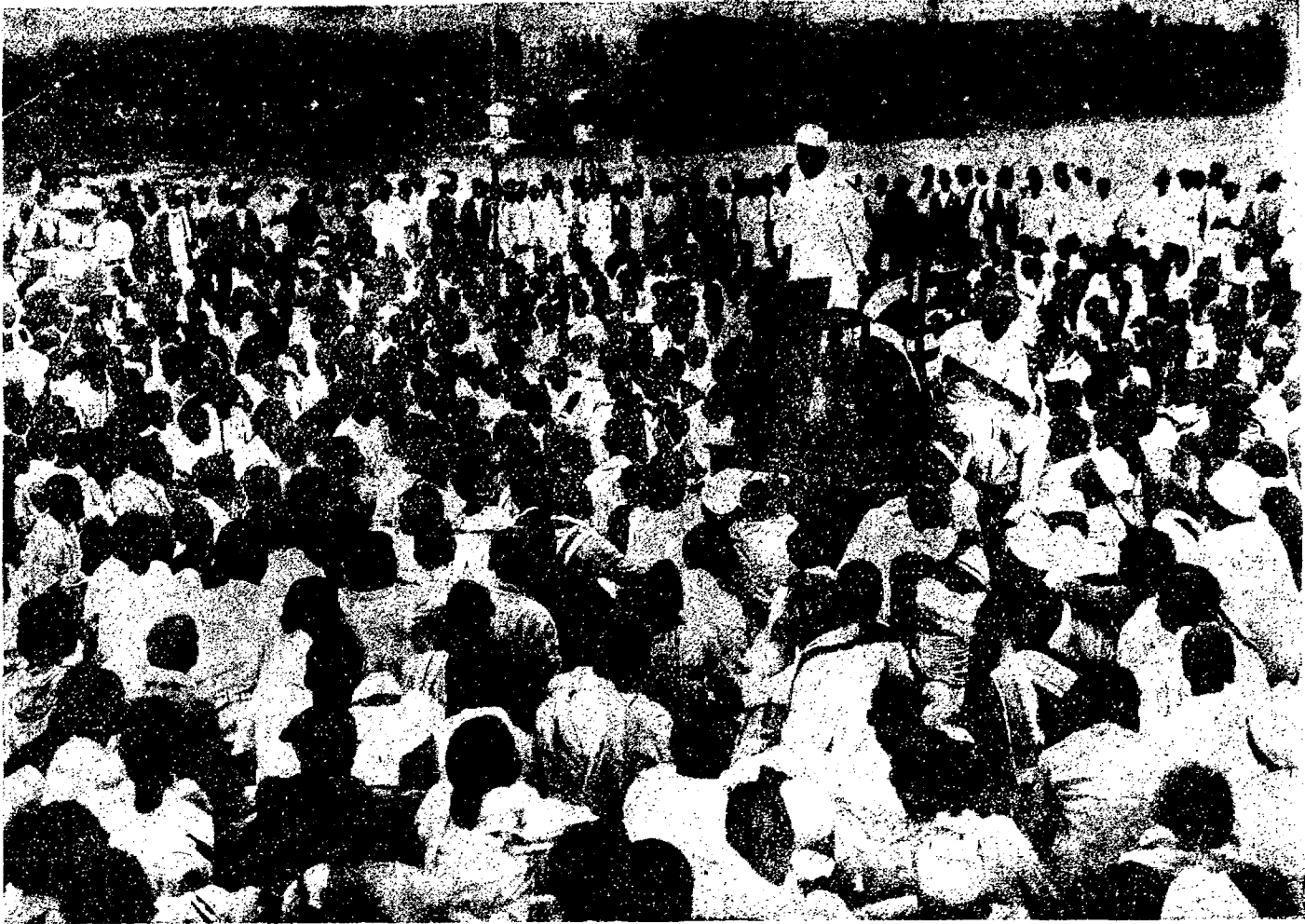
మైసూరుం పురపాలక సంఘమువారి విచారము

తిరుచనాపల్లి, జూన్ 22:—నిన్నుండినమున మైసూరుం పురపాలకసంఘము సభగూడి దేశబంధు చిత్రరంజనదాసుగారి హతాన్వరణమువలన గలిగినసంతాపమును వెల్లడించుచు తీర్మానించిరి. నాటికి పురపాలకసంఘభ యావంబడెను. కచ్చేరులు మూయుడెను. జూన్ 22 వ తేదీని కీర్తి కల్గి గౌరవార్థము పురపాలక సంఘ సంస్థలన్నియు గూడునడిచెను.

తాళములయే.

కలకత్తా, జూను 22:—ఈ పరివర్తనము రథయాత్రకు
తెలిపియు వనజేరింగ వచ్చుచున్నారు. (అ. ప్రె.)

దేశబంధుని నిర్మాణము: మదరాసు విచారావస్థయందుండుట

18-వ తేదిన జరిగిన బీచినభ

(జెన్ ఫోటో బీరో)

బొంబాయి ప్రత్తియంత్రాలయముల దురవస్థ

కార్మికుల కూలిదగ్గించుటకు యంత్రాల యాధికారుల సంఘము తలంచుట

కార్మికుల తీవ్రమగు ఆక్షేపణలు

“టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా” వ్యాఖ్య

బొంబాయి, జూన్ 22:—ప్రత్తియంత్రాలయ దురవస్థ నుగురించి యంత్రాలయ యజమానులు యోచించుచున్నారని యొక నోటీసు ప్రత్తియంత్రాలయ నుండును కట్టబడినది. చాల వరకు అన్ని యంత్రాలయములను ధనమున నష్టము నొందుచున్నవి. ప్రస్తుతముందుగల వర్తకపు పండువనందు దండుగపై చాల కాలము వ్యవహారము యంత్రాలయ యజమానులు చేయబారు. బట్టలును, నూలును కుప్పలగు నిల్వయున్నవి. వర్తకము చురుకుగ జరుగుటకు పరిస్థితులు మరలగాని చాలా మోసాంశమునండి పనిచేయు కాలవ్యవధిని దగ్గించుటగాని లేక పనివాండ్రు తీరి మందు నూటికి రు. 20 లు దగ్గించుటగాని జరుగునని యంత్రాలయాధికారుల సంఘము నోటీసుయిచ్చెను.

తుదిపరిష్కారమునకు వెచ్చుటకు పూర్వమే వార్తాపత్రికలకును, కార్మికులకును తగినంత వ్యవధి. ముందుగ నిచ్చుటకు సంఘము ముందుగ నోటీసునిచ్చినది కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు. నూటికి యిరువది రూపాయలను కార్మికుల జీతమును దగ్గించుటకు సంఘమువారు యిదివరకే నిశ్చయించి రనుపదంతి సత్వముకాదు అని కార్యదర్శి దిద్దుచున్నాడు.

సరకు మూల్యమున్నది

బొంబాయి, జూన్ 22:—సరకు మూల్యముండుటవలన, వర్తకపరిస్థితులు చాల ప్రతికూలముగ నుండుటచేత ఆగస్టు 1-వ తేదీనుండి నూటికి రు. 20 లు కార్మికులజీతమునుండి తగ్గించుటకు బొంబాయి ప్రత్తియంత్రాలయాధికారులసంఘము నిశ్చయించెను. పనిలేక మలమలమాడుటకంటె తక్కువజీతము లపై పనిచేయుటకు ఒకటిరెండుయంత్రములందరి కార్మికులం గీకరించినది తెలియుచున్నది. కాని యివివయమై సంయుక్తాభిప్రాయమునకు కార్మికులు రాలేదు.

“టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా” వ్యాఖ్య

ప్రత్తియంత్రాలయ బనిచేయు కార్మికులజీతములను దగ్గించుట

మట్టను చేయబడుచున్న ప్రయత్నములను “టైమ్స్ ఆఫ్ ఇండియా” ఆక్షేపించుచున్నది. ఇట్టి నూచలను యంత్రాలయాధికారులు గావించుట చాల విచారకరమైనదనియు, కూలిని దగ్గించుటకు కూలీల జీవితపరిమాణమునకు పరిమితము తిరుగుననియు, పిమ్మట కత్తిసామర్థ్యములతో కూలీలు పనిచేయుటకు వీలండదనియు పత్రిక తెల్పుచున్నది. కాబట్టి యా పరిష్కారము నైతికముగ మిగుల ఆక్షేపణకరమైనది (ఆ. ప్రె.)

కార్మికుల ఆక్షేపణ

బొంబాయి, జూన్ 22:—బొంబాయి మిల్లులందు బని చేయుచున్న కార్మికులు రెండునెలలను గావించిరి జీతములను తగ్గించదలముల తీవ్రమగు కార్మికులు నిరసించిరి. పనిచేయుకాలము తగ్గించి నెలవులు పెంచుకొని నిచ్చుట వాగుగ నుండునని కార్మికులు యంత్రాలయాధికారులకు నూచించిరి (ఆ. ప్రె.)

శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధ కమిటీ

కార్యనిర్వాహకసంఘ సమావేశము

గురుద్వారాచట్టము జయప్రదముగ అమలునందు బెట్టుటకు దొరతనము గావించవలసిన షరతులు

అమృతవరము, జూన్ 22:—పంజాబుకాసనసభచే నియమింపబడిన సెలెక్షన్ కమిటీచే సవరణ చేయబడిన గురుద్వారా చట్టమును దీర్ఘముగ విచారించినపిమ్మట, గురుద్వారాకమిటీచే నూచింపబడిన పెక్కుసవరణలు చట్టమందు తీర్మానించబడినవియు, ఆసనసభలను చట్టమందు ప్రతిపదములను నిశ్చయించుట ద్వారా ప్రబంధకమిటీ గోరుచున్నది.

గురుద్వారాచట్టము యేర్పాటునొంది కాసనసభయందు ఆమోదింపబడినను, యేమోతును గోరుకుండి గురుద్వారా బండ్లీకులను విడుదలచేసి, శి. గు. ప్ర. కమిటీ గోరు యితర డిమాండులను ఉచితరీతిని గౌరవించుగాని గురుద్వారాచట్టమును అనుబంధములబెట్టుట దుర్లభమునని గురుద్వారాసంఘము సభ్యులకు తిరిగి తెల్పుచున్నది. (ఆ. ప్రె.)

గృహము గూలుట

ముగ్గురుమనుష్యులకు గాయములు తగిలెను

బొంబాయి, జూన్ 22:—గ్రాంబులోడ్డువద్ద నున్న నోక అంతస్తు మేడ గూలెను. ముగ్గురు మనుష్యులకు తీవ్రమగు గాయములు దగిలెను. (ఆ. ప్రె.)

భారతీయులు సైనికవిద్య

యిండియాదొరతనము కమిషను నియమించుట

సిన్హ, జూన్ 22:—వార్తాపత్రికల కందిన ప్రకటన యందు యిట్లు గలదు:—గత మార్చి 14-వ తేదీన ఆసంబ్ధియందు బడ్జెటుచర్చసమయమున సైన్యమందు తగిన భారతీయుల జేర్చుకొని ఆర్థమగు తరఫీతునిచ్చుటకు విచారణ నల్పు నిమిత్తము ఒకసంఘమును యిండియాకార్యదర్శి ఆమోదముపై నియమించెనని సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ గాంధీ గారు జల్పిరి. అట్టి మిటిని నియమించుటకు యిండియా దొరతనము పూనుకొనెను. భారతదేశ మందుగల సైన్యముయొక్క ప్రాప్తినందు ముఖ్యముగ నున్న లెఫ్టినెంటుజేనరలు సర్ ఆంధ్రాప్రీతి గారు సంఘాధ్యక్షులుగ నుండెను. మరి యితరవిషయములను ప్రకటించి స్థితియందు భారత ప్రభుత్వములేను. కాని సైన్యమునందు జేరు తీరగతులను భారతరాజకీయ అభిప్రాయమును బెట్టుట నధికారసభ్యులు సంఘమునందు జేర్చుకొనవలయును. (ఆ. ప్రె.)

వి. కె. నాయరుగారు మరణించుట

మలపేగువ్యాధికి శస్త్రముచేయగా చనిపోయిరి.

సిన్హ, జూన్ 22:—పత్రికాసంబంధియై అస్సాసి యేటెడుప్రెస్సు ఆఫ్ ఇండియావారిలో 12 సంవత్సరముల నుండి సంబంధము కలవాడును నగు వి. కె. నాయరుగారికి మలపేగువ్యాధికి శస్త్రచికిత్సచేయగా చనిపోయినది సైనికాల్మనుండి యొక టెలిఫోనువార్త వచ్చినది. ఈనాయకుగా రీయేజెన్సీలో చాలా వ్యాధులకు స్థానములను వహించిరి. సైనికాల్మ రాకపూర్వము కలకత్తాకాళికు సంపాదకుడుగా నుండిరి. రంగూను లక్నోలలో కొన్నివిషయ లేజెంటుగా నుండెను. వార్తలను తెప్పించుటయందు యేర్పాటులను చేయుటలో నీయన రంగూనులో గొప్ప నేపథ్యమును. హిందూదేశములో పత్రికావిషయములం దీతదెంతయో నేపథ్యమును. వీరి యకాలమరణమున కెంతమందియో స్నేహితులు హిందూదేశమున చంద్రులు విలపించెడివారు గలరు. (ఆ. ప్రె.)

ఎన్నిక వార్త

కొల్హాపూరుమార్తి నాయకుగారు నగ్నీకట్టుం తా బాకాబోర్డు మెంబరుగాను విశాఖపట్నంజిల్లా బోర్డు మెంబరుగాను ఎన్నుకొనబడిరి.

గ్రంథి మల్లయ్య,
జనరల్ మర్చంటు.

ఆంధ్రపత్రిక హిందూదేశస్థితి

ఆంధ్రపత్రిక, దేశబంధుదాసుగారి మరణము గూర్చి వ్యాఖ్యానము చేయచు, మిగుల ఆందోళన గనుపరచుచున్నది. దాసుగారి మరణము, ద్వంద్వప్రభుత్వ నాశనము, మున్నగు సందర్భములు గుమిగూడుటచే, అనహాయోధ్యమమును మరల ప్రేరేపించుచున్నది. దాసుగారు ప్రజలను శాంతచిత్తుల చేసి, ప్రభుత్వమును సరియగు మార్గమునకు దెచ్చుటకు ఎంతయో ప్రయత్నముచేసిరి. కాని, ప్రభుత్వమువారు లక్ష్యపెట్టరయిరి. ఆంధ్రపత్రిక అనుకూల హితము నెసగదయ్యెను. నిర్బంధవిధానము దప్ప వేరుమార్గము లేదని సూచింపబడెను. రిడింగు బర్నెస్ హెడ్డు ప్రభువుల సంప్రదింపుల ఫలితము గూర్చి వేర్వేరు వదంతులు వ్యాపించియున్నవి. రిడింగు ప్రభువుగారు హిందూదేశమునకు వచ్చువరకు, ప్రజలను గూర్చి విచారించుచున్నది. వైక విమోచనము తెలియకుండుట కేర్పాటుల చేసినను, రహస్యలోచనల గూర్చి ఎవరికి దోచిన యాహూల వారు దెలుపుచున్నారు. ప్లేట్సు మెను విలేఖకుడు, దెలిపిన త్యోగ్యము మామూలు ఆంగ్లో హైందవులు చాడడి పాట దప్ప వేరుగాదు. 1929 సంవత్సరము వరకు సంస్కరణములు మారవనియు, మద్దీమెను కమిటీయందలి మెజారిటీ రిపోర్టు అమలులోనికి వచ్చుననియు, నిర్బంధ ప్రయోగ మధికమగుననియు, సి వి లు సర్వీసు సౌకర్యములను పెంచుచేసి భారతీయుల కున్నతో ద్యోగముల నిచ్చు వాడుకను నిలిపి వై చెదరనియు, యీతడు సూచించెను.

ఈ సూచనలు నిజమయినను, నా శ్వర్కముండదు. బర్నెస్ హెడ్డు ప్రభువుగారికి సివిలు సర్వీసు సౌకర్యములు గావలయునుగాని, స్వపరిపాలనాభివృద్ధిగాదు. రిడింగుప్రభువుగారు బర్నెస్ హెడ్డు ప్రభువుగారి వాదము నంగీకరించియుండును. అధికారవర్గమువారి యొక్కయు, యూరపీయనుల యొక్కయు అభిప్రాయ మితిరుగనే యున్నది. అందుచే విశేషలాభము సమకూరునని ఏవత్తము వారును తలంచుటలేదు. కాని, ప్లేట్సుమెనులో ప్రకటింపబడినవార్త, ప్రమాణబద్ధము గాదనియు, కేవలము ఊహా జనితమనియు, ప్రచురింపబడెను. ఇంతమాత్రముచే, ఆశ్చర్య నక్కరలేదు. పత్రికా విలేఖకుని యూహా అనత్యమా యనియే విచారించవలెను. 1929 సంవత్సరపు గడువువరకు సంస్కరణములను మార్చరను విషయము సత్యవిరుద్ధము గదని తోచుచున్నది. సంస్కరణములను మార్చు

టకు ముందు, ప్రభుత్వమునకు ప్రజలు తోడ్పడుట ముఖ్యమని నోడే ప్రైము పత్రిక దెలుపుచున్నది. అనహాయోధ్యమమును పూర్తి గవిడ నాడి సహకారము సలిపినగాని, తాము భావ్యభివృద్ధినిగూర్చి విచారించమని, ప్రభుత్వము వారు తెలుపుట సహజము. కాని ప్రజలు సహకారము నలుపుట కనుకూలపరిస్థితులు గనుపించవు. ముందుగ ప్రభుత్వవైఖరి మారుట యవసరము.

ప్రభుత్వమువారు ప్రజల కోర్కెలను చెల్లించుటకు ముందుకు రాకుండుటచేతనే, విషమస్థితి దొలగకున్నది. ప్రశాంతవృద్ధులగు దాసు, గాంధీగార్లు నాయకత్వము వహించుటచేతనే, పరిస్థితు లింకను క్లిష్టము గాకన్నవి. దాసుగారి మరణము వలన మరల సహాయోధ్యమము విజృంభించునని, ప్రైముపత్రిక భయపడుటకు కారణము లేకపోలేదు. నాయకుని మరణమునకు ప్రజలెంత గుండెనను, నిస్సహాయులై యూరకుందురనుట కల్ల. వారు ద్వీగుణీకృతశక్తితో కృషి నలువబూను కొందురనుట తథ్యము. అనహాయోధ్యమము మరల తలయెత్తుకొండ కేయిలయిననిన, రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదలచేసి, ప్రజల స్వరాజ్యాశయమును సఫలపరచుట ప్రభుత్వధర్మము. ప్రైముపత్రిక ప్రభుత్వమున కొనగవలసిన సలహా యిదియే. 1929 సంవత్సరమువరకు కడలము, మెదలమనుట మారదప్పినిగాని వివేకమునుగాని సూచింపనేరదు. ప్రతిష్ఠంభనము వలన, ద్వంద్వప్రభుత్వమును విరమింపక తప్పదయ్యెనని, ప్రైముపత్రిక దెలుపుచున్నది. కాని, ప్రతిష్ఠంభనోద్దేశ్య మిదిగాదు. ప్రభుత్వ దృష్టిని మరల్చి స్వపరిపాలనా ప్రధానమునకు వారిని పురిగొల్పుటయే, ఆ విషయమును ప్రైముపత్రిక గ్రహింపవలయును. తరుణసమయమున మెల్కొనిన, ప్రభుత్వమువారి పుటికయినను, పరిస్థితులను చక్కబరుపగలరు. భారతీయుల ప్రేమను మారగొనగలరు. లేని యెడల, సక్రమ పరిణామమున కాటంకము గలుగక తప్పదు. అనహాయ కార్యక్రమము మరల ప్రేరేపించునని, ప్రైముపత్రికగాని, అధికార వర్గముగాని మెరగొంది లాభములేదు. ధైర్యము వహించి, ప్రజల కోర్కెలను నెఱవేర్చుటచేతనే, వారి భయము బాయగలదు. తామసించిన కొలదియు, నష్టముతప్ప లాభము గలుగజాలదు.

ఆరవిందయోగి

బెంగాలునందు దేశబంధు చిత్తరంజనదాసుగారి మరణమువలన కలిగిన కొరంతను దీర్చుటకు, సమర్థులెవరని యోచించిన, ఆరవిందయోగి నామ మెల్లరకును స్ఫురించును. ఆరవిందుడు బెంగాలు నాయకత్వము నిదివరకే నహింసవలెనని పలువురు కోరుచుండిరి. కాని, వారు తమ సాధనముండి మరలియుండలేదు. చిత్తరంజనదాసుగారు చెన్నరాజధానికి వచ్చినపుడు, పుదుచ్చేరికిగోయి ఆరవిందునితో గలిసి సంప్రదించియుండిరి. దాసుగారి నిర్వాణమునకు పిమ్మట, వారు ప్రారంభించిన కార్యమును గట్టెక్కించుటకు, ఆరవిందుడే తగినవాడనుటకు సందియములేదు. దాసుగారి రాజకీయాభిప్రాయములతో ఆరవింద

యోగి ఏకీభవించుననుట నిశ్చయము. అన్నిరాష్ట్రములకన్న స్వాతంత్ర్యాభిలాషయందు మిన్నయని పేరొందిన, వంగరాష్ట్రము నాయకరహితముగ నుండునా? గాంధీమహాత్ముడు, అరవిందయోగి నాహ్వనించుచు దాసుగారు అసంపూర్ణముగ వదలిపెట్టిన కార్యమును నిర్వహింపవలయునని, కోరినటుల, ఇంగ్లీషుమనుష్యత్రిక దెలుపుచున్నది. దాసుగారి సలియే, ఫార్వర్డుపత్రికకు సంపాదకత్వము వహించునని గూడ, యీ పత్రిక దెలుపుచున్నది. ప్రైవార్తులు నిజమగుచో, వంగదేశమేగాక హిందూదేశమంతయు సంతసించుననుటకు సందియము లేదు. ఆధ్యాత్మికసాధనలం దారితేరిన, గాంధీ అరవిందుల నాయకత్వముక్రింద, దేశపు సక్రమాభివృద్ధి త్వరితగతి జరుగుననుటకు సందియములేదు. అరవిందుని శిష్యుకోటి, వంగదేశమునందు ఆధ్యాత్మిక పునరుద్ధరణమునకు కృషి నలుపుచు, నిర్వాణకార్యక్రమమునుగూడ చేపట్టియున్నారు. వారు చేసెడి సేవను, మహాత్ముడును పరిశీలించుట తటస్థించెను. అరవిందుడు మెనుక రాజకీయ విషయములలో పాల్గొనిన నాటికన్న, దేశమును నడుపుట కతనికి నేడధికశక్తి యువడినది. దేశస్థితిని చక్కగ గ్రహించుట కానుకూల్య మేర్పడినది. మహాత్ముని పిలుపును ఆరవిందు డంగీకరించునా యని, దేశమెదురు చూచుచుండును. అంగీకరించునేని, ప్రజలయధైర్యము తొలగిపోగలదు.

అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రములు : భారతీయులు

అమెరికా పౌరస్త్వపు హక్కును భారతీయుల కెటుల దీసివెచ్చినదియు, తారకనాథ దాసుగారు దెలిపెడి యవంతముబట్టి గ్రహింపవచ్చును. తెల్లవారిలో, మొదట కకేసియాజాతివారి సందరను చేర్చుచుండిరి. హిందువులు కకేసియా జాతి వారగుటచే, తెల్లవారేయనియు, పౌర స్త్వపు హక్కు సనుభవించగల రనియు, కోర్టువారు 1910 సంవత్సరమునందు తీర్పు జెప్పిరి. 1913 సంవత్సరమున గూడ, మరియొక తీర్పు యీ తీరుననే గావింపబడెను. తారకనాథ దాసుగారిని 1914 సంవత్సరమునందు, అమెరికా పౌరునిగ నంగీకరించిరి. 1914 సంవత్సరము మొదలు 1923 సంవత్సరములోఁగల భారతీయు లెందరో అమెరికా పౌరులుగ నంగీకరింపబడిరి. 1923 సంవత్సరమునందు కోర్టువారి నిర్ణయము మార్పుజెందెను. హిందువులను తెల్లవారిగ పరిగణింప గూడదని సుప్రీంకోర్టువారు నిర్ణయించిరి. అప్పటినుండియు అమెరికా ప్రభుత్వమువారు హిందువుల హక్కులను తీసివేయదొడ్గిరి. పూర్వము గుర్తింపబడిన హక్కులు గూడ తొలగింపబడెను. మోహన సింగుగారి హక్కులు వెనుక గౌరవించబడినను, తిరిగి రద్దుజేయబడినవి. ఇట్టివారు ఉభయప్రభులగుచున్నారు. అమెరికను పౌరులుగ వీరిహక్కులు రద్దయినవి. మరియొక దేశపు పౌరులుగ వీరి నంగీకరింపరు. భారతీయులు కొందరు అమెరికను స్త్రీలను పెండ్లియాడిరి. భార్యభర్త లిరువురును, పౌర స్త్వమును కోల్పోవుచున్నారు. అన్ని దేశములలోను భారతీయుల హక్కు లిటుల నిరాకరింప బడుట ఆచారమయినది.

నిమ్నజాతులు: నిర్బంధముక్తి

వైకంఠదేవదేవ నిర్బంధముల నుండి నిమ్న జాతులు చాలవరకు విముక్తులయినను శుభవార్త ఏదైనది. నాల్గోడ్లలో, మూడు రోడ్లపై మొన్నటిదినము నిమ్నజాతులవారిని పోనిచ్చిరి. దక్షిణ, పశ్చిమ, ఉత్తరపు జాతులు యెరువబడినవి. తూర్పు రోడ్డుమాత్రము ఇంకను మూయబడియున్నది. తూర్పురోడ్డునం దింకను సత్యాగ్రహము జరుగుచునే యున్నది. నిమ్నజాతులవారిరువురు మూడు రోడ్లగుండ నడచిపోయిరి. ఎట్టి నిరోధము గలుగలేదు. ఇట్టిసాకార్యమును కలుగజేసినందులకు, తిరువాన్కూరు సంస్థానమువారి సభినందించుచు, నాల్గవరోడ్డుకు సంబంధించిన నిరోధమును గూడ వెంటనే తొలగింపవలయునని, వేడెడము. నిమ్నజాతుల కింతవరకు జేసిన అన్యాయమును తొలగించినగాని, హిందూసంఘము పైకి రాజాలదు. హిందూసంస్థానముగు తిరువాన్కూరుపై, హిందూసంఘాధరణ బాధ్యత యధికముగనున్నది. వైకంఠందువలె, ఎల్లభాగములందును అస్పృశ్యతాది దోషము లంతరించునటుల, ప్రజలు కృషిసలుపవలయును. లేనియెడల, హిందూమతమునకు తీరని కళంకము వాటిల్లును. సర్వమతసహనమునకు పేరెన్నిక గన్న హిందూమతము, స్వమతస్థుల పీడనము నామోదింపజాలదు. జీవేశ్వరైక్యమును బోధించిన వేదాంత మతము, ఏకులమువారి నయినను శాశ్వతముగ ప్రధోగతి పాల్పేయ బూనుకొనదు.

మద్యపాన నిషేధము

లండనునందు జరిగిన క్రైస్తవస్త్రీ సమావేశమునందు, మైను సతి మద్యపాననిషేధము గూర్చి చక్కని ప్రసంగము గావించెను. హిందూదేశము మద్యపాననిషేధమును కోరుచున్నదనియు, విజయము తప్పక బడయగలదనియు, ఈమె వాక్రుచ్చెను. ఈసంగతి, అధికారుల కనేకులకు వెగటుగ నుండకమానదు. మద్యపాననిషేధపు కోర్కె దేశమున వ్యాపింపలేదనియు, అయ్యది అసంభవమనియు చెలిపెడివారు తమ యభిప్రాయములను మార్చుకొనవలసియుందురు. మత్తుపదార్థముల వాడుకవలన, హిందూదేశము నాశనమగుచున్నదని, యీమె నిస్సంశయముగ చెలిపెను. హిందూదేశమందు యూరపియనుల ఆరోగ్యమునకు మద్యమనరమనుట కేవల కల్పన యని మిస్ బట్టు గారు సూచించిరి. పురుషులకన్నను, బ్రిటిషు స్త్రీలే మేలనిపించుచున్నారు. మద్యపాననిషేధ వాంఛ ప్రబలియున్నను, ఈ దేశమున మద్యపాన మధికమగుటకు కారణమేమి? ప్రభుత్వవద్దకులే, ఇందుకు ప్రోత్సాహకారణ మొనగుచున్నవి. ఈవద్దతులు వెంటనే మార్పుచెందవలయును. మద్యపాననిషేధమును వెంటనే కొనసాగింపవలయును. క్రైస్తవస్త్రీలయినను ఇందుకు కృషి సలుపుచో, సత్వరాభివృద్ధి కవకాశ మేర్పడగలదు.

కొల్లిగలుతాలూకాబోర్డు

కొల్లిగలు తాలూకాబోర్డును ప్రభుత్వము వారు రద్దుజేసినటుల, యిటీవల ప్రచురింపబడెను.

రద్దుజేయుటకు గల ముఖ్య కారణము, ద్రవ్యనష్టము గలుగుటయే. ద్రవ్యనష్ట మొక్కలోకలు బోర్డులకే గలుగుటలేదు. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములును, ఇండియా ప్రభుత్వమును గూడ పెక్కుమార్లు ద్రవ్యనష్టమునకు లోనగుచున్నవి. కాని, వీనిని రద్దుజేయవలయునని ఎవరును కోరియుండలేదు. దివాలాదీసిన తాలూకాబోర్డు నిలిచియుండి ప్రయోజనములేదని, ప్రభుత్వప్రకటనము చెలువుచున్నది. ఒక్క కొల్లిగలు తాలూకాబోర్డు మాత్రమే ప్రత్యేకముగ దివాలా తీసిముండలేదు. ఈ తాలూకాబోర్డువారును, కోయంబత్తూరు జిల్లాబోర్డువారును, బోర్డును రద్దుజేయవలదని వేడుకొనిరి. నష్టమునందు చాలభాగము తాము భరించెదమనియు, మిగిలిన భాగమును ప్రభుత్వమువారు భరింపవలయుననియు, జిల్లాబోర్డువారు కోరియుండిరి. ఈ కోర్కె న్యాయముగ నున్నది. తాలూకాబోర్డుల కష్టముల కాదుకుని, స్థానికస్వపరిపాలనమును ప్రోత్సాహపరుచుట, ప్రభుత్వమువారి ధర్మమనుటకు సందియములేదు. కాని, ప్రభుత్వమువారు జిల్లాబోర్డువారి కోర్కెను నిరాకరించి, తాలూకాబోర్డు ననలే రద్దుజేసిరి. స్థానిక స్వపరిపాలనమును ప్రోత్సాహపరచుట కిది మార్గమని, ప్రజ్ఞా లెంచజాలరు.

నానారాష్ట్రసంఘము

నానారాష్ట్రసంఘపు ఖర్చులలో, హిందూదేశము విశేషభాగమును భరించుచున్నను, కార్యాలయమునందు భారతీయు లిరువురుమాత్రమే గలరనియు, వారయినను కొరమాలిన పనులను నిర్వర్తించుచున్నారనియు, చమకలాల్ గారు వ్రాయుచున్నారు. ఈవిషయమై ఆంధోళన జరుగవలయునని వీరి యుద్దేశ్యము. కాని చమకలాల్ గారి కింకను భ్రాంతివదలలేదు. హిందూదేశమునందలి ఉన్నతోద్యోగములందే భారతీయులకు తగిన ప్రవేశము లేకుండగ, ఇతరచోటులలో నుండకుండుట యబ్బురమా? నానారాష్ట్ర సంఘమునందేమి, ఇతరసంఘములందేమి, హిందూదేశమునకు స్థానమున్నను, దేశస్థితిమాత్రము చక్కబడలేదు. ప్రజలహక్కులు రక్షితముగాలేదు. భారతీయులకింక స్వాతంత్ర్యములేనిది, వెలుపల స్వేచ్ఛననుభవించుట దుర్లభమని నానాటికి వివరిమగుచున్నది. దానిని వదలి, ఇతర యాందోళనల నెన్నిటిజేసినను, ప్రయోజనముండదు.

కీ. శే. బొబ్బా పద్మనాభయ్యగారు

దేశధర్తులును, కౌతర గ్రామవాస్తవ్యులు నగు బొబ్బా పద్మనాభయ్య చౌదరిగారు కాలధర్మమునుందిరిని విచుట కెంతయు చింతించెదము. కమ్మ సంఘమునకు, వీరు జేసిన సేవను మరచుట కష్టము. కమ్మ మహాదన సంఘమునకు కార్యదర్శిగ నుండి వీరు చాలకాలము పాటుపడిరి. స్వసంఘమునకే గాక, దేశాభివృద్ధికిని వీరు పెక్కువిధముల తోడ్పడిరి. కద్దరుపల్ల వీరి యభిమానము కార్యరూపము దాల్చెను. జాతీయ విద్యపై వీరికి విశేషాభిమానము గలదు. నిమ్నజాతుధరణమునకై వీరు మిక్కిలి తోడ్పడిరి. వీరు కాంత, సరళస్వభావులు. ఇట్టివారు అకాలమృత్యువారే బహు,

మిగుల సంతాపకరము. వీరి బంధుగూతును మిత్రులకును మాసానుభూతి దెలుపుచు, వీరికి ఆత్మశాంతి చేకూరుగాక యని కోరెదము.

సూర్యకాంతి

సూర్యకాంతి, ఆరోగ్యమును వృద్ధిజేయు నను సిద్ధాంతమును, పాశ్చాత్య వైద్యులంగీకరించుచున్నారు. ఇంతియగాక, మెదడుకుగూడ బలము గలిగించి, తెలివి తేటల నిది వృద్ధిజేయునని సర్ హెన్రీ గు వెయిన్ గారు ప్రకటించుచున్నారు. భారతీయు లిపుడెంత యధోగతియం దున్నను, బుద్ధివిభవములో నిప్పటికిని ఎవరికిని తీసిపోరని వెల్లడియగుచున్నది. పలువిషయములలో, భారతీయులు ప్రపంచ ప్రాముఖ్యము బడయుచు, విజ్ఞానవిభవమును చూపుచున్నారు. సూర్యకాంతి యందు కేమయిన కారణమగునా?

వైకంఠత్యాగ్రహ విజయము

మూడురోడ్లపై నిషేధపులు త్రువు దీసివేయబడుట

వైకం, జూను 22:—తగవునందున్న వైకం గుడిరోడ్లయందు మూడు రోడ్లను అంత్యజాతులు నిరాక్షేపముగ ఉపయోగించు కొనుటకు తిరువాన్కూరు సంస్థానము అంగీకరించి ఇదివరకు గావించిన నిషేధపులు త్రువు ను దీసివేసెను. అంత్యజాతులు ఉత్తర, దక్షిణ, పడమరరోడ్లను బాహుముగ సుపయోగించుకొనవచ్చును. తూర్పురోడ్డు, తూర్పు దక్షిణపు రోడ్లను గలపురోడ్డు, చెరువుకు తూర్పు ప్రక్కగుండ బోవుచున్న పండు మాత్రము అంత్యజాతులు ఉపయోగించుకొనుటకు నిషేధము తీసివేయలేదు. నిన్న ఆదివారముగాన సత్యాగ్రహము లేదు. కాని నిషేధింపబడిన వై మూడుభాగముల సరిహద్దులందును పిక్కిటింగు నేడు ప్రారంభమయ్యెను. నిన్న ఉదయము నూతనముగ చెరవబడిన రోడ్లపై ఒక పులయా యొక ఎజవా బోయెను. ఈ ప్రదేశమున దండెటను ప్రత్యేకపు పోలీసు దళము గన్పించుచుండెను. పోరాటము సంభవించు సమయముచే అధికారు లిట్టికట్టుకట్టుములను గావించిరి. పోలీసు అసిస్టెంటు నూపం లెండెంటు పిచ్చు ఆయ్యంగారు, మొదటి తరగతి జిల్లావే జడ్జిటు కాంతికి భంగము గలుగకుండ గాపాడుటకు వచ్చిరి. ఇతరవరును కాంతికి భంగము గలుగలేదు. (ఆ. ప్రె.)

ఆంగ్లో-హైందవ రాయబారము

రాయబారముమీద వెడలు సభ్యులు

కలకత్తా, జూను 22:—జూను 24-న తేదీన కలకత్తాయందుండి ఆంగ్లో-హైందవరాయబారము యుగ్గాందు బోవుటకు బయలుదేరును. పి. ఓ. స్ట్రీటు ముల్లానుమీద జూను 27-న తేదీన జాంబాయినుండి రిఫ్రుటేషను ఇంగ్లాండునకు బయలుదేరును. రాయబారమునకు నాయకుడు కర్నలు గిడ్డిగారు. జూను 26-న తేదీయందు బాంబాయిలో ఆంగ్లో-హైందవ సంఘము తరపున నోక బహిరంగపథ సమావేశమగును. కర్నలుగిడ్డి, చార్లెసు క్రిఫీత్సు, పార్సెల్సు, హెంట్జీ, ట్రెహెము (బర్నా) ఓవెన్ (పంజాబు) సీమయందలి ఆంగ్లో-హైందవసంఘముయొక్క కాంసిరుచే వారి సంఘమునుండి నియమింపబడిన యిద్దరు సభ్యులును రాయబారమునకు సభ్యులుగనున్నారు. (ఆ. ప్రె.)

జహంగీరు గోరి సాన్ ఓడలు సురక్షితముగ రబీగు చేరెను

సిహా, జూను 22:—జహంగీరు గోరిసాన్ ఓడలు సురక్షితముగ రబీగుచేవు చేరెననియు, సమస్త సౌకర్యములతో యాత్రికులు ఓడదిగిరినియు, యెవ్వరను ఆలంకము పర్యటేదనియు సిహానుండి దొరతనము ప్రకటించెను. (ఆ. ప్రె.)

1929 లోపుగ సంస్కరణములను మార్చు

లండన్, జూన్ 18:—1929 వరకు సంస్కరణములు వసరగా గాజాలవు. ఇండియాలో ఏమి తలపించినను ఇంతకు లోపుగ మార్పులు గలుగవు. ముడిమక మెటారిటీ నివేదికము ప్రకారము కొన్ని మార్పులు ప్రస్తుతపాలకవర్గము యభివృద్ధి నిగాంచుటకు జేయబడును. ఇండియాకు మరింత స్వపరిపాలనము నీయవలెనని నిజముగ యుజువుజేయగోరువారి నిమిత్తము కొన్ని మార్పులు జరుగును. తెంగాలు మధ్యరాష్ట్రములలో జరిగిన విధ్వంసము లేకుండజేయువారలకు సదుపాయములు జూపబడును.

1929 లో ముందీయతోపు సంస్కరణములను ఆలోచించునపుడు ఇండియాలో స్వరాజ్యమునుగూర్చి నాయకులు దెలుపుసంగతు లన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు ఆలోచించెదరటం సానుభూతితో ఆలోచించెదరటం.

తెంగాలు లోను, ఇతర చోట్లను విప్లవ కారులపడంతుటకును, రూపుమాపుటకును అవసరమనితోచిన ప్రతిచర్యను రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహక ప్రభుత్వమువారు పరిచయించవచ్చును. ఇండియా కార్యాలయమువారు పూర్తిగా ఆమోదించెదరటం.

సివిలుసర్వీసులలో బ్రిటిషు వ్యక్తుల సంఖ్యను ఇంక తగ్గించరటం. త్వరలోనే పూర్తిగా సర్వీసులకు మంచి ఏర్పాటులను జేసెదరటం.

ప్రభుత్వములో ఉద్యోగములను భారతీయుల మధ్యము జేయు దశ కొంతవరకు వచ్చితి. ఇంతకంటె ఎక్కువగా కొంత కాలమువరకు భారతీయులను నియమించుట. భారతదేశ సాధన సంపదను లాభకరముగ వినియోగించుకొను మార్గము వరయుటకు ఆర్థిక విచారణసంఘమును నియమించెదరటం.

రీడింగ్ బర్క్లె హెడ్ సంభాషణలు

ఇండియా కార్యాలయమువారి ప్రకటనము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 22:—రీడింగ్ బర్క్లె హెడ్ సంభాషణలను గూర్చి ప్రకటితమైన పత్రికాప్రచురణలు నిజముగా దని ఇండియా కార్యాలయము వారు దెలుపుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు పరిచయించిన చలచొన్న విధానమును గూర్చి తీర్మానించిన గాని ఏమియుజెప్పుటకు వీలు లేదు.

చీనా పరిస్థితులు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

లండన్, జూన్ 22:—పరిస్థితులు సూతనరూపమును దాల్చిన చీనానుండి బ్రిటిషు తంతివార్తలు దెలుపుచున్నవి. విదేశీయులపట్ల ప్రతిహతభావము అంత విపరీతముగ లేదు. కాని విదేశీసవకుల బహిష్కారము సంసిద్ధమగుచున్నది.

హంకాంగు వార్తలు

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

ప్రాణమునకును ఆస్తికిని భంగములేకుండ పూర్తిగా పాడెడమని ప్రభుత్వమువారు భయము చెప్పగిరటం. ప్రభుత్వపనిలో ప్రాణమును గోల్పోయినచాకిరులుంబమునకు కెండువేల డోలరుల నిచ్చెదరటం.

ఇండియాలో వైమానిక ప్రచారము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతి)

జూన్ 22:—లండన్ ఇండియాలో వైమానికప్రయాణములను ఏర్పాటు జేయుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు వైమానికమంత్రితో ఏర్పాటు జేయుచున్నారని వింటర్జా ప్రభుత్వ ప్రత్యుత్తరము నిచ్చెను.

అముందనేగాదు తాను 160000 చతురపు కిలోమీటరుల ప్రదేశమును జూచితిగాని భూమి కన్పించలేదని ప్రధానామాత్యునకు కలురంపిరి.

భారతీయులు

సైన్యములో జేరుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండన్, జూన్ 21:—బర్క్లె హెడ్ ప్రభుని సన్మతితో మంచి అర్హతగల భారతీయులకులను సైన్యములో చేర్చుకొనుటకు పరిశీలన సంఘమువారిని నియమించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించుకొనిన వింటర్జా ప్రభుత్వ కన్వీగారికి కామన్వెన్యలో ప్రత్యుత్తరమునిచ్చెను. సర్ యాం డ్రూమ్మీను గారధ్యక్షులుగనుదురు. ఇంత కంటె ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఎక్కువవివరములను దెలుపజాలరు. కాని ఈసంఘములో ఆసఫీకారసభ్యులుగూడ నుండురు. వీరు సైనిక తరగతులతరపునను భారత రాజకీయజేతల తరపునను ప్రతినిధులుగ నుండురు.

సిల్వేరియాలో యువరాజు 8500 మందిని యుద్ధములో పనిజేసినవారిని జూచి క్రస్తు స్మారక చిహ్నమువర్గకేగిరి. దానిని మాలతో అలకించిరి.

ఇండియా జాతీయమితి

లో ఇండియాకు తగిన ప్రాతినిధ్యము లేదనియు ఇండియాకు తిరిగివచ్చినపుడు ఈ విషయమై పూర్తిగా వర్చును ప్రారంభించెదననియు జనీనానుండి టైమ్సుపత్రికకు చముల్ లార్ గారు తరమును వ్రాసిరి.

జాతీయమితికి డబ్బిచ్చుచున్న ఆ నియమించిన ఇద్దరు ప్రతినిధులను గూడ వెనుకనెట్టి ముఖ్యసానము నీయలేదనిరి.

తీవ్రపరిస్థితులు

తంజేసి, జూన్ 20:—పడమటి సెప్పాయిను ప్రదేశములో పరిస్థితులు తీవ్రముగ నున్నవి. రిపుపటాలములు చాలచోట్ల గూడుచున్నవి.

సహాయము

నిజానసిద్ద, తినుటకు కూడులేక మాడుచున్న మాడు శర జాబ్బులకు సహాయముచేయవలెనని ల్యామింగ్ గారు, అమీరాల్ గారు గోరుచున్నారు.

మద్యపాన నిషేధము

లండన్, జూన్ 22:—ఇండియాలో మద్యపాన నిషేధమును గోరుచున్నారనియు, అది నెగ్గవనియు ప్రెస్ అనునామె ఎడిటర్ మితపాన సంఘసభలో జెప్పెను. విద్యాధికులు సాంఘికతెగలో జేరుచున్నారనిరి. నిమ్నజాతులు మద్యపానముచే నాశనమగుచున్నారు. నూటికి 95 మంది పిల్లలకు నల్లమందు జేయుచున్నారు. తల్లులు పనిలోనికి పోవుటకు పిల్లలను నల్లమందుతో నిద్రపో నిచ్చెదరు.

ఇండియాలో అల్కహోలును ఎక్కువగా త్రాగుచున్నారని బర్మానుండివచ్చిన బత్ ఆను కన్య జెప్పెను. ఉష్ణప్రదేశములందు యూరపీయులకు ఆరోగ్యము నిమిత్తము అల్కహోలు అవసరమగుటకు లేవు. కాని దీనికి ప్రతిహతముగ లేలేదని. కాననసభలో సంస్కరణము గావలెననిరి.

యూదుల విశ్వవిద్యాలయము

నకు రెన్నుద్ధ ప్రభువు 10,00 పానులకు చెక్కుబడినది.

సెక్యూరిటీ ప్యాన్లు

ప్యాన్స్, జూన్ 21:—ప్రెంచివారి లేఖలో నూచించిన ఏర్పాటులకు గూర్చి బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ముఖ్యముగ జూచుచున్నారని బ్రిటిషురాయబారి డాక్టరు స్ట్రీస్మ్యాగారి తో జెప్పిరి. జర్మనీ మిత్రముండలికి రాయబారములు ప్రారంభమగుట కిదియే సమయమనిరి.

37000 పాలిసి హోలరులు

ప్రస్తుతము 51 ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియాలో 7 కోట్లకు పైగానే పాలిసిలుగలవు. దీనిని నిర్వహించుటకు నుండు తినుకొనుచున్న జాగ్రత్త, పాలిసిహోల్డరులలాభము ననుసరించియే సామ్యుకుపయోగించుట మున్నగునవియే ప్రజల ఆమోదమును ఆమెరముగా బడయుటకు ముఖ్యకారణము.

వికరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు ప్రాయము.
The Empire of India Life Assurance Co., Ltd.,
POST BOX No. 237 MADRAS.

భారతదేశాభివృద్ధికి

విద్యాప్రబోధ మవసరము

లండన్, జూన్ 21:—ఇండియా పాఠశాలిక వికాసాభివృద్ధికి వలయు విద్యనుగూర్చి డక్లా విశ్వవిద్యాలయ వైస్ చాన్సలరు తెలియజేసెను. తాను విద్యాశాఖలో పరిచయములేని వాడయినను పరిపాలనములో ఎదుర్కొనవలసిన కష్టముల నెరుగుదురని సర్ హెన్రీబెరగ గారనిరి.

1921 లో ఇంగ్లండులో 4500000 మందికి విద్యను గలపుటకు 1100000 పానులు ఖర్చాయెననియు బ్రిటిషు ఇండియాలో 247000000 మందికి కొంచె మెక్కువాయెననియు నుడివిరి విలరుగారు.

ఇండియాలో హర్షగుగారు జేయుపని ఎంతయు ప్రశంసార్హమనిరి.

ఇండియాలో ఉపాధ్యాయులకు పూర్తిగా సంగతులు

టింబిరియో కాని స్వాతంత్ర్యమునుగూర్చి ఏమియు చేరలేదని వింటర్జా ప్రభుత్వ తెలియజేసెను.

మంత్రాలు - పత్రికావ్యాసములు

ప్రస్తుతమునందు ప్రభుత్వమువారు మంత్రులుగ నున్నవారు పత్రికలకు అధికారములోనున్నంతవరకు వ్యాసములను వ్రాయరాదని ఆజ్ఞాపించిరి.

సెక్యూరిటీప్యాన్లు - బ్రిటను ధర్మము

లండన్, జూన్ 19:—ఈ ప్యాన్లు యూరపుపడమటి సరిహద్దుకే వర్తింతును. బ్రిటనుకు సంబంధించినవరకు బ్రిటను లాభము నిమిత్తము, సమంజసముగ తమంతలతామే పెడంబడికను యుద్ధములో ముఖ్యముగ పాల్గొనువారు జేసికొనవలెననుచున్నార. ఇది టైమ్సు పత్రికాభిప్రాయము. మాజేమమునకు ముప్పుగల్గుననితోచినపుడు ఆ ప్రదేశమున కాంతి నేర్పాటుజేయుటకు అనుభవమైపుడు జనదీయరు. మనకే క్షేమంపదలేక కాంతి నేర్పాటు జేయవలె ననుచున్నది.

రెల్వేకు ఆక్షేపణ

కమ్యూనిస్టు కరకుత్తుములకు, హక్కులను సంఘములను సహించజాలమని యూగోస్లావు ప్రభుత్వము ఆస్త్రియాకు సందేశము నంపెను. పరిస్థితులకు చెక్కురెట్టవలెనని ఆస్త్రియాకు లేఖ నంపిరి.

“ఫార్వర్డు” పత్రిక సంపాదకీయత్వము

దాసుగారిభార్య వహించుట

అరవింద స్థాపకులగు బెం. లు నాయకత్వము

వహించ గోరుట

కలఃతా, జూన్ 22:—“ఫార్వర్డు” పత్రిక యొక్క ప్రధానసంపాదకీయ భారమును వహించినట్లు ప్రకటన చేసి ఆర్. దాసుగారిభార్య పూజకొను ననియు, తేంగాలు వచ్చి దాసుగారి కార్యక్రమమును సంపూర్ణ గావించుచున్నారనియు, తాముగారిగారు అరవిందస్థాపకులగు తండ్రి నం. వెనకెని యింగ్లీషు మేన్ పత్రిక వచ్చుచున్నది.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

నెం. 7, తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు వాఙ్మయాభ్యుదయమును, తన్మూలమునను విజ్ఞానాభ్యుదయమును సాగనంబు లను విషయము సర్వత్ర తెలిసియున్నది. ఆంధ్రాభ్యుదయమునకు దేశమునందు గ్రంథ మండలులు గ్రంథాలయములు కళాప్రదర్శనములు మొదలగు సంస్థాపనలు పర్యాప్తంబులై ప్రజాజీవన ప్రవాహమును ప్రవహింపజేయుచున్న విధమును దేశచరిత్ర విశదము చేయుచున్నది. శ్రీయుత కె. వి. లక్ష్మణరావుగారు రారంభించిన యాంధ్రవిజ్ఞానచంద్రికాగ్రంథమాల నేడు శాఖోపశాఖలుగను భిన్నరూపములను వెలయుచున్నది. గ్రంథమాలలన్నియును యథాశక్తిని వాఙ్మయాభివృద్ధికి బాటుపడుచున్నవి. ఆంధ్రమాత నలంకరించుట కేర్పడిన గ్రంథమాలలం దిది యొకటిగ నుండుగదన విశ్వాసముతో నీప్రయత్న మారంభమైనది. ఈ గ్రంథమాలయందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనము లైన గ్రంథములు ప్రచురించుట కేర్పాటు చేయబడుచున్నది. వివిధవిషయములకు సంబంధించిన గ్రంథములు రెండుమాసములకొక గ్రంథము వంతు నను బ్రచురింపబడును. ఆంధ్రమహాజను లీప్రయత్నమును పోషించుటకు ప్రార్థితులు ప్రస్తుతము వెలువడుచున్న గ్రంథములు:

- 1 శతకమంజరి (భక్తి సంపుటము): వృషాధిప, సర్వేశ్వర, దేవకీనందన, నారాయణ, కాళహస్తి శ్వరాది శతకములు పది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క శతకమునకు విపులముగు పీఠికయు, పాఠభేదములును గలవు. (ఈ శతకములు వివిగను దొరకును) ౧-౮-౦
- 2 బసవపురాణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను గొని పరిశీలించి కూర్చిన మూలము. పాఠభేదములు సూచించబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారువ్రాసిన విపులముగుపీఠిక గలదు. అచ్చు, కాగితములు సుందరముగ నున్నది. ౨-౮-౦
- 3 గాంధీమహాత్ముని బెల్లాము కాంగ్రెసు అధ్యక్షోపన్యాసము ౦-౪-౦
- 4 కమలాక్షి (చిన్ని విచిత్రకథ): రాయసం వెంకట శివుడుగారు ౦-౮-౦
- 5 నీతినిధి: వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు. ౦-౮-౦

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, వ్యవస్థాపకుడు.

ఆచార్యకోపల్లి హనుమంతరాయ నిధి

తెనాలిలో నాటకప్రదర్శనము

కార్యస్థములన నిరోధముకలుగుట స్వర్ణస్థులైన ఆచార్య కోపల్లి హనుమంతరావు పంతులు (బండరు ఆంధ్రజాతీయ కళాశాలా స్థాపనాచార్యుడు) గారి స్వాగతచిహ్నమును నెలకొల్పుటకు సర్వస్వతీవిలాససభవారు పూనుకొని ఆంధ్రదేశమునందలి సుప్రసిద్ధులగు సహాయమును కోరియుండిరి. పలువురు సంతోషపూర్వకముగా సంగీకరించిరి. నెల్లూరు వాస్తువ్యయము సుప్రసిద్ధులగు నాగరాజరావు, నెల నూతుల రామకృష్ణయ్య, రాయప్రోలు సుబ్రహ్మణ్యం, కె. శ్రీనివాసాచారిగారు మున్నగువారు పలువురు తెనాలివెల్లి మొదలు కృష్ణతలూభారమును ప్రదర్శించిరి. అది సిమ్మల రామరాజుబాలకుమారు ప్రదర్శించుటకు తలపెట్టిననాడు రాత్రి ఎవరో చాల దౌర్జన్య మొనరించినయొ సభవారికి నష్టము కలిగించుటకు పలువిధముల ప్రయత్నించినయొ సమృద్ధినవారును విద్యాధికులగు మిత్రులు వ్రాసిన ఉత్తరములవలన తెలియ వచ్చినందున చాల విచారము కలుగుచున్నది. అంతటితో నాగక ఎవరో గోడపై నెక్కి నాగరాజరావుగారి తలపైన గట్టిదెబ్బ కొట్టినయొ అదెన్ని తలైన తగులుటయేగాక తిరిగి లోడపై బుముగా తగిలినయొను నాగరాజరావుగారు పాత్రను విరమించి యిల్లుచేరునంతలో నాటికి ఎట్టి ప్రాణాపాయము సంభవించునోయని పలువురు విచారింపసాగినయొ కూడ నొక మిత్రుడు వ్రాసిన విషయ ముత్పత్తికమున వివరమును కలుగజేసినది. అభిలాంఢభావకత్తా జ్యాలగు యాచార్య హనుమంతరాయనిధికి నాటకప్రదర్శనము జరుగనపుడు యిట్టి అక్రమము జరుగుట అందు అమానుషులగు నాగరాజరావుగారి వంటి సభ్యులను కొట్టుటయు మిక్కిలి కోపశీల యము. యాంధ్రదేశవాసులందరు ను యాంధ్రసత్తులు ముఖ్యముగ ను తోడ్పడవలెనని కొద్దిరోజులక్రితమే నేనీపత్రికాముఖమున విన్నవించియుంటిని. నాటకకళకు మూలస్థానమై అలరారుచు

సుప్రసిద్ధులగు పెద్దజొట్ల చలంతరావుపంతులు, బి.వి. బి.ఎల్. జి. వి. నుబ్బారావుపంతులు ఎల్. ఏమ్. ఏస్. గార్లవంటి నటకేళుగులకు నిలబడునునగు తెనాలిపట్టణమునందే యీసభి తోద్యోమమున కిట్టి విపరీతసహాయము నటలవలననే కాంపంబడెనని వివరింపబడినందులకు మిక్కిలి విచారించుచున్నాను. వ్యక్తిద్యమములవలననో, రాక్షసావేశమువలననో యెవడు లేన రో యిట్టి దుష్కార్యమున కొడిగట్టి తెనాలిపట్టణమునకు తీరనికళంకమును తెచ్చిపెట్టినవారైరి. ఇక తెనాలి వెట్టుటయనిన ఏ నటకేళుగునైన సమ్యక్తముగా నుండునా? తెనాలివారు తలలు పగులగొట్టెదరను అపఖ్యాతి తొలగునా? సుప్రసిద్ధులగు కందాడ శ్రీనివాసం బి.వి.ఎల్. టి.టి. రాఘవాచారి బి. ఏ. బి.ఎల్. గార్లవంటినట కేళుగు లవట తమ ప్రజ్ఞాతీత్యమును రంగస్థలమున వెలడించినపుడు రసగ్రహణసామర్థ్యము సభ్యులలో కొరతనడియుండెననియు ఇదివరకే వినియుంటిని. అందులకే విచారించుచుండ నిట్టి దారుణమును సభ్యులే నాగరాజరావుగారి నానందించిన వినుటగూడ తటస్థించినది. ఈరీతిగా నిపుటి అంధనటలలో మిక్కిలి విఖ్యాతులనదగిన యా ముత్తరు నటకేళుగులును గూడ తెనాలిలో అగౌరవమునకే గురియైరిని వివరింపి విచ్చినందులకు చాల సంతకదురుచున్నది. పిన్నులు చేసిన అక్రమములకు లోకము పెద్దలనే బాధ్యులను చేయుట మానవ సహజము గాన యి క నై న తె నాలి లోని నాటక సంఘాభ్యుత్థులును విద్యాధికులగు నటకేళుగులును, అచటనున్న వివిధసాహిత్య సభల కార్యనిర్వాహకులును కలసి ఆలోచించి యిట్టి అక్రమములు జరుగకుండ కట్టుదిట్టములు చేసి తెనాలి యశమును కాపాడుట వారి ముఖ్యకర్తవ్యమనియు, ఇందలి నిజస్థితిని నామిత్రులగు చలంతరావు నుబ్బారావు గార్లు సరిగా విచారించి ప్రకటించెదరనియు సవనముగా విన్నవించుచున్నాను. అపదకు పాల్పడిన మిత్రులగు నాగరాజరావుగారికి బంధు సర్వస్వతీపభావారిని నానానుభూతి నందజేయుచున్నాను.

చెన్నపురి } ఇట్లు విధేయుడు, 28-5-25 } వేదురుమూడి శేషగిరిరావు.

బండలు బొంబాయి, జూన్ 22:—“రాంపూరా”, యొడ 18 వ తేది లండను తపాలాలో బయలుదేటి మార్చెస్టర్ పున 20 వ తేది యుదయము 4-30 గంటలకు వదలెను. ‘నాల్గీరా’ యొడ లండను 11 వ తేది తపాలాలో బయలుదేటి యేడెనులేవును 21 వ తేది యుదయము 11 గంటలకు వదలెను. బొంబాయి 25 వ తేది లక్ష్మీవారము మధ్యాహ్నమునకు రావచ్చును. (ఆ. ప్రె.)

మెట్టూరు ప్రాజెక్టు గవర్నరు తెలుచును ఉడిక మండలము, జూన్ 22:—మెట్టూరు ప్రాజెక్టు నకు ప్రారంభోత్సవము గవర్నరు జూలై 20 వ తేదిని జేయును. ప్రాజెక్టునని చురుకుగా జరుగుచున్నది. గవర్నరు చిత్తూరు జిల్లాపంచాయతీ పూర్తి యగుటతోడనే నీయుత్సవము జనరుగును. ఉడిక మండలమునకు తిరిగి వచ్చునపుడు ఈకోడు వద్ద తమప్రయాణము నాపి మెట్టూరునకు బోయియూ యుత్సవమును సలుపునని యాహింపబడుచున్నది.

కొచ్చిన నౌకాశ్రయస్థానము న్యాయశాఖా సభ్యుడు జూలై నెలలో కొచ్చిన నౌకాశ్రయస్థానమును జూరుటకును, కొచ్చిన గంధానముతో సంబంధించినకొన్ని ముఖ్యవిషయములనుగూర్చి సంప్రదించుటకు కొచ్చిన పోవును. (ఆ. ప్రె.)

దేశబంధుని నామమును జిత్రసాయి యొనరించుట

పదిలక్షలరూప్యములు ప్రోవుచేసి శ్రీల కొక
వైద్యశాల నిర్మించు ప్రయత్నములు
మహాత్మాగాంధీ, సింహా ప్రభువు, సర్ సురేంద్రనాథ
బెనర్జీ మొదలగువారి ప్రబోధము

కలకత్తా, జూన్ 22:—దేశబంధు చిత్రజనదాసు
గారి నామము విరసానియగ నుండునట్లు వారిజ్ఞాపకవిష్ణు మే
ర్పణమటకు పదిలక్షలరూప్యములు చందాగా నియమించి మహా
త్ముడు, సింహా ప్రభువు, సర్ సురేంద్రనాథ బెనర్జీ మొదలగు కల
కత్తా ప్రముఖులసంతకములతో నొక ప్రబోధపత్రిక ప్రచురింప
బడెను. జ్ఞాపకవిష్ణు మృత్యువలన పదిలక్షలరూప్యములను
గింపజేసి శ్రీవైద్యశాలయను, దానులను దయచేయునట్టి
పాతకాలయను శేర్పరచునట్లు నిశ్చయించిరి. ఇందుకు గావలసిన
భవనంతయు, పదిమందిగనకులే యవ్వగలరు. కాని యొక
దమ్మిడినైన నివ్వగల బీదలవద్దనుండి ప్రోవుపడుటయే శ్రేయ
పూర్వమని గాంధీమహాత్ముడు మహిమించుచున్నాడు. ఈ చం
దానిది జూలై యొకటవ తేదీలోపుగ పూర్తికావలెనని మహాత్ము
డు కోరుచున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

సంతాపము

అమలాపురము న్యాయవాదుల సంఘమువారు ఆవర
సభను జరిపి దానుగారిమరణమునకు విచారమును వెల్లడించిరి.
అని కార్యరంగునేడు అమలాపురమునుండి తిరిగివచ్చి సంతాపము.

నాగపురపు పంగియుల విచారము

నాగపురము, జూన్ 22:—స్వరాష్ట్రీయండు దేశ
బంధు దాసుగారి యాకస్మికమరణమునకు గలిగిన యపార
నష్టమున కపారవిచారము నందుచు నాగపురముందలి
పంగియులు బహిరంగసభ నొకదానికేసి తీర్మానించిరి. దాను
గారిభార్యపేరు, వారి యాత్మీయులను సభవారు సానుభూతిని
జూపిరి.

నాగపురపు న్యాయవాదుల సానుభూతి

నాగపుర న్యాయవాదిసంఘము సభ జేసి దానుగారి
మరణమున కంతయు విచారించుచు దీక్షానించెను. దానుగారు
న్యాయవాదులలో నగ్రగణ్యుడని వర్ణించిరి. దానుగారి కు
టుంబమునకు సభవారు తమ సానుభూతిని వెల్లడించిరి.
(ఆ. ప్రె.)

నాగపట్టణము తాలూకాబోర్డువారి సానుభూతి

నాగపట్టణము, జూన్ 22:—నాగపట్టణము తాలూకా
బోర్డు సంఘము, తత్సంఘాగ్యక్షుడగు వి. హమీదు నల్లాను
మాంకాయ (కానవంశస్థుడు) గారి యగ్రతీత్యంతరము గూడి
దానుగారి యశామరణమున కత్యంత విచారమును జూపుచు
తీర్మానించిరి.

మహాత్మా గాంధీగారు నాగపట్టణము వచ్చిసప్పుడు,
తాలూకా బోర్డు తరపున సన్మానపత్రము పంపించుటకు
నిశ్చయించిరి. (ఆ. ప్రె.)

హమీదుగారు స్టేటుకౌన్సిలు కెన్నుకొనఁజేడుట

నాగపట్టణము నాగపట్టణము తాలూకాబోర్డు కడ్య
క్షుడగు వి. హమీదుగారు మాంకాయ (కానవంశస్థుడు)గారు
మదరాసు మహాత్ముగీయుల తరపున స్టేటుకౌన్సిలు నియోజక
స్థానమునకు నిలువఁజేరుచున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

టుంగుటూరి ప్రకాశం

పంతులుగారు

స్వరాజ్యపక్షమందు చేరిరి

మదరాసు జూన్ 22:—మదరాసుస్వరాజ్యపక్షాగ్రహీ
డుగు శ్రీమాన్ శ్రీనివాసస్వామిగారు స్వరాజ్య క్రిటికంబునందు
పల్లికింక కంపెనీ ప్రధానవ్యవస్థాపకుడును అంగ్లస్వరాజ్యపత్రి
కా సంపాదకుడు నగు టుంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు బారిష్టరు
గారు స్వరాజ్యపక్షమందు చేరి వారి నిబంధనముల నంగీకరించి
సంతకము చేసి రవి ప్రకటించుచున్నాడు.

మదరాసు రాజధానియందలిస్వరాజ్యపక్షపునర్తీ రాజు
గారుకొలను శ్రీనివాస అయ్యంగారు రాష్ట్రముందలిటటు సంచా
రము గావించుదు. (ఆ. ప్రె.)

పశ్చిమోత్తరపు సహాయ రాష్ట్రములందలి యల్లరులు

జేరా యిస్కయిలుఖానులోని
నిజముగు సందర్శనములు
ప్రభుత్వ ప్రయత్నము

సిక్ఖా, జూన్ 22:—జేరా యిస్కయిలుఖానులో నీ
నడుమ జరిగిన యల్లరులను గురించి కమిషనరు జేరా యి
క్రింద ప్రకటనను గావించెను. జేరా యిస్కయిలుఖాను పట్టణ
మందు హిందూగృహపాపకములందు మే 15 తేదీ ప్రారంభం
దు 60 కరపత్రములు ప్రచారమునకు. ఈ కరపత్రములు
కొండల మహమ్మదీయులచే ప్రచురింపబడినట్లును, ప్రచురణము
లయిట్టి హిందూ సంఘమునకు, ముఖ్యముగా కొలక
జప్రముఖులను, దోపిడీదేవీయు, చంపియు, హింసించియు బా
ధించునట్లున్నది. నాటినుండియు మోంబస వార్తాపత్రికం
దు జేరా యిస్కయిలుఖాను వ్యవహారములగుట్లు విశేషభంగ
నకునుపార్తులు ప్రచురింపఁజేయుచున్నవి. కావున ప్రజలకు నిజ
ప్రతులెరింగించుట కీ ప్రయత్నము గావించఁజేసెద.

జూన్, 1, 2, 3 తేదీలందు హిందూగృహ ప్రాంతము
లందు కొన్ని చిన్నయగ్ని ప్రమాదములు తటస్థించెను. ఆయగ్ని
యిండ్లుగలవారితోనే జంటనే యగ్నివేయఁజేసెను. తలఁచు
కొండలదగినంత ప్రమాదమేమియును తటస్థించలేదు. 4 వ తేదీని
ముందుసారు లగ్ని ప్రమాదము తటస్థించెను. దానివలన మంచము
మీదనుండుకొనుచున్న శిశువు తిరువుర కొడకులగులువడి తుడకు
మరణించిరి. అగ్ని బాష్టానాకు మాత్రమే దరికొనెను. అందుచే
ప్రమాదముంతగ తేక మంచము, ప
లుపు మాత్రము దగులు వడినవి. చుట్టు
ప్రక్కల పనిలోనున్న కొండలు మాత్రమే ద్రవమానింపఁబడి
బంధింపఁజేసి. ఈయందంతయు జరిగిపిమ్మట హిందువుల బృ
దకును భీతావహ మయెను. పజల బాదియందు నిత్యవృత్తి
స్థాపనకుకొలను పట్టణముం దశ్వేనశము సందర్భరాష్ట్రము గన్పి
తిలుగునట్లుజ్ఞాపింపఁబడెను. 5 వ తేదీని ముఖం 5 స్వల్పముగు
ప్రమాదములు జరిగెను. దానిలో ఎక్కువభవము పొయిన దురు
వనిమాపాడులు కనీసము 1 అజా. 6 వ తేదీని 9 యగ్నిప్ర
మాదములు తటస్థించెను అందఱయిదు పోలీసువారికి నివేదించఁ
బడెను. ఎక్కువ నష్టము మొత్తము 81 రూపాయలు కనీసము
నాలుగజాలు. 7 వ తేదీ 2 చిన్న ప్రమాదములు వాటిలెను.
నాడు దొంగతనముగ బాంబును ప్రయోగింప సాహసించిన
యొక మహా ముక్తిదీయ యువకుడు 21 ం
ధింపబడెను. నానితోబాటు మఱియువకులూ బంధించిరి.
ఆ బాంబావుడే ప్రాంతస్థానిక లిపి కట్టనట్లుండెను. కాని
యది పరీక్షార్థము బంపబడెను. అనేకము పరిశోధనము గావించి
పబడుచున్నది. ముఖం 8 చిన్న ప్రమాదము లేవియును జరిగినట్లు
తెలుపబడలేదు. కాని 11 వ తేదీని కొందఱు ప్రభువులకు భీ
తావహముగు ప్రత్యయములచే భయమువచ్చుచున్నది. తేదీను
డల, 7 వ తేదీనుండి కొంతయుగనుం దెననియే యూహింపవచ్చు
ను. యిదివరకు నివేదించబడిన యగ్నిప్రమాదములన్నిటికీ
నీ క్రిందియంతయులు గమనీయులుగ నున్నవి. (1) ప్రమాదము
లన్నియు నితరులు చొరరాని హిందూగృహముల బాష్టా
నాలో గలిగినవి. (2) ప్రమాదములన్నియు భగలేగాని, రా
త్రుల దొక్కటి గా జరుగలేదు. 3. ప్రమాదము జరిగినపుడెల్లము
వారే యాగ్నివేయఁబడిరి. 4. సాధముగ స్వచ్ఛాచ శేనము
సహాయ ముండెడిది. కాని బాల్ గువాసహాయము మాత్ర
మెన్నడును లేదు. 4. ఎంత బాగ్రాగ కాచికొనియున్నాడు శేర
స్థులు మాత్రమెన్నడును కనిపట్టుచులేదు. ఒక్క 7 వ తేదీని
మాత్రము పట్టుబడెను. 5. నష్టమెన్నడును 50 రూపాయలకు
మించియుండలేదు. 6. నీసపు నష్ట ముంకయిదాగూడ నుండెను.
6. నంటపెలుకు కలప, చుండులు పలువులు మొదలగు చిన్న
నష్టపులు నష్టముపొయిరి గాని పెద్ద నష్టపులు నా యము
గలుగలేదు.

ఈ యల్లరులకు గల కారణములు పరి
శోధింప బడుచున్నవి. ఇప్పుడే నిశ్చయించి
నీరము సందర్శనములను నిర్ణయించుట కట్టును. మే 15 వ తేదీ
నకు నల్లవైపునకు జేరాయిస్కయిల ఖానులో గలుగునని
సంజేహించ లేదు. హిందువులకు మహమ్మదీయులకు నెట్టి వైష
మ్యమునకు గారణములు లేవు. రెండు సంఘములవారు మైత్రి
తోనే యుండిరి. కావున మే 15 వ తేదీని పాతాళగర్భ బయలు
దేతిన యలజడి హిందువులకు, మహమ్మదీయులకుగూడ విషయ
మును గలుగజేసెను. కావుననే దుండగీడులప్రయత్నము లం
తగ సాధ్యమయింపలేదు. ఇరుతెగల నాడుకులము దుండ

గీడులను బట్టుకొనుటకు నల్లరుల నణచుటకును ప్రభుత్వమునకు
సాయ పడుచున్నాడు. ప్రస్తుతపు టల్ల
రికి కొంతమంది మహమ్మదీయులు కావనియు, హిందువులలోను
మహమ్మదీయులలోను గల కొందఱు దుండగీడులు తమ మోస
పువృత్తులను సాగించుటకే పన్నాగములను బన్నుచున్నారనియు
నమ్ముటకు కారణములున్నవి. పరిశోధనప్రయత్నములు తొగి
దరగాను, విఫలముగాను జరుగుచున్నవి. జేరా యిస్కయిల్
ఖాను పట్టణముందు కాంతి స్థాపితమయినది. అవసర మయి
నట్టియు నననసరపు తొందరలను గలుగజేయునట్టియు ప్రయ
తనములను గావించి ప్రజల వనస్సులందు భీతి గొలుపవలదని
కమిషనరుగార్వేని వార్తాపత్రికలను గోరుచున్నాడు. (ఆ. ప్రె.)

తిరువాన్కూరు నూతన

దివానుగాక

శేపు అధికారిము స్వీకరించెదరు

తిరువేంద్రము, జూన్ 22:—నూతనముగ నియమింప
బడిన తిరువాన్కూరు దివానుగారు వాల్సుగారు కన్యాకుమారి
నండి యిచటకు వచ్చిరి. మహారాణి రీజెంటుగారివద్దనుండి
శేపు అధికారిమును స్వీకరించెదరు. (ఆ. ప్రె.)

చచ్చినగొడ్డుకై చంపుకొనుట

అస్పృశ్యులు

కుంభకోణము, జూన్ 22:—ఈయనయము 10 గంట.
లకు తిరువణకురదురు స్టేషనువద్ద నెం 4. రామేశ్వరం ఎక్కు
ప్రెసు బండి పోవుచుండగా ఒక అత్త దానిక్రింద బడిచచ్చెను.
ఆప్రక్కన నివసించుచున్న ఆదిద్రావిడులు కొంతమంది నెం
టనే అచ్చోటికి పరుగెత్తి దాని కళ్ళెరకును నెత్తుకొనివచ్చి
మాంసమును పంచుకొన బోయిరి. కాని నాటూలు కుడుకకపో
వుచునే సూటలు మీరి కొట్టాలలోనికి వచ్చెను. ఆ కొట్టాలలో
28 సంవత్సరములు గల యొకడొకడు చంపబడెను. వెంటనే
పోలీసువారు వచ్చి కొట్టాలలో నున్నవారి నందఱని ఆరెక్కుచేసి
కొట్టాలపెట్టిరి. చంపబడినవాని శరీరము పోస్టుమాన్ యే పరీక్షకు
పంపబడెను. (ఆ. ప్రె.)

కీ. శే. న్యాయతి రామానుజస్వామిగారు

చరంపురము, జూన్ 22:—చరంపురము న్యాయవాదు
లలో ప్రథముడగు, ప్రధానము నగు న్యాయతి రామానుజ
స్వామిగారు నిన్న మధ్యాహ్నము కాలభర్యునినొందిరి. వారి
కిప్పుడు రెండు పిల్లలు నున్నవి. ఇంతకాలమును వారు నిష్క్ర
లంకజీవనము గడపి పెన్షనసాహాయ్యము, వేసలేలు మిత్రులను
విచారసమద్రుస ముంచి కీర్తిశేషులైరి. గంజాంజిల్లా కంత
కును మహాపురమునకు వాదర్కపాయుడగును పోయెను. జిల్లా
యందంతలు తమ స్వాగృహముయి యున్నట్లుండెను.
(ప్రత్యేకతంతి.)

దేశబంధు దాసుగారు

భారతకాసన సభకును సి. వారస్వామి అయ్యంగారు
తిరుపతినుండి నుకేలుల వ్రాయుచున్నారు:—
18 వ తేదీ పత్రికలో ముందుగా నంగరాజ్య సింహము
చిత్రపు గాంచగనే దెంగాలు ఆర్మీ నెంకు క్రిందను సింహము
ను బోనలో నుంచినది ప్రవృత్తిని. కాని యానలుపు పట్టు
మాడగనే ఒడలు జలపరించి కండ్ల నీరుగ్రమ్మెను. మహాత్ముని
తరువాత దేశబంధుడే ప్రధానుడు.
తిలకు మహాశయునివలె యాతను తనరాష్ట్రములలో
ప్రజల నాయకుడుగా ఖ్యాతి గాంచి,
నేకములలో నివి ద్వ్యాధి కులం దరి ప్ర
కంపనుబడెనను. ఈతని వేరొకరాజకీయ నాయకునితో పోల్చి
తెప్పుటకే విలులేదు. తిలకు, గాంధీ, దాసుగార్లు మున్నగును, ప
రమరాను, శ్రీరామ, కృష్ణబలె మూడుగులకు నాయకులు
మనుష్యమాత్రుల మనుటచే మనముండుగా దుఃఖమువరించును.
కాని ప్రబోధారణకై పరాత్పరునిచే పంపబడిన దైవమాతలు
గా నెంచినచో, ప్రతిమాతము తన పనిముగించినపిమ్మట అత్య
యోగ్యమైనదిచి వేరొక ఆధ్యాత్మికరూపమును దాల్చును.
తిలకుగారిఆత్మ యా శౌతికరూపము పోగానే అంతరించలే
దు. దాసుగారిగూడ అంతరింపదు. దాసుగారుచే ఉత్సా
హముచే ప్రేరేపింపబడుచుండిన మోతీలాలు నెహ్రూగారు
యొకను తనలో తన శక్తినిగూడ యిముచ్చుకొని స్వరాజ్య
పక్ష కార్యక్రమమును మహాత్ముని సూచనల ప్రకారము పడ
పించగలడు.

కామకోటి పీఠము, కుంభకోణము

విద్యార్థులకు

కామకోటి పీఠము లకు శ్రీ జగద్గురు శంకరాచార్యుల వారు ప్రకటనార్థము మా కిట్లు వ్రాయుచున్నారు:

ప్రస్తుతము ప్రపంచమును జాతీయభావము చేయింపఁగల పునరుద్ధరణములకు ప్రోత్సాహ మొసంగుచున్నదని సంకల్పమునున్నది. భారతవిద్యావిధానము జాతీయదర్శనముల ననుసరించి యేర్పరుపఁ జేయుటకు ముఖ్యము జరిగినది. కళావిషయములందు అనేక కొట్ట ప్రాచీనమైనవాదార్థములు తిరిగి బయటకు లేచుచున్నవి.

భారతీయుల జీవితాదర్శనమునకు వేదములే మూలాధారములు వేదములనుండి కాఖలుగా బయలుపడెదలిన బౌద్ధ జైన మతములుగూడ వేదముల ఆదర్శమునువిడిచి నూతన జాతీయజీవనాదర్శమును జూపలేదు. భౌతికప్రపంచమునందలి నిరసంపదలతో నే నై రాగ్యము కుదుర వలె నన్న వేదములయొక్క జీవితాదర్శము ననుసరించుటయే సాధనము. భారతవర్షమునకు జాతీయదర్శ మిదియే.

కావున జాతీయ విద్యావిధానమునందు వేదవేదములు పునాదివలె నుండవలెను. లేదని ఆవిధానము తాత్కాలిక ప్రోత్సాహముచే యిసుకలో కట్టిన యిల్లులవలె పడిపోవును. జాతీయదర్శనముల సాధించుటకు వేదవేదము ఆత్మవేదము. అందుచే జాతీయవాదు లెల్లరు వేదవేదమును ప్రోత్సహింపవలెను. ప్రస్తుతము వేదవేదము లాధికరముగా గాన్పించును. వేదవిద్యలు చేర్చుచున్న కొన్ని పరిస్థితులలో గూడ వేదాధ్యయనము ఇతర విద్యలకన్న క్షుణ్ణముగా (ప్రసహనముగ) గణించబడుచున్నది.

గృహస్థులు వైదిక ధర్మములను, ఆచారములను సరిగా జేయునలెనన్న వేదముల అధ్యయనము తలపెట్టువలెను. ప్రస్తుతము పురోహితుల కన్న జ్ఞానము బోధిగా చాలదు. వారివృత్తిగా రాబడి తక్కువగుచుండుటయు, యజమానునికి గృహములోని వశవిధులు ఆచారములందు శ్రద్ధ లేకుండుటయు నిందులకు కారణములు. సమర్థులగు వారెల్లరు తమకాఖల ముఖ్యభాగమువైతను పఠించుటకు బూనుకొననినో, యీ వేదమునకు మంతరించునని భయపడుచున్నది. అట్టి యవస్థ రాకుండ జూచుటకై వేదవిజ్ఞానమునందు అభిమానము గలవారెల్లరు వేదాధ్యయనమునకు ప్రోత్సాహ మొసంగవలెను. వేదముల ఉచ్చారణముందు దక్షిణ ఇండియాలోని ప్రజలు ప్రత్యేక ఘనత గాంచిరి.

వేదములకు, అందలి నూత్రములను పఠించుటకు ప్రోత్సాహ మొసంగుటగాను కాంచి కామకోటిపీఠము జగద్గురు శ్రీ శంకరాచార్యులవారు (కుంభకోణం) ప్రతి సంవత్సరము కొన్ని పరీక్షలయేర్పాటు చేయ నిశ్చయించిరి. ఈ దినప దలిపిన పరీక్షకుము ప్రకారము కృషి చేసిన వేదపండితుల శారించెదరు. కుంభకోణములో ప్రతియేడు జగన ఆద్యైత సభతో బాటు యీ పరీక్షలు జరుగుచుండును.

పరీక్షాగ్రంథములు

1. బుక్కహితా, 2. తైత్తిరీయ యజుస్సంహితా (బ్రాహ్మణముతోగూడ) 3. కల్పయజుస్సంహితా, 4. సామ వేదసంహితా - తలపకారకాఖా - సామవేద శాతముకాఖా ప్రకృతి తులనాధ్యయనమునకు (పట్టణం యేదైనా ఒకటి)

1 ఆత్మలాక్ష్యగృహ్యసూత్రం, 2 అపస్తంబగృహ్యసూత్రం, 3 జోషాయనగృహ్యసూత్రం, 4 భారద్వాజగృహ్యసూత్రం, 5 పత్యుసాహగృహ్యసూత్రం, 6 వైఖానసగృహ్యసూత్రం, 7 అగ్నితేకగృహ్యసూత్రం, 8 జైమినిగృహ్యసూత్రం, 9 భాదిరగృహ్యసూత్రం. పట్టణం యేదైనా ఒకటి (భాగ్యవహితముగా) ఆయాగృహ్యముల ప్రయోగమున్న.

వైద్యనాధిపతితీయములో అశ్వాచకాండమున్న క్రాధ కాండమున్న అథవా నిర్ణయసింధు.

తమతమ వేదములో యిట్లువైన ం మంత్రములకు భాష్యానుసారముగా అర్థం చెప్పబలయును

ఆయాకాఖలకు వర్తించిన ఒక ఉపనిషత్ శాతముదర్శన సూత్రం వ్యాఖ్యానసహితముగా.

బహుమానములు

మొదటితరగతిలో నుత్తీర్ణులకారికి "ధర్మజ్ఞ" బిరుదును, ఒక బంగారు ముద్రకయు, కాలవయు బహుమతిగా నొసంగుదును. ఇతరులకు తదనుగుణమున బహుమతు లొసంగవచ్చును. తమతమకల ఆసక్తి, స్మృతులు, వైద్యపులు, మాధ్యులు కూడ పరీక్షకు రావచ్చును. ఇంకను వివరములు తెలియకొనునో శంకరాచార్యమఠం, ఏలూరుగాకి, కుంభకోణం వాడవలెను.

అభివృద్ధికాఖ మంత్రిగారి

పర్యటనము

గంజాంజిల్లా

బరంపురం, జూన్ 18:—అభివృద్ధికాఖ మంత్రిగారు బరంపురమునకు 16 వ తేదీ రాత్రి విచ్చేసిరి. జిల్లాకల్యణగారు మునిసిపలు అధ్యక్షుడు, రా. సా. పాకనాటి వెంకటేశ్వరులు నాయుడు మున్నగు సహకార్యసభ్యులు పలువురు సత్కరించిరి. 17 వ తేదీన 'మంత్రిగారు జిల్లాజేయిలు, పశువైద్యశాల, పట్టు నేతవాండ్రు సంఘము, నేతపరిశ్రమపాఠశాల జూచిరి. సాయం కాలము, బరంపురం తాలూకాబోర్డువాడును, తెడ్డి మహాజన సంఘమువారును, జిల్లా సహకారసంఘమువారును, సన్యాస ప్రాయశ్చిత్తుల జదిచిరి. కా లే జే లో మంత్రిగారి రాక సందర్భమున ఆల్పాచారముల విందు పరిశ్రమల ప్రదర్శనము జరిగెను. పట్టుబట్టు దువ్వెనలు దంత పు ఇత్తడి సరకులు ప్రదర్శింపబడినవి.

బరంపురం తాలూకాబోర్డు

తాలూకాబోర్డువారు (1) ఉద్యానములో కొబ్బరిచేత ఫ్యాక్షరీయు కొబ్బరితాటిపరిశ్రమ చేర్చుకొన స్కాలరుకీపు విమర్శియు (2) వ్యవసాయ ఫారము నిర్మింపుమనియు శాశిర్షి మంత్రిగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు (3) దాని విషయమున సింహాళ చేతయును ఇంగ్లండు పోయియున్నాడనియు అతను వచ్చినపిదప ఆలోచింపబడుననియు బలిపిరి. మిగిలినవిషయముల గూర్చి వచ్చేయేడు విచారించు మనిరి.

సహకారసంఘమునకు ప్రత్యుత్తరము

సహకారసంఘమునా రొపగిన సన్యాసప్రతిమునకు మంత్రిగారి కిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి:

మీసంఘముయొక్క గతచరిత్ర చాల విచారకరముగ నున్నట్లు మనవిజేసితిరి. కాని 1924 జూన్ మాసమునండి మీ సంఘమునందు పనిజేయుటకు మంచి సమర్థులను సహకారోద్యమమునందు ఎక్కువ అధిలావగలవాడును వచ్చిరి. వారిప్రోత్సాహములన యీ జిల్లాలో సహకారసంఘముల సంఖ్య 281 నుండి 800 వరకు పెచ్చెను. మరియు నిదీవరకు పనిచేయు కుండకుండిన వత్తాకిమిడి సెంట్రలు బ్యాంకు బరంపురమునకు మార్చబడినది. ఇప్పుడు 2 సెంట్రలు బ్యాంకులు 14 యూనియనులు 300 వైగా సంఘములున్నవి. ఇది నిజముగా గర్వపడదగ్గ సంఖ్యయే. మీరు ముఖ్యముగా రెండు విషయములందు శ్రద్ధపహించవలెను. సకాలమున వసూలుజేయుట, దమ్మిడిలతో పహా రెక్క సరిగానంపుట. ఈ రెండులేనిది యెంత శ్రమ పడినను ప్రయోజనములేదు. అందుచే సంఘములవద్ద సామ్యు తీసికొనునప్పుడుగాని, తిరిగి వడ్డీ లేక ఆసలు రూపమున ఇచ్చి చేయునపుడుగాని బ్యాంకు అభివృద్ధికి తగిన శ్రద్ధపహించవలెను. నేను ఈ జిల్లాకు క్రిందటిడు సామర్థ్యోటవరకు వచ్చి నపుడే రావలసియుండెను. కాని కాంజాంతరములచే రాజాలకపోతిని. ఇప్పుడైన రాగలిగినందులకు సంతసించుచున్నాను. నూతన యూనియనులన్నింటియందుగూడ గౌరవసహాయ రిజిస్ట్రారును నియమింప దగియున్నవని మీరు నూచించియున్నారు. అట్లెన్నడు జరుగను. మీరే ఆలోచించి చూడుడు. ఏకో కొన్ని ముఖ్యమైనవాని పేర్లను దెలిపి వాటికి గా|| స|| రిజిస్ట్రారుల పేర్లను మీరే నూచించినవో వారి నే నేను నియమింతును. మీసన్యాసమునకు కృతజ్ఞత రుచువున్నాను.

రెడ్డిసంఘమునకు ప్రత్యుత్తరము

రెడ్డి సంఘమువారి సన్యాసప్రతిమునకు గా|| మంత్రిగారి కిట్లు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి:—

"నేను ఈ సంఘము సభయం దధ్యక్షత వహించవలెనని తెలియగ నే యిది మావైపు జాలిపట్టింపు గల రెడ్డుకు సంబంధించినది తలంచితిని. రెడ్డునా వ్యవసాయదార్లని తెలియుచున్నది. కావున జాతీయసన్యగూర్చి శాకు గల ఆందోళనయం దియు పోయినది. ఈసంఘము నామిత్రుడు సర్ ఎ. పి. పాత్రోగారు స్థాపించిరిని వినుటకు సంతసించుచున్నాను. వెనుకబడియున్న యీసంఘమును ముందుకు దెచ్చుటకు నాకును కుతూహలముగలదు. ఇచ్చాపురంలో వ్యవసాయఫారము పెట్టుటనుగూర్చి ఇదివర కేమి జరిగినదో యియుం దేమి జరుగునో బరంపుర తాలూకాబోర్డువారికి దెలియుచున్నాను. సహకారోద్యమవిషయమున నిచ్చుట అసిస్టెంటు రిజిస్ట్రారుగారు రిక నూతనసంఘములను, 6 యూనియనులను స్థాపింప గలిగినందులకు

చాల సంతోషించుచున్నాను. మీ సన్యాసమునకు కృతజ్ఞతను. మంత్రిగారు వారిని ప్రత్యేక జాలివారిగా గుర్తింపక వ్యవసాయదారులుగ నే గనుచించినందుకు వారికి ఆసంతృప్తి గలిగి ఆల్పాచారములందును బహిష్కరించిరి.

18 వ తేదీన మంత్రిగారు నగరులో సహకారసంఘముల జూచి సాయంకాలము అస్కాపంచదార కార్యనా జూచుటకు బోయిరి.

కీర్తిశేషులు బాబ్బాపద్మనాభయ్యగారు

మీరు 4 వత్సరములనుండి ఆతిమాత్రవాదిగో బాధపడుచు నెదివములనుండి రాజయత్నవ్యాధిగగ్గులై 22 వ తేదీ ఉదయము 6 గంటలకు నలుగురు పుత్రికారత్నములను సలిమణిని మిశ్రబృందమును విడనాడి తమ నలువదియొకటవ వర్షమున దివంగతులయిరి. వీరిమరణవార్త గ్రామములో నాబాలగోపాలమును దుఃఖనివశుల జేసినది. మీరు బాల్కమడిగ దేశభక్తోగూడ నృద్ధివొందిరి. బాల్యదేశభావనమునకు మాబాలికా పాఠశాలయు, పిమ్మట పౌరసేవా ప్రాముఖ్యమునకు యూనియన్ బోర్డు అధ్యక్షతన జేసినవేయయు, ఖడ్గరనిర్యాణకార్యక్రమమునకు తిలకాతీయ నేతపరిశ్రమసంఘమునకు అధ్యక్షుడుగ నుండి జేసిన సేవయు నిదర్శనములు. కాంగ్రెసు సంఘమునం దత్యంత పట్టుదలతో నే వ జేయుచు విదేశవస్త్రధహనము గురించి చెప్పవలసినవ్విషయమునందలకొంది విలువగలపట్టుదుకాలముల నగ్నిదేవునకు ఆహుతి నొసంగిరి. కమ్మచూహజనసంఘమును ఒక పరిశ్రమకు మహోద్యమము సృజించిన ముఖ్యులలో వీరికొక్కర గుట యే గాక కమ్మ మహాజనసంఘమునకు చిరకాలము కార్యదర్శిగ నుండి సంఘోద్ధరణమునకై నిరపమానమున నేవ జేసిరి. సంఘసంస్కరణ, నిమ్మజాత్యుద్ధరణ యనునవి వీరి యభిమానవతములు. దేశహితమున ప్రతిసత్కార్యమును వీరి సహాయప్రోత్సాహముల నందనిది లేదని చెప్పవచ్చును. వీరి జాతీయవిద్యాభిమానమునకు, గుర్తుగ కవుత్తరగ్రామములోని ఆంధ్రలక్ష్మీ జాతీయ విద్యాలయమునకు మూడు రెండువేలు కిమ్మకుగల ఒక్క ఎకరము మాగాణిఘాటపతిని తమ మరణశాసనమున తేల్చినిది. ఇట్టి దేశారాధకుని మరణమువలన, కవుత్తరగ్రామము ఒక పౌరముఖ్యుని, కర్మకర్త మొకనాయకుని, దేశహితులొక మిత్రత్వమును, కమ్మ సంఘ మొకనాయకుణిని గోల్పోయెను. దుఃఖనుద్రుమన ముగియియున్న వీరి కుటుంబమునకు మా సానుభూతి తెలుపుచు వీరి యాత్మకు పరమాత్మ కాంతి నొసంగుగాక యని ప్రార్థింపుచున్నాను.

కవుత్తరము పౌరులపక్షమున,

పర్యటనేని నారాయణరావు.

కాకినాడతాలూకా కాంగ్రెసు

సంఘము

కాకినాడ తాలూకాబోర్డు కాంగ్రెసు

అభ్యర్థకులను ప్రజలకును విజ్ఞాపనము

ది 18-6-1925 సం॥ తేదీని తాలూకా కాంగ్రెసుసంఘ సాధారణసభ సమావేశమై కాకినాడ తాలూకాలో 200 మందిని కాంగ్రెసు సభ్యులను శ్రేణుకాలములో చేర్చుటకు తీర్మానించియున్నారు. మరియు తాలూకాబోర్డు మెంబర్లు వారివారిభిర్భాగంలో కనీసము 50 మంది చేర్చుటకు కోరబడిరి. కావున సాధ్యమైనంతతరంలో నూలుచందా సభ్యులను జేర్చి యీకార్యాలయమునకు వారిపేర్లను నూలుకు పంపగోరదను. ఇదివరకు కాంగ్రెసు సభ్యులుగ చేరనివారు స్వయముగ వడికిన నూలుగాని కొనిగాని ఈ నెలఖరులోగా యీకార్యాలయమునకు చేరునట్లు తప్పక బంపగోరదను.

కొని పంపదలమకొనినవారికి గౌరవాపజిల్లా కాంగ్రెసు ఖాదీభాండార్, కాకినాడలో నూలు వెలుకు జోరుకును.

కోటమర్తి చినిరెఘుపతిరావు,

కార్యదర్శి.

బందరుతాలూకా పెడన, కప్పలకొడ్డి గ్రామములలో దేవాంగ మహాజనులు సభలుగానించి బొగ్గర ఆదివారాయణ గారిచే తమ కులోన్నతినగురించిన విషయములను ఉపన్యాసకముల మూలముగా విని యానందించినట్లు ఒకరు వ్రాయుచున్నారు.

తమాషాలు

(ఆంధ్రనామ సం. ప్రత్యేకము)

గౌరవం

గౌరవాధిపతి:—నీ వేదమునా చెప్పకుంటావా?

మధ్యయ:—తప్పకుండా చెప్పకుంటానండి. నాకు విధించే శిక్ష నాహావాకు, నాగౌరవానికి తగినట్లుగా ఉండాలేనని, ప్రార్థిస్తున్నాను.

గౌరవాధిపతి:—అయితే, నీకు దీర్ఘశిక్ష విధించాలి. పదిసంవత్సరాలు విధించాను. నీవు కోరిందేదగద!

ప్రీతిపూర్వకము

కక్షిదారుడు:—“ఈశేసు గెలిస్తే, మీకు వేయిరూపాయలు ఫీజు ఇస్తాను.”

ప్రీతిపూర్వకము:—అయితే మంచి సాక్షులను సంపాదించి తెచ్చుకో.

శేసు గెలిచినతరువాత ప్రీతిపూర్వకము.

ప్రీతిపూర్వకము:—నీశేసు గెలిచింది. నీను చాలాకష్టపడ్డాను. నాకిస్తానన్న వెయ్యిరూపాయలు ఏమి?

కక్షిదారుడు:—మీరు సాక్షులను తెచ్చుకోండి.

లోపం

భర్త:—పెద్దయినపుడు నీవు మంచివాన వనుకున్నాను.

భార్య:—నాకు ఒక కన్ను మెల్లని మానాయన అప్పుడే చెప్పారా!

డాక్టరు బిల్లు

భర్త:—డాక్టరు బిల్లుపంపుతే ఇప్పుడే రెండు పదిరూపాయలతోట్లను ఇచ్చాను.

భార్య:—మంచిపని చేసారు. ఇంకా రెండు బిల్లులు ఇచ్చుకోండి. మనశిల్పవాడు మనకు దక్కుతాడు.

కారణం

డాక్టరు:—నాకు ఇదివరకే ఎందుకు కబురంపలేదు? నీభర్తకు స్పృహతప్పేవరకు ఉరుకోవడం తప్ప.

భార్య:—స్పృహ ఉన్నంతవరకు, మిమ్మును పిలవవద్దన్నారు.

లెక్కలు

రండి:—నీవు ఎనిమిదివరకు లెక్కచెట్టావు. ఆపైన వచ్చేదమిటి?

బాలుడు:—నిద్ర.

మందులు

వైద్యుడు:—నామందులు ఇరవై సంవత్సరాలనుంచీ అమ్ముతున్నాను. ఇంతవరకు ఎవరూ మంచివి కావనలేదు.

బాటసారి:—అయ్యో, చనిపోయినవా రెవరూ, నూట్లాడలేరండి.

అద్దె

ప్రయాణికుడు:—నేను ఏమి ఇవ్వాలనండి. నాబిల్లు చూడండి.

హోటలుయజమాని:—మీగది వెంటరు చెప్పండి.

ప్రయాణికుడు:—నేను గదిలో పడుకోలేదండి, బిలియర్డ్ బల్లమీద పడుకున్నాను.

హోటలుయజమాని:—అయితే, గంటకు రూపాయండి.

జంతువులు

ప్రశ్న:—హిందూదేశంలో దొరికేజంతువులు పదింటి పేర్లు చెప్పు.

జవాబు:—ఒక కుక్క, లోమ్మిది పండులు.

జాలి

ఒకడు:—నిన్ను చూస్తే జాలివేస్తున్నది.

మరియొకడు:—ఎందుకు?

ఒకడు:—నా భార్యకు కొత్త చీర తెచ్చి తెట్టాను. దానిని నీ భార్యకు చూపిస్తాననిచెప్పి, తీసుకు వెళ్లింది.

ఎండ

పిల్లవాడు:—ఎండను జూచి “హాహా” అని చేతితో తోలుకుంటాను. కాని ఎంత తోలివినా పోలేదు.

మార్గదర్శకుడు:—అబ్బాయి, నీవు అవసరమోస్తే, ఎండ ఏమీ చెయ్యదు.

వంటవాడు

వంటవాడు:—అయ్యో, తమకు వంటనున్నప్పుడు కాసెలసా?

వంటవాడు:—నిన్ను నే, బండిని వదులుకున్నాము.

వంటవాడు:—అతడిపంకతి నాకు తెలుసుకుంటే, అయితే తేవువచ్చి మళ్ళీ కనుక్కుంటాను.

నిద్ర

వైద్యుడు:—నే నిద్రించుమందు పనిచేసి, మీ భార్యకు రాత్రి నిద్రపట్టిందా అండీ?

భర్త:—రాత్రి చాలా యిబ్బంది కలిగిందండి.

వైద్యుడు:—అయితే నిద్రపోనేలేదా, ఏమి?

భర్త:—నా భార్య బాగానే నిద్రపోయింది. కాని చంటిపిల్ల తెల్లవార్లా ఏడుస్తుంటే, మాకెవరికి నిద్రపట్టలేదండి.

గణితం

టీచరు:—నూరుమూడిపండ్లను, నలుగురు బాలురకు పంచియిస్తే, ప్రతివాడికి ఏమివస్తుంది?

విద్యార్థి:—కడుపునొప్పి.

ముద్దు

తల్లి:—నీపెండ్లికి నన్ను పిలుస్తావా?

పిల్లవాడు:—పిలవను.

తల్లి:—నీసేపాపముచేశానా?

పిల్లవాడు:—నీపెండ్లికి నన్ను పిలిచావా?

స్వప్నికర్త

ఉపాధ్యాయుడు:—నిన్ను పుట్టించింది ఎవరు?

మొదటిపిల్లవాడు:—నాకు తెలియదు.

రెండోపిల్లవాడు:—దేవుడు.

ఉపాధ్యాయుడు:—నీరెండుకు తెలియదు?

మొదటిపిల్లవాడు:—నేను చాలకాలంకిందట పుట్టడం చేత, దేవుడినంటు మరచిపోయానాను. వాడు నాకన్న చిన్నవాడు కాబట్టి జ్ఞాపకంఉంది.

ఒప్పుదల

రైల్వేఇన్ స్పెక్టరు:—ఈసప్తెలో మాకోడారికి ఏమి లేదు. ఇది ఆడవాండ్లబండి.

యువకుడు:—నేను వారిలోవాడనే.

మోటారుబండి

ఎల్లయ్య:—మోటారుబండి చెడిపోయింది. ఏంచెయ్యమన్నారు.

బాగుచేసేవాడు:—(పరీక్షించి) అయ్యో, యీబండికి ఉండేగొట్టం మంచిదేకన్నది. కొత్తబండికొని, దానికి యీ గొట్టం అతికించండి. సరిపోతుంది.

ఉపయోగం

ఉపాధ్యాయుడు:—దేవుడు మనకు చెవులు ఎందుకిచ్చాడు?

బాలుడు:—ఎవరు చెప్పకొనే గంకలు వారు వివదానికి.

దొంగలు

భార్య:—కింద దొంగలున్నట్లున్నాను. వెంటనే కిండికి పొండి.

భర్త:—దొంగలతోను, తోడుబోతులతోను నావంటి పెద్దమనుష్యులు కలస్తారనుకున్నావా? ఏమీ తెలియకుండా అట్లా మాట్లాడుతావేమి?

వ్రాయడం

వ్రాయడం చేయుకున్నానని, బాలుడు కొన్ని పిచ్చిగీతలను గీచెను.

తల్లి:—వ్రాసింది చదువు.

బాలుడు:—నాకింకా చదవడం, రాలేదు.

సాక్ష్యం

మేజిస్ట్రేట్:—నిన్ను కొట్టారని ఫిర్యాదుచేశావు కద. సాక్షులున్నారా?

ఫిర్యాది:—ఒకసాక్షి ఉన్నాడండి, అయితే కొట్టినప్పుడు లేదండి.

బడాయిగొడ్డు

ప్రశ్న:—బడాయి గొడ్డులే ఎవరు?

జవాబు:—నిన్నుగురించి చెప్పకోదలచిన పంకతులను తనను గురించి చెప్పుకునేవాడు.

ఫోటో

రామయ్య:—నా ఫోటోగ్రాఫ్ అంతా పాడుచేసాడు. చూడు ఎట్లాఉన్నదో?

స్నేహితుడు:—నిజమేగాని, నీరూపం మాత్రమే ఉన్నది ఉన్నట్లుగా పడ్డది.

అఖిల బర్తానమితి

ప్రథమ వార్షిక సమావేశము

బర్తా హోంయూలుచట్టము

ముఖ్యమగు తీర్మానములు

రంగూరు, జూన్ 21:—బర్తాదేశముందలి వివిధరాజకీయ సంఘములను సమ్మేళనము గావించుటకు ప్రయత్నములనుపట్టుటకు నిరుడు హోంబాదాయండు నిర్మింపబడిన అఖిల బర్తా సమితియొక్క ప్రథమ సమావేశము రంగూరుజూబిల్ హాలునందు నేడు జరిగెను. మండలివాస్తవ్యులగు యుక్తా యానుగా రగ్రాసనాధిపతిగ నెన్నుకొనబడిరి. సమావేశము నందు పెక్కు కాసనభ్యులును, బౌద్ధసన్యాసులును, వారీమణులును హాజరైరి. బర్తాహోంయూలు చిత్తుచట్టముపై చర్చ జరిగెను. కాని అది విఫలముగ విమర్శింపబడుటకు మరియొక సమావేశమునకు వదలివేయబడినది. అంగవికలలు, ఆపరాధులు, దేశదిమ్మకలను బర్తాదేశములోనికి రానీయవలదనియు, రాజకీయ సేరసులను బర్తాలోనికి గవర్న మెంటు పంపవలదని గోరుచు బర్తాదేశములోనికి పరిషత్తులునుగురించిన రిపోర్టునిపూర్వచేసెను. బర్తాబౌద్ధకాసముక్రింద కథావరులలో నెవరైనను గు బౌద్ధమతమునైనయెడ ఆవివాహము న్యాయసమ్మతముని గా విచివలయుననియు, బర్తాదేశములు గాని వారి పాలు భూములుగాకుండ రక్షింపవలసినదనియు, బర్తా కార్మిక బోగోను ప్రోత్సాహముగావించవలసినదనియు సిఫార్సుచేయబడినది. బర్తా విపాయలను తిరిగి వైస్రమందు చేర్చుకొనవలయునని తీర్మానింపబడినది. క్వేటాయందు సంభవించిన శరదలచే నష్టపడిన రైతులకు కొంకాను రిజర్వునందు భూములనీయవలయునని తీర్మానింపబడినది.

కార్యనిర్వాహకులు ఎన్నుకొనబడిన విషయ కాన్ఫరెన్సు పూర్తిఅయ్యెను. (ఆ. ప్రె.)

ధిల్లీ మున్సిసిపాలిటీమీద ఇంజంక్షను ఉత్తరువు

ధిల్లీ జూన్ 20:—వై.ఎల్.ఎస్.ను జరిపే విషయములో జరుపమాడదని ధిల్లీ మున్సిసిపాలిటీ మొదటి రిటర్నింగు ఆఫీసరుమీదను డిప్యూటీ కమిషనరుమీదను కార్యదర్శిమీదను ధిల్లీ సబుజడ్జి సయ్యదు అబ్దుల్ హుక్ముగారు పంపిన ఇంజంక్షను ఉత్తరువు విషయమై అట్టి ఇంజంక్షను ఉత్తరువును తొలగింపవలసిన దని ప్రతివాదులతరపున ప్రభుత్వ న్యాయవాది సురాజ్ నారాయణగారును, మ్యునిసిపాలిటీ స్టేషన్ రావుబహదూర్ రాజనారాయణగారును ఒకదరఖాస్తు పెట్టిరి. జడ్జి వాద ప్రతివాదులను విని ఇంజంక్షను ఉత్తరువును రద్దుచేయుటకు విలు లేదని తీర్పుచేసెను. వాదుల తరపున శేను 29 తేదిన విచారింపబడును. సారాంశము లిప్పుడు తయారు చేయబడును. (ఆ. ప్రె.)

బాంబులుచేసే బంగళాయొకదాను దొంగడు అరెస్టు చేయబడుట

అల్లాబాదు, జూన్ 20:—కలకత్తానుండి నచ్చినటువంటి రానునీకు చంద్రమిత్ర అనే బంగళాయొకదాను దొంగడు అనుమానము క్రింద అరెస్టుచేయబడి 500 రూపాయల రెండు పెక్కురిట్టిలతో నొక బాండు యీయవలసినదని ఆదేశపడినది. ఈముద్దాయి తనను బెంగాలు రిన్సులేషను క్రింద పోలీసువారు చెదకు మన్నారనియును అందువలన తలదాచుకొనుచున్నా ననియును బాంబులు చేయుట తెలుసుననియును రైల్వే స్టేషనువద్దనున్న కానింగుహాటలు మనుష్యులలో నొకనితో చెప్పెను. బాంబులు తయారుచేయువిధమును తెలుపునట్టి కాగితముకట్టి ముద్దాయివద్ద నుండెను. ఎల్లెక్రితు బ్యాటరీని తయారుచేయు విధమే అందున్నదని ముద్దాయి చెప్పెను. కలకత్తా నుండి వచ్చిన సమాచారములన ముద్దాయి చెడునడకగలవాడనియు అందువలన తన పినతండ్రి చేత యింటివద్దనుండి తరిమివేయబడిననియు తెలియుచున్నది. శేను తిరిగి విచారింపబడును (ఆ. ప్రె.)

దొంగతనముగా తెచ్చుచున్న కొకయిను

పట్టు బడుట

కలకత్తా, జూన్ 20:—గార్డెను రీచి నిలచిన “తేరియా” స్టీములో 40 రూపాయల విలువగల 528 హెన్రీస్ కొకయి నును కట్టెక్కు డిపార్టుమెంటు మనుష్యులు పట్టుకొనిరి. ఇదంతయు చిన్నచిన్న తెగరపు పెట్టెలలో నుంచబడి స్టీములోక్రింది భాగమున వాచిపెట్టబడినది. ఇంతవరకెవరను అరెస్టుచేయబడలేదు. (ఆ. ప్రె.)

తండ్రి కొడుకుల బాధ్యత

యెంతవరకు?

“భావేత్ సోదరవర్తనాణిపుత్రంమిత్రవదాచరేత్”

మహాత్ముని కుటుంబవిషయము

(ఎంగు ఇండియా)

అమెరికానుండి ఒక వకట యాక్రిడిలేషను యం గిండినా సంపాదకుని కేర బంపెను.

“మహాత్ముని కుటుంబ కలకత్తాలో ఆర్ ఇండి యా స్టేట్స్ బిల్డింగ్ అను పేరుతో నొక కంపెనీ స్థాపింప బడినది. వారికి మన మహాత్ముని కుమారుడగు హెచ్. యం. గాంధీగారు ప్రెజిడెంటులలో నొకరుగ నున్నట్లు రాబిల్డింగ్ లో నాకంపెనీని ప్రకటించెను. నాక్లయం బ్రాకడు ఆ ప్రతి నిధికిని కంపెనీకిని కొన్ని వాటాలము ల్లేయు నిచ్చెను. నేనున్న నాక్లయంబ్రాకడు యా కంపెనీ చిరునామాను కలకత్తా లో 22 స్క్రీబ్స్ట్రా స్థితియని ప్రాసీతియి. ఇంతయు నేనో మోసపరియ, దెబ్బపొయినవరియ నాక్లయంబ్రాకడు భయపడుచున్నాను. మీ మహాత్ము నామను సార్థముగాలెననియు యీ విషయపు ఆర్థిక స్థితి చక్కబడలేనియు కోరినవాడనై నాక్లయంబ్రాకడును భయమున కాధారము లేకపోవలెనని కోరుచు ప్రార్థించుచున్నాను. మేము ప్రాసీన ఉత్తరము లన్నియును రిజిస్టర్ లెటరు ఆఫీసునుపొయి తిరిగి నిచ్చినది. దీనినిబట్టి మాడ ఆ కంపెనీ సేరేలేనని నాక్లయంబ్రాకడు పడినవరకును దగ్గరను కారణము గాన్పించుచున్నది. మహాత్ముని కుమారుడు అంగు ప్రెజిడెంటులలో నొకవాడే ఆ పేరుతో కంపెనీ యొక్క ప్రెజిడెంట్ నిచ్చిన యొకను ఉన్నదా యొక్కడనున్నది?

మీకి విషయము ప్రాసీనందులకు క్షమింపవలెను. నాక్లయంబ్రాకడు మహాత్ముని మహాత్మునియెడల గౌరవము గల వాడు. అందుచేత నేక కంపెనీ లో భాగస్వామి యయ్యెను. ఈ విషయ ము లన్నియు సు ఆయన చెబునకొన గొరులచేత ప్రక్షేప లగువలసివచ్చినది.”

మహాత్ముని ప్రత్యుత్తరము

ఈ ప్రత్యుత్తరము ప్రకటనాధి ముద్దేశించి పంపినప్పటికిని అందులో అందరికను సంబంధించిన ధర్మములు ముఖ్యమునైనవి లేకపోయినందులకు తగిన ప్రత్యుత్తరము ఆయనలే ప్రాసీయారకులందరికాదు. ఈజిటు క్లయంబ్రాకడు వలెనే యితర భాగస్వాములందఱు అనుకొనదుందు. గావున దీనిని ప్రకటించుట అవసరమయ్యెను. వారిల మనస్సునను నాచేత నైకంత విరక్త వృత్తి గలవకలెను. హరిలాలు యం. గాంధీతండ్రిని విజయగారికి ఆతని నాపెర్లకొనుట, 36 యేండ్లవాడు. నలుగురు కిల్లరంట్ల. వారిలో పెద్దవానికి 19 యేండ్లయ్యెను. పదిహేనేండ్ల క్రింద హరిలాలు భావములను నావానికిని భేదమున్నట్లుగ నున్నట్లును. అప్పటినుండియు ఆయన వేరే పుంటుండెను. 1915 సం॥ నేను ఆయనకు యేవిధమైన సహాయమును విజయమును జేయలేదు. నావ్యారా జరుగలేదు. నా భూమిలకు 15 యేండ్లు నిండిన తరువాత నామిత్రులగు సమాజులగు భావించుటను ధర్మముగ తెల్లకొంటిని. నాజీవితము అప్పటినుండి యేయేమాట్లు గాంచుచున్నదో అదే విధముగ నావ్యార నున్నవాని ముఖ్యముగ నాజిల్లు వానిని గ్రహించి అదేవిధముగ నుండవలసి యుండును. హరిలాలు యామార్గులన్నిటిని జూచుచుండెను. వీనినన్నిటిని తెలుసుకొనగల్గినంత పెద్దవాడై యుండెను. ఆతనికి నేను మున్నెప్పడో పాశ్చాత్యసంపర్కములొనర్చు పద్ధతియే నచ్చెను. అదే ఫిక్సి ఆయన కచ్చెను. ఆతడు జేయు వ్యాపార విషయములు నాకు తెలియవు. నాతో జెప్పలేదు. నేను జెప్పు మాట లాతనికి నాటియుండి యెడల నాతో నే జేసిన పనులలో వాల్చానును జీవయాత్ర చక్కగ గడుపుచుండెడివాడు. వాని ఆతడు అట్లుగాక వేరే స్వతంత్రమార్గమును జూచుకొనెను. యునిట్ అట్లుగాక ఆతనికిగలదు. ఆయన కిప్పటికి, మున్నగుగాడ అట్లాగేగలదు. అతనికి కులభయముగా భాగ్యవంతుడు గావలె ననుచున్నది. ఆయనకు నామిత్ర నొక కోపముండెనుండ వచ్చును నేను నాచేత నై యుండినపుడు తననున్న నా మిగిలిన పల్లెల నున్న ధనవంతుల ను విశ్వరూపమును జేయు దారిలో నేల తెట్టలేదని కోపముండవచ్చును. ఆర్థ్యాన్ని నా సహాయ మేమాత్రము లేకుండనే ప్రారంభించెను. నామిత్ర దానికిని సంబంధములేదు. ప్రెజిడిగాని రహస్యముగ గాని యెవరినిగాని యీ ఉద్దేశములలో పాల్గొననని సలహానిచ్చియుండలేదు. వారికి సహాయముజేసిన వారు అవతరము గుణములనుబట్టియే చేసిరి. ఆయననాకు కొడుకై యుండుట

వలన కొంతసహాయము జేసియుండవచ్చును. ప్రపంచమున్నంత నరకు వర్ణాశ్రమమునందని అసమృతి గనుపరచినప్పటికిని వంశగౌరవముండనే యుండును. నాకొడుకై యుండుటవలన ఆతడు స్వస్థివర్తనలవాడై యుజూహర్మముననుండి దెబ్బ వ్యవహారములలో బాగ్రత్తగనుండి తనతండ్రివలెనే నమ్మకశూన్య నుండవలెనని అందరును అనుకొందు. వారనుమాటను నేనొప్పుకొందునుగాని అంతకన్న నే నేమియు జేయజాలను. నేను చేయవలసినవని చెప్పినపుడును, నాతోనుజేసిన పనులకువచ్చి మిగిలిన వాని విషయములలో నావ్యారవాళ్ళు, ప్రియాత్ములు లెవరేమిజేసిన నాకాపంగతులందు బాధ్యతయేమియు నుండదు. నాకు నేను బాధ్యతవహించియుండుటకుచాలాయున్నది. నాలో నేను పడు సంకులమును పరిత్యాగమును ఆచేదనయు నాకే తెలియను. దాని కి కాంతిలేదు. దీనితో నా కే త్తి యంతయును ప్రంగిపోవుచున్నదని పాఠకుడు నమ్మవలయును. వివక్షిటిని పోరాటమునకు బలముగ నే యుండును. కారణము యెప్పుడును కంట్లు తెరుచుకొనియుండును. ఈ నామనస్సంగ్రామమునందే స్వరాజ్యప్రచారముగూడ గలదు. నామనస్సంగ్రామ్యకారితే నేనిందుకి పనిజేయుచున్నాను. ఒకసారి మిత్రులొకరు యిది ‘రెండుసార్లు పడగట్టిన చక్కని స్వార్థపరత్వము’ అనియెను. అవునని ఒప్పుకొంటిని.

హరిలాలు వ్యవహారము లేవో నాకు తెలియవు. ఆయన నాకెప్పుడో ఒకసారి కనుబడుచుండును. అప్పుడెనున ఆతని వ్యవహారము తెల్లున్నదో యని గుచ్చిగుచ్చి యేమియు నడుగను ఆకంపెనీలో దైర్ఘ్యరని నాకు తెలియదు. ఇప్పుడా వ్యవహారము తేలికబొనున్నదోగూడ నాకు తెలియదు. చాల దుస్థితిలో మాత్రమున్నవని తెలియును. ఆతడు మర్యాదగలవాడైతే స్టేర్సు లివిటెడ్ అయినను ఆర్ లివిటెడ్ అయినను అప్పువాళ్ళకు పూర్తిగ సామ్యునిచ్చి జేయువరకును విక్రాంతి గైకొనజాలదు. చిత్తశుద్ధితో వ్యాపారముజేయుటయన ఇట్టిదని నానమ్మకము కాని ఆతడు వేరు విధముగ భావించి దివాలాతీసిన ఎవరు ఆచేదన రహితవచ్చును. వంకరపను లేవియును నేను సహించజాలనని మాత్రము ప్రజలు యెరుగుకొనిన జాలును. నాకు సత్యాగ్రహ ధర్మమును, ప్రేమసత్యాగ్రహము రెండే కాళ్ళతర్రములు. మంచి అంతటితో సహకారము జేసెదను. పాపమునది నాభార్య యెడలగాని, కొడుకు నెడలగాని, నాలోగాని యొక్కడనున్న సరే విడిచివేసెదను. వీరిద్దరిలో నెవరినిగాని కిప్పిపుచ్చుట నాకిష్టములేదు. మనలోనున్న పాపమును ప్రపంచముంతయును దెలుసుకొనగోరెదను. నా మట్టుకు నేను చెప్పదగినంత విరక్త నాకుటుంబపాస్థ్యములనునవి చెప్పియేతీరెదను. వాటిని దాచుటకు నేనేమాత్రము జూడెను. దాచుటవలన నపాయము గలదని నాకు తెలియును.

హరిలాలు జీవితములో నాకిష్టములేనిది చాలాగలదు. ఆతని కది తెలియును. ఆతడెన్నితప్పులుజేసినను ప్రేమించెదను. కొడుకువచ్చి నాయనాక్షింపు మన్న తండ్రి ఆత్మకృత్యకొనును. ప్రస్తుతము ఆతడు ఆర్థిక కష్టమునందును కొనుటలేదు. ఆతడికిను దారితెన్నగానక అడివిలో తిరుగవలసియున్నది. ఈ ప్రపంచములో తండ్రియైనవాడుయేమి సహాయము రక్షణముజేయగలడు, అందులకు కావలసినన్ని ఆటంకములు గలవు. అపరమాత్య తండ్రిమాత్రమయెప్పుడును రక్షించుటకు సిద్ధముగ నుండును. ఆతడు యువకయి ఆతడు వెదకుకొనుగాక, అదితప్పక దొరకగలను.

పెరిగిపెద్దవాడైన పిల్లవాడు నాప్రాత్యహామేమియు లేకుండజేసిన తప్పునకు నాపేరు ప్రతిష్ఠలకు నష్టమువచ్చునెడల ఆతే గావచ్చునని ఆజిలుకును క్షయంబుకును తెలియించుచున్నాను. ప్రైవేటుకంపెనీలు దివాలాదీసినను, ప్రస్తుతము కాంగ్రెసు కధ్యక్షుడుగనున్న ఆయనయూ, తత్సంస్థలన్నియును విశ్వాసముతో మెలగి ఒక్క కామనైనను వృధజేయుటకు నెడల యావీదడకేపు ఆర్థికస్థితికేమియును లోటుండదు. భద్రముగనేయుండును. ఆకంపెనీ నిర్మాణమెట్టిదో నిబంధన తెట్టివో యేమియును చదుకుండ నాపేరుమీద గౌరవముచేత అందు భాగస్వామియైన ఆక్లయంబ్రాకడు జాలియగుచున్నది. వ్యాపారములందు పెద్దపెద్దపేర్లనుజూచి గ్రడ్డివారివలె నడుచుకొను వారికిక్లయంబ్రాకడు దృష్టాంతము పాచ్చరికగ నుండుగాత!

తండ్రిలు మంచివారు గావచ్చును. కొడుకులు గూడ ఆప్రేమించుటలేనవియున్నదా? మనుష్యులు కొన్నివిషయములలో మంచిగ నుండవచ్చును. అన్నింటను ఆప్రేమించుటలేనవియున్నదా? ఒకవిషయమున ప్రమాదముగ నుండిన యాతడు అన్నివిషయములందును ప్రమాదముగ నుండవచ్చులేదు. మొ॥ క॥ గాంధీ.

యంగు ఇండియా వ్యాఖ్యలు

డాక్టరింగులో వడకుట

దేశబంధు దాసుగారు డాక్టరింగునకు దుండనివో. అచటికి పోవలయునను ఉత్సాహము నాకుండెడిదికాదు. డాక్టరింగునందును నాగరికులకు రాటుపు సంజేశమును బోధించుట తెలివితక్కువగ నుండునని తలచితిని; కాని అట్లు భయపడుటకు అవకాశము లేకపోయెను. డాక్టరింగులో ఒక స్త్రీలసభ జరిగెను. అందుపవ్వనిండు భాగ్యము నాకు కలిగినది. వారు శ్రద్ధతో రాటుపు సంజేశమును గ్రహించిరి. కి॥ శి॥ డబ్బు. స్క్రీ బానర్జీగారి కుమార్తెయగు భేరుసతీమణి నవనాగరికులగు స్త్రీలకు వడకుట నేర్ప పూనుకొనెను. మిమనరీలకు కూడ నా రాటుపు సంజేశమును బోధించితిని. ఈ విషయమై మరియొక వారము ప్రాసెదను. నేపాలీ భూటియా మరి ఇతరజాతుల వారిని చూచు అవకాశము నాకు డాక్టరింగులో కలుగునని నేన్నడు తలవలేదు. వీరందరు రాటుపు సంజేశమును భక్తి శ్రద్ధలతో ఆవరించిరి. కాని శ్రీమతి వసంతాదేవి దాసుగారు దినమునకు అరగంట వడకుట మతవిధగ తలచుట నాకు మిగుల సంతోషమును కలుగజేసినది. రోగమువచ్చినపుడుకొప్ప ఇతర సమయములకు దంతయు తప్పక దినమునకు అరగంట వడకుటకు వసంతాదేవి సంకల్పించుకొనెను. ఆపె కుమార్తె వడకగలదు. కాని ఈ విషయమై ఇంతవరకు తన శ్రద్ధసహించియుండలేదు. ఇప్పుడు మరల దీక్షతో వడక ప్రారంభించినది. పదినిమిషములలోపుగనే తక్కిపై నూలుతీయుట నేర్చుకొనినది. శ్రీమతి ఊర్విశాదేవి ఆపెబిడ్డలు క్రమముగ వడకుచున్నారు. దేశబంధు దాసుగారుకూడ తక్కిపై నూలువడకుటకు నేర్చుకొని యున్నారు. ప్రభుత్వమువారిని ఓడకొట్టుట కంటెను పార్టీల కేసులను గెలిపించుటకంటెను దాసుగారికి వడకుట కష్టముగ నున్నది. “నాభ్యర్థ తన పెట్టెగము సమముగ తెరువజాలదు నేనెల్లప్పుడు సహాయము చేయవలసి యున్నది. కావున వడకుటను నేర్చుకొనుట వారి కెంతకష్టమో మీరే గ్రహింపవచ్చును” అని వసంతాదేవి తనభర్త పక్షమున మాట్లాడెను. అయితే వడకుటను సాధించుటకు దాసుగారు దృఢసంకల్పులై యున్నారు. పాట్నాలోనే పనిని ప్రారంభించిరి కాని అనారోగ్యమువల్ల పనిజరుగలేదు. తనకు రాటుముపై సంపూర్ణ విశ్వాసమున్నట్లు దాసుగారు చెప్పిరి. రాటుము భారతదేశము సం దంతయు వ్యాపింపజేయ అన్నివిధముల ప్రయత్నింప వారు నాకు వాగ్దానమిచ్చిరి. నవనాగరికతని నివాస స్థానమును డాక్టరింగునందు కల కత్తామేయరు రాటుముపై నూలు తీయుచు రాటుపుసంజేశమును వ్యాపింప చేయుచుండుట నాకు గొప్ప ఆనందమును కలుగజేసెను. దాసుగారి కుటుంబమునకు చేరిన వారందరు ఖద్దరే ధరించుచుండిరిని వ్రాయుట అనవసరము. ఉత్సవ సమయములందు మాత్రమే ఖద్దరు ధరించిన చాలునని వాదించువారిలో దాసుగారు చేరలేదు. ఖద్దరు ధరించుట వారికి సహజమైనది. మరల వారు విదేశగృహముగాని మిల్లు గుడ్డలుగాని ధరించుట అనంభవమని వారే చెప్పుచున్నారు.

[ఈ భాగములు అచ్చునుండగ దేశబంధు దాసుగారు మంగళవారము సాయంకాలము డాక్టరింగులో మరణించి రను విషాదవార్త మాకందినది. సహాయసంపాదకుడు యంగు ఇండియా]

ఒక కార్యదర్శి కావలెను

గోరక్షణ విషయములందుత్సాహము గలవారు నేను నాబాధ్యతను చక్కగ నిర్వహించుటలేదని సందేహింపరని నమ్ముచున్నాను. నేను గోరక్షణసంఘమునకు అధ్యక్షుడుగ ఎన్నుకొబడినపుడే నాకొక చక్కని కార్యదర్శి దొరకకున్న నేనా సంఘమునకు నిష్ప్రయోజకుడ నయ్యెదనని చెప్పియుంటిని. ఇంతవరకు నామనసుకువచ్చిన కార్యదర్శి నాకింకను దొరకలేదు. కార్యదర్శికి మంచి ఇంగ్లీషుజ్ఞానము హిందూస్తానీ పరిచయము యుండవలెను. తనకాలమునలేయు ఈపనికే వినియోగింపవలెను. గోవును ప్రేమించువాడుగను సంఘమువారు నిర్ణయించిన కార్యక్రమముపట్ల విశ్వాసముగలవాడుగను యుండవలెను. సత్త్వవర్తనము దృఢకాయముకూడ అరసము. అవసరముగ ఖరులన్నియు ఆతని కియ్యబడును. శ్రద్ధతోపనిచేయువాడుగ నుండవలెను. గోరక్షణకు సంబంధించిన గ్రంథములు ఆతడు చదువవలసియుండును, ఈ అర్హతలు తమకున్నవని నమ్మువారు తమ కెంత కావలయునో తెలుపుచు నాకు వివరములు తెలుపవలయునని కోరుచున్నాను.

లిలకు స్వరాజ్యనిధి

లిలకు స్వరాజ్యనిధి వీధిముగ వ్యయమైనది అని ఇంకను పలువురు సందేహించుచున్నారు. పంజాబునందొక ప్రచారకుడు ఖద్దరుప్రచారము సలుపుచు పర్యటన మొనర్చుచుండ

పలువురు ఈవిధమున ప్రశ్నించిన నాకు తెలుపుచున్నాడు. అప్పుడప్పుడు సంపూర్ణమున తెక్కవివరములు ప్రకటింపబడినవి. ఈవిధమున ఆడిటరులుకూడ సరిచేసియున్నారు. ఈవిధ 21 రాష్ట్రములను పంచపెట్టబడినవి అన్నియోలక్షల రూపములు విక్రీతముగు ఖర్చులకు దాతలచేతనే ప్రత్యేకింపబడినవియు తెలిసికొనవలయును. యావద్భారతతెక్కలు, రాష్ట్రముల తెక్కలు, ఆడిటరులచే తనిఖీచేయబడి ప్రకటింపబడినవి. కొన్ని కొన్ని చోట్ల కొన్ని మొత్తముల గుర్త్యము జరిగినది. కొన్ని మొత్తములు అపహరింపబడినవి. అయినను ఏకాదేశముతో ఈవిధ ఏర్పరుపబడిన ఆఉద్దేశముకొరకే ఈవిధి వచ్చిన విరాళములవ్యయపరచబడినవి నేనుచెప్పగలను. తెక్కలచూచుటకు ఓర్పుగలవారికి సంబంధించుటకు అవకాశముండదు.

* * * * *

ప్రత్యేకవిరాళముల వివరముమీ?

నాకచ్చటచ్చట సమర్పింపబడిన ప్రత్యేక విరాళముల వివరముమీ అని ఈవిలేఖకుడే ప్రశ్నించుచున్నాడు. సాధారణముగ ఏప్రదేశమునా లేత నాకు ప్రత్యేకవిరాళమిచ్చుచున్నానో ఆమొత్తమును ఆప్రదేశమునందే ఖర్చు ప్రచారమునకు వినియోగించి తిరిగి ఇచ్చివేయుట నా ఆచారము. కాని ఆ విరాళమును సద్వినియోగ మొనర్చువారు ఆప్రదేశమునందు దొరకుండున అక్రమము ద్వారా ఖర్చుప్రచారమును జరుప నేనామొత్తము నుపయోగించెదను. ప్రత్యేకపు ఖర్చులకు విరాళమివ్వబడినను ఆఖర్చులకే ఆవిరాళమును వ్యయపరచుటకు నేను ఏర్పాటు చేయుచుందును.

* * * * *

ఇప్పుడేమి లాభములేదు

ఆ పంజాబీ విలేఖకుడే ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు: "నేను ఖర్చు హాకింగు చేయునప్పుడు ప్రజలు విచిత్రముగ ప్రశ్నలు అడుగుచున్నారు. ఇప్పుడు కాంగ్రెసు షీడడేయండ్లనున్నది. ఈ ఖర్చు హాదావిడి ఇప్పుడెందుకు? కాంగ్రెసునకు మరల ప్రాముఖ్య మేర్పడినపుడు మేము ఖర్చు ధరించెదము. అంతవరకు మేము విదేశీగడ్డలను ధరించెదము. ప్రస్తుతము కొంతకాలము సుఖముగవిదేశీపు గడ్డలను కట్టుకొను అవకాశము మాకియ్యవలెను" అని కొందరు వక్త్రు చెప్పిరి. కాని ఖర్చువివరముమీ అభిమానము చూపువారుకూడ యున్నారు. ఒకవక్తిలు నాఫర్త కొంత ఖర్చుధరకు కొని, వారమునకు రెండుపర్యాయములు ఖర్చు హాకిచేయుటకు కొందరిని ప్రోత్సహించిరి.

ఈత్యాహము తగ్గక పనిచేయుచున్నవారిని అధికముగ చూచియున్నాను. కాని విలేఖకుడు వ్రాసినవిధమున వక్తిలసోదరులవలె ప్రశ్నించినవారిని నేనెన్నడు చూచియుండలేదు. ఖర్చు తాత్కాలికముగ ఉపయోగించవలసిన వస్తువని వారిఅభిప్రాయము కాబోలు. ఖర్చు భారతయోగ్యముగ శాశ్వతపదార్థము. ఆహారవిషయములందు గోధుమలు బియ్యము ఎట్లో భారతవిషయములందు ఖర్చు అట్టిసానమును అలంకరించియున్నది. విదేశీపు వస్త్రములను ధరించు సాఖ్యమును కొంతకాలము అనుభవించెదమని ఆవశ్యకతపట్ల పరిహాసమునకని నమ్ముచున్నాను. ఏల యనిన విదేశీవస్త్రములను ధరించుట సాఖ్యమా? బానిసత్వమునందు సాఖ్యమున్నదని చెప్పినట్లున్నది. దక్షిణ రాష్ట్రములందు బానిసత్వము అంత మొందింపబడినపుడు కొంతమంది బానిసలు తమకు స్వాతంత్ర్య ముక్కరలేదని మొరపెట్టుకొనిరి. బానిసత్వమే వారికి సహజమయ్యెను గదా!

* * * * *

బీదలకు అన్న మిడుడు!

49 వ బెంగాలీ రెజిమెంటునకు చేరిన వారొకరు ఇట్లు వ్రాయుచున్నారు:—ప్రపంచ నాయకులలో మీరు ఆంగ్ల గణ్యులని అందరు అంగీకరించుచున్నారు. మహానాయకుడు చేయవలసిన పని ఏమి? భారతదేశమునందలి కోట్లకొలది బీదలకు అన్న మిడుటయే మహానాయకుని ప్రథమధర్మము. 88 కోట్ల భారతీయులకు పొట్టుకు అన్నము, మొలకు గుడ్డ లేనంతకాలము స్వరాజ్యము పొందగల మనుట కలలోనివార్త. నూరుకోట్ల రూప్యములు నాకిచ్చిన ఒకక్షణములో నేను స్వరాజ్య మివ్వగలను. రాటునుగురించియు స్వరాజ్యము గురించియు మీరు నిరంతరము మాట్లాడుచుందురు కాని ఆకలిచే కృశించుచున్న బీదలకు ఆహార మిచ్చు విషయమై మాట్లాడుటలేదు. తినుటకు అన్నము లేనివానికి రాటపై నూలు తీయవలయునని ఇచ్చు ఎట్లు పుట్టగలదు? తుదాద్య నీవారణము ప్రథమకర్తవ్యము. వస్త్రముపై చింత రెండవవిషయము. దినమంతయు దిగంబరియై నేనుండగలను. కాని రెండుగంటల కాలమైనను ఆకలితో

నుండబాలను. భారతీయులకు మీరు కడుపునిండు ఉపాయము చూపించిన, వారు మీసంబేళము తప్పక అనుసరింపగలరు."

ప్రశ్నమున నాయకులలో ఆంగ్లగణ్యుడను బిరుదును నిరాకరించుచున్నాను. నే నెప్పుడు ఈ బిరుదును కోరి యుండలేదు, అంగీకరించి యుండలేదు. అల్పము నాశక్తి సామర్థ్యములు ప్రతిదినము నాకు అనుభవమునకు వచ్చుచున్నవి. ఈభవత నాకింకను సిద్ధించలేదు. కాని తుదాద్య చేసిడింపబడుచున్నవారికి ఆహారము కలుగజేయుట సంపద మైననో నే నాదారీయందే యున్నాను. ఏలయనిన రాటుము ఈశుమును కలుగజేయునని నాకు సంపూర్ణ మైననమ్మకమున్నది. నిజముగ వస్త్రము ఆహారమువలె ప్రధానముకాదు. అప్రధానమైనదే కాని రాటుము ప్రభువు మున ఆహారమును కలుగజేయును. దానితోపాటు వస్త్రములుకూడ ఇచ్చును. ఒకటేపర్యాయము నూరుకోట్లరూప్యము లెవ్వలయునని నే నుద్దేశించుటలేదు. సంవత్సరమునకు 60 కోట్ల రూప్యములు బీదల కివ్వవలయునని నా ఉద్దేశము. బీదలకు ఆహార మిచ్చినవారు నా సందేశమును అనుసరింతురను వాదమును అంగీకరించు చున్నాను. వైద్యుడు గోగనివారణమునకు దారీమాపగలను. తదనుగుణ్యముగ ప్రవర్తించుట కోరి చేయవలసినపని. ప్రజలకు కావలసినది ధనముకాదు, పని. పనియన్ను ధనమన్నను ఒకటే. ఎవరైతే బీదలకు పని చూపుచున్నాడో, వాడే బీదలకు అన్నము వస్త్రము ధనము ఇచ్చినవా డగును. రాటును ప్రతిబీదవానికిని పనిని కలుగజేయు చున్నది. ఇంతకన్న మంచిసాధనము దొరకునరకు దీనినే ఉపయోగించుకొనవలెను.

* * * * *

తమిళ నాడు

వివిధ రాష్ట్రములందు నూలుచందా చెల్లించిన కాంగ్రెసుసభ్యుల వివరములను తెలుపు పట్టికయందు తమిళనాడున 1400 సభ్యులున్నారనియు వివరములు తెలుపబడ లేదనియు వ్రాసియుంటిని. రాష్ట్రపు కాంగ్రెసు కార్యదర్శి వివరములు తెలుపుచున్నాడు. ఏతరగతి సభ్యులు 989, వితరగతి సభ్యులు 802 మంది యున్నారుని కార్యదర్శి వ్రాయుచున్నాడు. ఈ వివరములు ఉత్సాహనకములగు నున్నను తమిళనా డింకను ఎక్కువకృషి సులువుట సులభమని అభిప్రాయపడుచున్నాను.

* * * * *

స్వదేశ విదేశ బాంధవ్యము

ఇతర దేశములకు హానికరముగ నుండునెడల తనదేశమునకు నేపజేయుటలేదని ఒకవాడి నిశ్చయించుకొన్నట్లు కనను దార్శిలింగులో నొక మహాశయుడు నాకు తెప్పెను. ఆకథ యంతయును నాకు బాగుగ చెలియజెప్పబడినది. అంతయును వివరగా ఆయన నేను చెప్పవలసిన గాని వ్రాయవ్రాసెదను గాని అనుసరించుచున్నట్లు చెప్పినను అట్లు చేయుటలేదని గానించుచున్నదని చెప్పితిని. నా దేశభక్తి సంపదితము గాదనియు నాకు భారతదేశమేమేగాక ప్రపంచమంతటే మేమును గావలసినదేయనియు ! ఆతనికి జెప్పితిని. మరియొకవాడు గూడ జెప్పితిని. మానవమాత్రుడైన నాలోపములు నేనెరింగినవాడనగుటవలన నాదేశసేవమాత్రము చేసిన వాలునని తృప్తి జెందియుంటిని. అయితే మరియొక దేశమునకు హానిజేయు నుద్దేశ్య మేమాత్రమును లేకుండమాత్రము నాగ్రతగ నుండును. స్వదేశాభిమానము లేకుండ విదేశములపై గూడ ప్రేమగర్భియుండుట అసంభవమని నాయభిప్రాయము. దేశీయత సిద్ధించినపుడే అనగా వేర్వేరుదేశము లన్నియును కలసి కట్టుగంటి ఒక్కటిగ పనిజేసినయెడలనే విదేశాంధవ్యము సాధ్యమగును. దేశీయతలో పాపమేమియును లేదు. సంకుచితము స్వార్థపరత్వము యితరులతో సంబంధము లేకుండుట యివిమాత్రము యీకాలపు దేశములందు పాపములుగ నున్నవి. ఇతరులు నష్టపడి పాడైతే లాభముసాందవలెనని ప్రతిపాదించుచు. భారతజాతీయత మాత్రము నేగుమార్గము ద్రొక్కినది. ఈదేశము మానవాళికంటెను నేనజేసి లాభమును గలుగజేయుటకై కట్టుబాటు జేసికొని స్వార్థకరింపగోరును. ఎట్లైనను నాదేశభక్తి విషయమునగాని జాతీయత విషయమునగాని అనిశ్చయమేమియును లేదు. భగవంతుడు నన్ను భారతీయులమధ్య బంధింపవలెనని నేను వారికి నేనజేయుకన్నయెడల నన్ను సృజించిన భగవంతుని కసచారము జేసినవాడ ననుచును. వారికి నేనజేయుట యెట్లో నాకు చెలియవచ్చునెడల నానవాళి నేనజేయుటయే తెలియనవలయును. నాదేశమునకు నేనజేయుటలో యితరదేశములకు నష్టము గలుగజేయు నంతవరకు తప్పుజేసినవాడనుమాత్రము గాను.

మో. క. గాంధీ.

చెన్న పురి బజారుధరలు

1925-వ సం॥ జూను నెల 23-వ తేది మంగళవారము

1. ధాన్యములు			
దసరాలు బా 1-కి	రు 80 0 0	మొదలు	42 0 0 4000
రియము బస్తాలు		మొదలు	వరకు
కుకును తెనాలి	ప 48 గలని రు	18 0 0	15 0 0
గల్లూరివి	,, డిటా	,, 15 8 0	17 0 0
డిల్లివి	,, డిటా	,, 16 0 0	18 0 0
రాగులు	రా. 164 బస్తా 1-కి	,, 8 12 0	9 0 0
శువ్వలు	,,	,, 20 0 0	24 0 0
2. పప్పుధాన్యములు			
శంధులు బస్తా 1-కి ర 205	,,	12 8 0	18 8 0
నెనగలు	,, డిటా	,, 12 0 0	128 0
పెసలు	,, డిటా	,, 14 8 0	15 0 0
మినుములు	,, డిటా	,, 18 0 0	16 0 0
శులలు	ర 164	,,	8 8 0 9 0 0
3. నూనెవస్తువులు			
శువ్వలనూనె బా 1-కి	,,	154 0 0	155 0
నెయ్యి మ 1-కి	,,	14 0 0	25 0 0
కొండాపురంజేరు నెనగవచ్చు బా 1-కి	,,	55 0 0	60 0 0
ఇతరప్రదేశము	,,	50 0 0	52 0 0
జేరు నెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 186	మి.కా.నూనె	182	
లమదము బా 1-కి	,,	188 0 0	184 0 0
4. చిల్లరవస్తువులు			
చాయపసుపు బా 1-కి	,,	185 0 0	
కురకపసుపు	,,	55 0 0	60 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా 1-కి	,,	100 0 0	110 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు	1-కి రు	50,55	
కాళసాపిపాయకట్టు	,,	70,75	
తెల్లము బా 1-కి	రు	85 0 0	45 8 0
చింతపండు బా 1-కి	,,	40 0 0	60 8 0
5. ఇనుము			
వట్టారకం బా 1-కి	,,	82 0 0	88 0 0
చదరం	,,	88 0 0	88 0 0
రవుండు	,,	85 0 0	86 0 0
6. లోహములు			
వెండి 100 కులంబ	,,	71 0 0	74 8 0
జంగారము, కులము 1-కి	,,	21 10 0	21 12 0
సవరము 1-కి	,,	18 9 0	
ఇత్తడి బా 1-కి	,,	258 0 0	256 0 0
రాగి డిటా	,,	285 0 0	288 0 0
అస్కాచక్కర 226 పా 1 గలని	,,	88 0 0	88 4 0
7. రంగులు అలిజరై ను			
అవుకృష్ణుడు 20 డిగ్రీలు	,,	64 0 0	70 0 0
తొట్టికృష్ణుడు డిటా	,,		
సింహం డిటా	,,		
గురం డిటా డిటా	,,	67 0 0	8 8 00
8. దూది			
జోండాపట్టుబారు 1-కి	రు	800 0 0	
పల్నాడు దూది	,,	240 0 0	
9. నూలు			
జోయంబత్తూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి	,,	7 8 0	
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	,,	5 1 0	
పుస్తూరు యెనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి	,,	7 4 0	
అహమదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి	,,	7 4 0	
నూశయెనుగ నెం 20	,,	9 8 0	
జపాన్ నెం 20	,,	9 8 0	
,, నెం 40 ఏ తేలిలు అయినను	,,	12 0 0	
వడ్యాన్ నెం 24 1/2	,,	10 4 0	
14 1/2 క్విలన్ పక్షి	,,	7 6 0	
నెం 20 బెన్ని సింహం యీటె	,,	10 8 0	
నెం 22	,,	10 12 0	
నెం 12 1/2 బెన్ని పర్క-ను	,,	8 8 0	
నెం 14 1/2	,,	8 12 0	

ఆంధ్ర పత్రిక

భారతి

బైందుచేయబడిన సంపుటములు

అందముగాను, గట్టిగాను, సగముతోలు నిండు క్యాలిగ్రోతో 6 సంచికలు

ఒక్కొక్కవాల్కుము చొప్పున బైందుచేయబడినవి.

1924 సం॥ జనవరి మొదలు జూన్ వరకు 6 సంచికలు	బైందుకట్టిన సంపుటము	4-8-0
1924 సం॥ జూలై మొదలు డిశంబరు వరకు 6 సంచికలు	డిటో	4-8-0
1925 సం॥ జనవరి మొదలు జూన్ వరకు 6 సంచికలు	డిటో	4-8-0

ఈ సంపుటములు కావలసిన సామ్య మణిఆర్థముగ పంపుచూ దగ్గర నున్న రైలుస్టేషన్ లేదా ప్రాసిన రైలుపార్శ్వముగా పంపుదుము. తపాలో వీ. పీ. ద్వారా పంపిన ఖర్చులు ఎక్కువ అగును.

విలాసము :—

భారతి పత్రికా కార్యాలయము,

నెం. 7, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

పురమాషీపనులుకు, పోకరపనులకు సుప్రసిద్ధమైన నిలయము

బహుమానమిచ్చు గిన్నెలు, పంచెపుల్లోటాలు, పజరకములతోను, పరిమాణము లందును మావద్దసిద్ధముగానున్నవి. ఇవిగాక సకలమైన వెండిసామానులు, బంగారు బహుమానపత్రములు, దాబరులు, సాదాఉంగరములు, కెంపులు, పువ్వరాగములు చెక్కిన ఉంగరములుకూడ నున్నవి. సువర్ణము బంగారుకు, నీరు వెండికి పూచీనిచ్చెదము. యిదివరలో మావద్ద బేరముచేయనివారు ఒకదఫా చేయగోరెదము.

ఉమిడి రామయ్యశెట్టి, గురుస్వామిశెట్టి

నగలవర్తకులు,

25, చై నాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

కంపెనీ,

మాత్రకోశన్యాధులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యురిసోల్)

అనుభవమును వాడుటచే తత్పక విజయముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాప్ పల్కు ఉపయోగించిన చాలును

అన్ని భుండుల హెఫులందు, యికర దుకాణములందు విక్రయమునకు కొరకును.

ప్రాప్తికను కావలసినవారు ఈ దిగువ విజ్ఞాపమునకు ప్రాయశఃరెను.

C. F. Hall & Co., 45, Singarachari Street Triplicane Madras

నవరము బంగారుతో చేయబడిన

రకంవారిగాజాలు, చెయిదులు, అడ్డీ గేలు, మల్లెమొగ్గలు ఉంగరాలు పగైరా నగలు, వెండిసామానులు, బహుమతి నొసంగుటకు యోగ్యమైన

పత్రములు కవలు వగైరా నగలు గ్యారంటీగానున్నా చెప్పిన టయ ముకు సరిగా పంపబడును. మావద్ద నుంచి వకసారి తెప్పించినచో మీరు

మరియొకసారి మావద్ద తప్ప వేరే స్థలములందు ఆర్డరు యివ్వకు. మజారీలు చాలా సహాయముగా యివ్వబడును.

ఇండియన్ జ్యువెలరీమార్ట్, నగర్తవేట, బెంగుళూరుసిటీ.

కమలాక్రి

(విచిత్రకథ)

గంధకర్త:—నెల్లూరు వెంకటగిరి మహారాజాకాలేజీ ప్రధానాచార్యులు మ - రా - శ్రీ, రాయసం వెంకటేశ్వరుడుగారు ఎం. ఏ. ఎల్. టి.

సాంఘికనవల:—ముప్పదేండ్లకు పూర్వపు ఆంధ్రదేశస్థితి, ఆకాలపు చదువునంధ్యలు, పిల్లల యాటపాటలు, ప్రతాచారవ్యవహారములు, గుణ శీలములు సందర్భానుసారముగ పాత్రలయందు ప్రత్యక్ష మగుచుండును.

120 పేజీలు. ఫెదర్వైటుకాగితము. మంచి అచ్చు. 0.8-0.

ఆంధ్రశబ్దచింతామణి

వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారనంది రామశాస్త్రిగారు

ఆంధ్రవాక్యమునందలి ప్రథమవి యనయస్సుకన భట్టాశుడు రచించిన ఆంధ్రవాక్యకరణమున కిది చక్కని తెలుగు వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారతప్రతులను విమర్శించి నన్నయభట్టు మాత్రములకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర భారతలక్ష్యముల సుదాహరించుచు వ్రాయబడిన అపూర్వమున వ్యాఖ్య. ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి నన్నయ కర్తృకము కాదను వారి వాదములన్నియు సప్రమాణముగా ఖండింపబడినవి. భాషా నేపథ్య లెల్లరు ముఖ్యముగా చూడదగిన విశేషము తెన్నియాలవు. — నెం 0-12-0. పోస్టేజీ నెంబ

విలాసము :—

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

నెం.7, తంబుశెట్టివీధి, మద్రాసు.

భారతి

నచిత్రమానపత్రిక

ప్రతివాంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును

సచిత్రమానపత్రిక ప్రతిసంచికయందును 3,4

రంగులపటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు, గానము, కథలు, నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములతో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగియుండును.

సంవత్సర చందా	రూ	6	0	0
అర్ధసంవత్సరము	"	3	0	0
విడిపత్రిక	"	0	10	0

మేనేజరు, భారతి.

పోస్టుభాగ్య నెంబరు 212 మద్రాసు.